

**КОМИСИЯ
ЗА РЕГУЛИРАНЕ
НА СЪОБЩЕНИЯТА**

Определяне, анализ и оценка на

**ПАЗАРА НА ЕДРО
НА ВИСОКОКАЧЕСТВЕН ДОСТЪП В
ОПРЕДЕЛЕНО МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ**

Резюме

Съгласно действащата нормативна уредба националният регулаторен орган в лицето на Комисията за регулиране на съобщенията (КРС/регулатора) е длъжен периодично да анализира доколко е ефективна конкуренцията на пазарите на електронни съобщения, с което да осигури подходяща регулация в условията на променяща се пазарна среда.

Настоящият документ представлява втори преглед на пазара на терминиращи сегменти на линии под наем на едро. В него се определя пазара на едро на висококачествен достъп в определено местоположение (пазар 4 от приложението към Препоръка на ЕК 2014/710/ЕС от 9 октомври 2014 г. относно съответните пазари на продукти и услуги в сектора на електронните съобщения, подлежащи на регулиране *ex ante*). Оценката на нивото на конкуренция на съответния пазар е извършена на база данни за периода от 2013 до 2015 г. и е направена прогноза за бъдещото му развитие за период от три години напред.

За целите на определянето, анализа и оценката на съответния пазар на едро на висококачествен достъп в определено местоположение, КРС е определила продуктовия и географския обхват на свързания пазар на дребно, както и е извършила анализ на конкурентните условия при липса на регулация на пазар на едро (Раздел III на документа). Определянето, анализът и оценката на съответния пазар на едро на висококачествен достъп в определено местоположение са разгледани в Раздел IV на документа. Разгледаният продуктов пазар е с географски обхват територията на Република България.

В резултат на извършения пазарен анализ (Раздел IV) КРС достигна до заключението, че не са налице предпоставки, които да възпрепятстват ефективната конкуренция на съответния пазар, тъй като нито едно предприятие не притежава значително въздействие върху съответния пазар. На основание разпоредбите на чл. 155, ал. 1 и ал. 2 от Закона за електронните съобщения (ЗЕС) всички специфични задължения, наложени на предприятието със значително въздействие в предходния кръг на пазарния анализ¹ следва да бъдат отменени.

¹Решение на КРС № 1954/27.09.2012 г.

Съдържание

Резюме	2
I. Въведение.....	5
1. Регулаторна рамка.....	5
1.1. Европейска регулаторна рамка	5
1.2. Национално законодателство	7
2. Ред, условия и процедура за определяне, анализ и оценка на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги относно наличието на ефективна конкуренция	8
2.1. Определяне на пазарите	8
2.2. Анализ и оценка на съответния пазар	9
3. Определяне на предприятие със значително въздействие върху пазара и налагане на специфични задължения.....	10
II. Обществено обсъждане и консултации с Европейската комисия и с Органа на европейските регулатори в областта на електронните съобщения. Сътрудничество с Комисията за защита на конкуренцията	12
III. Пазар на висококачествен достъп на дребно	18
1. Въведение	18
2. Услуги, предоставяни на пазара на висококачествен достъп на дребно	19
3. Предприятия, предоставящи услуги на пазара на дребно	21
4. Национална инфраструктура	23
4.1. Мрежа на историческото предприятие.....	23
4.2. Алтернативни мрежи	24
5. Определяне на продуктовия и географски обхват на пазара на дребно	27
5.1. Определяне на продуктовия обхват на пазара на дребно	27
5.2. Определяне на географския обхват на дефинирания пазар на дребно на висококачествен достъп в определено местоположение	40
5.3. Заключение	41
6. Анализ и оценка на конкурентните условия на дефинирания пазар на дребно.....	42
6.1. Състояние на пазара на дребно на висококачествен достъп в определено местоположение.....	42
6.2. Анализ и оценка на конкурентните условия на пазара на дребно на висококачествен достъп в определено местоположение в периода 2013-2015 г. при липса на регулация на свързания пазар на едро	45
6.3. Анализ на конкурентните условия при липса на регулация на пазара на едро.....	49

IV. Определяне, анализ и оценка на съответния пазар на едро на висококачествен достъп в определено местоположение	53
1. Определяне на продуктивния обхват на пазара на едро на висококачествен достъп на определено местоположение	53
1.1. Взаимозаменяемост при търсенето и предлагането	56
1.2. Заключение относно продуктивния обхват на пазара на едро на висококачествен достъп в определено местоположение	67
1.3. Съответен географски пазар.....	67
1.4. Заключение	67
2. Анализ и оценка на пазара на едро на висококачествен достъп в определено местоположение.....	68
2.1. Въведение	68
2.2. Критерии, използвани при анализа на ефективността на конкуренцията на разглеждания пазар	68
2.3. Заключение	79
V. Отмяна на наложените задължения	80

I. Въведение

1. Регулаторна рамка

1.1. Европейска регулаторна рамка

Определянето, анализът и оценката на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги, които държавите-членки на Европейския съюз (ЕС) извършват, са инструмент, чрез който се доразвива започналата през 1998 г. политика на либерализация на пазарите на електронни съобщения. Хармонизираният подход при провеждане на тази политика в целия ЕС е гарантиран от достиженията на правото на ЕС (*acquis communautaire*) чрез създаването на основен пакет от директиви в областта на електронните съобщения, наречен „Европейска регулаторна рамка за електронни съобщителни мрежи и услуги” (Европейска регулаторна рамка). С разпоредбите, залегнали в този основен пакет, е съобразена националната политика в областта на електронните съобщения на всяка държава-членка на ЕС.

Регулаторната рамка дава приоритет на ролята на *ex ante* регулирането на сектора с цел осигуряване на условия за развитие на конкуренцията и на прилагане на принципите на конкурентното право при определяне, анализ и оценка на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги. Въвеждането на хармонизиран подход в регулацията на електронния съобщителен сектор изисква от държавите-членки на ЕС да съобразят регулаторните си актове и с конкурентното право на ЕС.

Европейската регулаторна рамка въвежда механизъм за постоянен периодичен преглед на пазарите, на които са наложени регулаторни задължения. Съгласно чл. 16(6) от Директива 2002/21/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно общата регулаторна рамка за електронните съобщителни мрежи и услуги (Рамкова директива), НРО извършват анализ на съответния пазар и изпращат нотификация относно съответния проект за мярка в рамките на три години от приемането на предходна мярка за същия пазар, съответно в рамките на две години от приемането на преработена препоръка за съответните пазари за пазари, които по-рано не са били предмет на нотификация пред ЕК.

Съгласно чл. 15(3) от Директива 2002/21/ЕО при определянето на съответните пазари НРО отчитат максимално препоръката на ЕК за съответните пазари, приета на основание чл. 15(1) от същата директива. ЕК е приела своята нова (трета) Препоръка от 9 октомври 2014 г. относно съответните пазари на продукти и услуги в сектора на електронните комуникации, подлежащи на *ex ante* регулиране в съответствие с Директива 2002/21/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно общата регулаторна рамка за електронните съобщителни мрежи и услуги (Препоръка 2014/710/ЕС/Препоръка за съответните пазари от 2014 г.). В препоръката на ЕК е включен пазара на едро на предоставяне на висококачествен достъп в определено местоположение (пазар № 4 от Препоръка 2014/710/ЕС). Този пазар предефинира обхвата на пазара на едро на терминиращи сегменти на линии под наем на едро по Препоръка на ЕК 2007/879/ЕО от 17 декември 2007 г. (пазар № 6 от Препоръка на ЕК 2007/879/ЕО от 17 декември 2007 г.) като разширява неговия обхват и включва не само

линии под наем, но и услугите с характеристики и качествени показатели, които са подобни на тях и са предназначени за бизнес клиенти². По този начин с новата Препоръка за съответните пазари от 2014 г. се редуцира списъкът от пазари, за които ЕК счита, че има основания да бъдат предмет на *ex ante* регулиране. От друга страна, разпоредбата на чл. 15 (3) на Директива 2002/21/ЕО дава право на НРО да определят пазари, различни от посочените в Препоръката за съответните пазари в случаите, когато това е оправдано от гледна точка на националните особености на сектора и при спазване разпоредбите на чл. 6 и 7 от същата директива.

Предвид изложеното, предмет на настоящото решение е втори кръг на анализ на пазара на едро на предоставяне на висококачествен достъп в определено местоположение (пазар № 4 от Препоръка 2014/710/ЕС).

Насоките за извършване на пазарни анализи³ определят принципите, на които НРО трябва да базират определянето и анализирането на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги относно наличието на ефективна конкуренция и определяне на предприятия със значително въздействие на съответния пазар. В т. 12 от Насоките за извършване на пазарни анализи ЕК посочва, че публикувайки тези насоки тя има за цел също така да разясни на заинтересованите лица и предприятия, които извършват дейност в сектора на електронните съобщения, как НРО следва да извършва своята оценка за значително въздействие върху пазара съгласно Рамковата директива, с цел постигане на максимална прозрачност и правна сигурност при прилагане на специалните нормативни актове в сектора.

Съгласно т. 19 от Насоките, НРО правят анализ дали конкуренцията на съответните пазари е ефективна. Заключение, че е налице ефективна конкуренция на съответния пазар е еквивалентно на заключението, че никой оператор не притежава значително въздействие самостоятелно или съвместно с друго(и) предприятие(я) на този пазар. Следователно за целите на прилагане на новата регулаторна рамка, ефективна конкуренция означава, че няма предприятие на съответния пазар, което да притежава самостоятелно или с друго господстващо положение. Когато НРО установи, че съответният пазар не е ефективно конкурентен, определя предприятие със значително въздействие върху пазара и налага или продължава или изменя наложените специфични задължения на предприятието/предприятията в съответствие с чл. 16(4) от Рамковата директива.

Както и при предишните варианти на препоръката за съответните пазари, ЕК е публикувала Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари от 2014 г.⁴ Разяснителната бележка съдържа мотивите на ЕК, които са довели до приемането на Препоръката за съответните пазари от 2014 г., както и насоки към НРО за прилагането на новата препоръка за съответните пазари.

² Explanatory Note accompanying the Commission Recommendation on relevant product and service markets within the electronic communications sector, <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/explanatory-note-accompanying-commission-recommendation-relevant-product-and-service-markets>.

³ Commission guidelines on market analysis and the assessment of significant market power under the Community regulatory framework for electronic communications networks and services (2002/C 165/03).

⁴ Виж бележка 2.

На основание чл. 19(1) от Директива 2002/21/ЕО и като отчита в максимална степен становището на Органа на Европейските регулатори в областта на електронните съобщения (ОЕРЕС), ЕК приема препоръки за хармонизираното прилагане на разпоредбите от Европейската регулаторна рамка с оглед подпомагане постигането на нейните цели. ЕК приема тези актове, в случай че стигне до заключението, че различията в осъществяването на регулаторните задачи може да създаде бариера за вътрешния пазар. Съгласно чл. 19(2) от Директива 2002/21/ЕО НРО имат за задължение да отчитат в максимална степен тези препоръки при изпълнение на своите задачи. Когато НРО предпочете да не следва дадена препоръка, той уведомява ЕК, като мотивира своята позиция. Към момента на приемане на настоящото решение няма относими препоръки на ЕК по отношение на регулаторните подходи спрямо пазара на едро на предоставяне на висококачествен достъп в определено местоположение.

В допълнение, като част от ОЕРЕС, КРС отчита и прилага в максимална степен и при съобразяване с националните особености на разглежданите пазари общите позиции на ОЕРЕС по относими към настоящото решение въпроси. Съгласно чл. 3(3) от Регламент (ЕО) № 1211/2009, НРО и ЕК отчитат в най-висока степен всяко становище, препоръка, насока, консултативна помощ или най-добра регулаторна практика, приети от ОЕРЕС.

1.2. Национално законодателство

Регулаторната рамка е въведена в българското законодателство със Закона за електронните съобщения (ЗЕС). За определяне, анализ и оценка на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги на национално ниво се прилагат разпоредбите на ЗЕС (глава девета „Пазари на електронни съобщителни мрежи и/или услуги”) и на Методиката за условията и реда за определяне, анализ и оценка на съответните пазари и критериите за определяне на предприятия със значително въздействие върху пазара (приета с Решение № 2076 от 23.10.2012 г. и обн. ДВ. бр. 89 от 13.11.2012 г.) (Методиката). Съгласно чл. 150, ал. 1 от ЗЕС, във връзка с чл. 30, т. 1-4 от закона, Комисията определя, анализира и оценява съответните пазари на електронни съобщителни мрежи и/или услуги относно наличието на ефективна конкуренция в съответствие с общите принципи на конкурентното право и специфичните национални условия, определя предприятия със значително въздействие върху пазара и след преценка на необходимостта от това налага, продължава, изменя и/или отменя специфични задължения на предприятията, предоставящи на съответните пазари обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги за постигане целите на този закон.

КРС осъществява своите правомощия в съответствие с общите принципи на конкурентното право и специфичните национални условия, като условията и редът за събиране на необходимата информация за определяне, проучване и анализ на съответните пазари на електронни съобщителни мрежи и/или услуги, за извършване на анализ и оценка на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги, критериите за дефиниране на съответни пазари, за оценка за наличието на ефективна конкуренция и за определяне на предприятия със самостоятелно или съвместно значително въздействие върху съответните пазари, са регламентирани в ЗЕС и Методиката.

2. Ред, условия и процедура за определяне, анализ и оценка на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги относно наличието на ефективна конкуренция

Определянето, анализът и оценката на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги, подлежащи на *ex ante* регулиране, се извършва съобразно чл. 15 и чл. 16 от Рамковата директива, чл. 150-157б от ЗЕС и приложимите разпоредби на Методиката. Съгласно чл. 152, ал. 1 от ЗЕС, КРС определя съответните пазари в съответствие с изискванията на правото на Европейския съюз и националните условия. При изпълнение на тази разпоредба КРС е задължена да отчита в максимална степен Препоръката за съответните пазари от 2014 г. и Насоките за извършване на пазарни анализи, като оценката относно наличието на ефективна конкуренция на съответния пазар се определя от НРО въз основа на изготвен анализ на съответния пазар.

Съгласно чл. 3, ал. 1 от Методиката КРС определя съответните пазари, върху които извършва анализ за наличието на ефективна конкуренция, съобразно списъка от пазари, посочени в Препоръката за съответните пазари от 2014 г. КРС може да определи и други съответни пазари – обект на *ex ante* регулиране, различни от определените в Препоръката за съответните пазари от 2014 г., като отчита особеностите на националния пазар.

Съгласно чл. 3, ал. 2 от Методиката в процеса на определяне, анализ и оценка на съответните пазари КРС следва да се съобрази с актуалните към момента Насоки за извършване на пазарни анализи.

2.1. Определяне на пазарите

Съответните пазари на обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, за които се оценява ефективността на конкуренцията, са пазари на едро или на дребно, като съответният пазар има продуктово и географско измерение (чл. 152, ал. 2 от ЗЕС във връзка с чл. 4, ал. 2 от Методиката). Разделянето на пазарите на едро и дребно е в съответствие с Препоръката за съответните пазари. По отношение на продуктовото измерение на съответния пазар, ЕК посочва в Насоките за извършване на пазарни анализи, че съответният пазар на продукти или услуги включва всички онези продукти или услуги, които са взаимозаменяеми или заместими в достатъчна степен не само поради техните обективни характеристики, благодарение на които са особено подходящи за задоволяване на постоянните нужди на потребителите поради техните цени, характеристики и предназначение, но и поради условията на конкуренция и/или структурата на търсенето и предлагането на въпросния пазар. Продуктите или услугите, които са взаимозаменяеми в ниска степен или в относително неголяма степен, не спадат към един и същи пазар. Следователно КРС следва да започне определянето на съответния пазар на продукти или услуги с групиране на продуктите или услугите, които потребителите използват за една и съща цел (крайна употреба).

В съответствие с европейското законодателство, Методиката регламентира, че съответният продуктов пазар включва всички обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, за които е налице взаимозаменяемост при търсенето и взаимозаменяемост при предлагането (чл. 5 от Методиката).

След определяне на съответния продуктов пазар следва да се определи и неговото географско измерение. При определяне на географското измерение на посочените в Препоръката за съответните пазари от 2014 г. пазари, КРС се ръководи от Насоките за извършване на пазарни анализи на ЕК. Географският пазар включва определена територия, в която се предлагат съответните взаимозаменяеми обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги и в която конкурентните условия са еднакви и се различават от тези в съседни географски райони (чл. 4, ал. 4 от Методиката).

Съответният географски пазар се определя при отчитане на следните два критерия (чл. 10 от Методиката):

1. покритие по територия на обществените електронни съобщителни мрежи;
2. наличие на еднакви законови и регулаторни изисквания за предоставяне на електронни съобщителни мрежи и/или услуги.

Въз основа на тези два основни критерия географските пазари могат да бъдат определени като местни, регионални, национални или покриващи територията на две или повече страни (например общоевропейски пазари, пазари, съвпадащи с територията на Европейското икономическо пространство или глобални пазари).

Съгласно разпоредбата на чл. 152, ал. 5 от ЗЕС, при определяне на съответен пазар, различен от посочените в приложимия акт на ЕК, КРС се ръководи от принципите на конкурентното право и изследва кумулативното наличие на следните 3 критерия:

1. наличие на високи и непреходни структурни, правни или регулаторни бариери за навлизане на пазара;
2. липса на възможност за стимулиране и развитие на конкуренцията на пазара за период до две години напред;
3. недостатъчна ефективност на конкурентното право за преодоляване на бариерите по т. 1 и за възстановяване на конкуренцията на съответния пазар.

Прилагането на тези критерии при дефиниране на съответен пазар е определено в Препоръката за съответните пазари от 2014 г. и Насоките за извършване на пазарни анализи и е въведено в българското законодателство.

Съгласно разпоредбата на чл. 152, ал. 6 от ЗЕС, КРС може да не извършва анализ на съответен пазар, посочен в приложим акт на ЕК, когато установи, че поне един от критериите по чл. 152, ал. 5 от закона не е изпълнен. Настоящото решение се отнася до пазара на едро на предоставяне на висококачествен достъп в определено местоположение, който е посочен като пазар № 4 в Препоръка 2014/710/ЕС, съответно чл. 152, ал. 5 от ЗЕС не намира приложение.

2.2. Анализ и оценка на съответния пазар

Целта на анализа и оценката на съответния пазар е КРС да установи наличието или липсата на ефективна конкуренция, т.е. да установи дали има предприятия със значително въздействие върху съответния пазар (чл. 154, ал. 2 от ЗЕС). Предприятие със значително въздействие върху пазара е предприятие, което самостоятелно или съвместно с други се ползва от позиция, равностойна на господстваща, т.е. позиция на икономическа сила, позволяваща му да следва поведение до съществена степен

независимо от конкуренти, потребители и крайни потребители (§1, т. 51 от Допълнителните разпоредби на ЗЕС, във връзка с чл. 14, параграф 2 от Рамковата директива).

3. Определяне на предприятие със значително въздействие върху пазара и налагане на специфични задължения.

Наличието на предприятие със значително въздействие върху пазара се установява въз основа на редица критерии. Преценката се основава на перспективен анализ на пазара (*ex ante*), като се вземат предвид съществуващите пазарни условия.

Като отправна точка на анализа и показател за пазарна мощ често се използват пазарните дялове, но този критерий не е определящ. В т. 78 от Насоките за извършване на пазарни анализи ЕК подчертава, че съществуването на господстващо положение на пазара не може да бъде констатирано само въз основа на наличието на големи пазарни дялове и поради тази причина КРС следва да извършва подробен и цялостен анализ на икономическите характеристики на съответния пазар, преди да се произнесе за наличието на предприятия със значително въздействие върху даден пазар. В този смисъл, ЕК отбелязва, че КРС може да установи възможността на едно предприятие да следва поведение до голяма степен независимо от своите конкуренти, клиенти и потребители, като за целта използва набор от критерии, посочени в т. 78 от Насоките за извършване на пазарни анализи.

В Методиката е посочено, че изборът на критерии и тежестта на всеки от тях в общата оценка на пазара зависи от особеностите на съответния пазар. Наличието на значително пазарно въздействие се установява на базата на съвкупност от използваните критерии, които, взети самостоятелно, могат да не бъдат определящи. Във връзка с посоченото, при определяне на дадено предприятие като предприятие със самостоятелно значително въздействие върху пазара КРС взема предвид неговия пазарен дял на съответния пазар и всички или някои от критериите, посочени в чл. 31 от Методиката. При определяне на дадени предприятия като предприятия със съвместно значително въздействие върху пазара КРС взема предвид всички или някои от критериите по чл. 32 от Методиката.

Съгласно чл. 16 (4) от Рамковата директива, в случай, че дадено предприятие бъде определено като предприятие със значително въздействие върху пазара, КРС следва да наложи поне едно регулаторно задължение на предприятието, определено като притежаващо значително въздействие върху съответен пазар.

Съгласно чл. 30, т. 4 и чл. 150, ал. 1 от ЗЕС, КРС е компетентният орган, който може да налага специфични задължения в случаите, когато след извършен анализ на съответен пазар е установена необходимостта от налагането на такива.

Съгласно чл. 154, ал. 1 от ЗЕС, КРС анализира ефективността на конкуренцията на съответния пазар в съответствие с методите и принципите на конкурентното право. Ефективна конкуренция на съответния пазар е налице, когато нито едно предприятие, предоставящо обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги самостоятелно или съвместно с други предприятия, няма значително въздействие върху този пазар (чл. 154, ал. 2 от ЗЕС).

В случаите, в които въз основа на анализ на съответния пазар се установи, че не е налице ефективна конкуренция, КРС определя предприятие или предприятия със

значително въздействие върху пазара и налага на предприятието/предприятията специфични задължения. Ако вече са били наложени специфични задължения на предприятието или предприятията със значително въздействие върху пазара, КРС може да продължи действието им или да ги измени (чл. 156, ал. 1 и ал. 2 от ЗЕС). В случаите, когато въз основа на анализ на съответния пазар се установи, че е налице ефективна конкуренция, КРС не налага специфични задължения на предприятията, предоставящи обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги на съответния пазар, а ако такива са били наложени на предходен етап, КРС ги отменя (чл. 155, ал. 1 и ал. 2 от ЗЕС).

II. Обществено обсъждане и консултации с Европейската комисия и с Органа на европейските регулатори в областта на електронните съобщения. Сътрудничество с Комисията за защита на конкуренцията

С Решение № 281/11.05.2016 г. КРС откри процедура по обществено обсъждане по проекта на решение за определяне, анализ и оценка на пазара на едро на висококачествен достъп в определено местоположение. В рамките на процедурата в КРС са постъпили становища от „Българска телекомуникационна компания” ЕАД (БТК) и „Мобилтел” ЕАД (Мобилтел). Изготвеният проект е съгласуван от Комисия за защита на конкуренцията (КЗК).

В настоящия раздел са отразени бележките на заинтересованите лица, постъпили в хода на общественото обсъждане, включително и постъпилото становище на КЗК, с мотивирана позиция на КРС по всеки от повдигнатите въпроси.

Постъпилите становища от предприятията и КЗК са представени в цялост в Приложение № 1 към проекта на основно тяло на анализ, тъй като са част от процедурата по приемане на окончателния текст на решението на КРС.

A. Становища на заинтересованите страни

1. В своето становище **Мобилтел** изразява позицията си както по отношение на анализа на пазара на едро на висококачествен достъп в определено местоположение, така и по отношение на свързания с него пазар на дребно и оценка на конкурентната среда на този пазар. Предприятието одобрява подхода, ползван от КРС при изготвяне на анализа, като същевременно отправя следните бележки:

1.1. По отношение на анализа на свързания пазар на дребно на висококачествен достъп в определено местоположение

Предприятието се съгласява с направените въз основа на предоставените в КРС данни заключения за все по-широкото използване от страна на крайните потребители на алтернативни линии за достъп за сметка на традиционните такива, но обръща внимание на факта, че *„традиционните линии за достъп се предоставят предимно от историческото предприятие, като медната мрежата на дружеството покрива над 80% от населението на Р. България”*. Предприятието счита, че БТК притежава контрол върху инфраструктура, която не може да бъде дублирана и представлява предимство за дружеството пред останалите конкуренти на пазара.

Вземайки предвид динамиката в цените на традиционните линии и отчитайки факта, че *„относителният дял на традиционните линии под наем намалява с 6 процентни пункта за 2-годишен период”* и че *„делът им е 10% от пазара на дребно”*, предприятието счита, че БТК задържа високи ценови нива на традиционните линии за достъп, въпреки натиска и засилващата се конкуренция на пазара на линии с алтернативни интерфейси, предлагани от всички новонавлизащи предприятия. В тази връзка Мобилтел счита, че КРС следва по-детайлно да изследва икономическото

поведение на историческото предприятие, „тъй като то може да води политика, независимо от своите клиенти, която да е в анти-конкурентна посока”.

1.2. По отношение на определянето и анализа на пазара на едро на висококачествен достъп в определено местоположение.

Мобилтел счита, че при дефиниране на продуктовия обхват на пазара на едро на висококачествен достъп КРС в максимална степен е взела предвид изискванията на Препоръка ЕК 2014/710/ЕС от 9 октомври 2014 г. относно съответните пазари на продукти и услуги в сектора на електронните съобщения, подлежащи на ex-ante регулиране и Разяснителната бележка към нея. Предприятието отчита и факта, че при изготвяне на самия анализ са взети предвид няколко критерия (освен пазарен дял), относими към дефинирания продуктов пазар. Но въпреки това счита, че не е отчетно в детайлна степен позицията на историческото предприятие по отношение на традиционните линии за достъп, тъй като тя е в пряка връзка с поведението на дружеството и на свързания пазар на дребно. Мобилтел счита, че КРС следва да представи детайлен анализ и оценка на пазара на висококачествен достъп на едро в определено местоположение до и включително 8 Mbit/s, където до момента БТК е предприятие със значително въздействие върху пазара. По този начин, според предприятието, ще може еднозначно да бъде доказано, че на пазара е налице тенденция към ефективна конкуренция.

Мобилтел изразява несъгласие с подхода и допусканията на КРС за развитието и динамиката на пазарните дялове на основните конкуренти на БТК. По-конкретно предприятието възразява и срещу потенциалното му разглеждане съвместно с „Близу Медиа енд Броудбанд“ ЕАД. Предприятието е на мнение, че въпреки че Мобилтел през 2015 г. придобива всички акции на „Бултел Кейбъл България“ ЕАД, което дружество от своя страна е едноличен собственик на „Близу Медиа енд Броудбанд“ ЕАД, то „Близу Медиа енд Броудбанд“ ЕАД следва да се разглежда като отделен участник на пазара.

Становище на КРС

По отношение на анализа на свързания пазар на дребно на висококачествен достъп в определено местоположение

КРС не може да се съгласи с твърдението на Мобилтел, че притежаваният от БТК контрол върху инфраструктура, която не може да бъде дублирана представлява предимство за предприятието пред останалите конкуренти на пазара на дребно. Регулаторът е съгласен, че медната инфраструктура на историческото предприятие е основна преносна среда, що се отнася до предоставяне на традиционни линии под наем, но въпреки че тя покрива 80% от населението на Република България, се използва предимно за предоставянето на линии под наем с относително ниски скорости, вследствие на ограниченията на използваните технологии за пренос чрез HDSL технология. Разглежданият пазар, от друга страна, обхваща както традиционни линии под наем, така и Ethernet и MAN линии за достъп, като традиционните представляват едва 10% от общия брой на отдадените линии на дребно и намаляват с 19% през 2015 г. спрямо 2013 г. За предоставянето на останалите услуги за висококачествен достъп на дребно, предприятията се ориентират към алтернативни технологии, позволяващи им

постигането на много по-високи скорости и характеризиращи се с по-ниски разходи за изграждане и поддръжка. От анализа, направен в т. 4 от раздел III, е видно, че историческото предприятие освен че разполага с най-добре развита медна абонатна мрежа на национално ниво, паралелно изгражда и оптична мрежа, както и MAN Ethernet/IP/MPLS-базирани мрежи в голям брой населени места в страната. Алтернативните предприятия от своя страна също продължават развитието на своите оптични опорни мрежи, както и мрежите за достъп. Освен в областните административни центрове, където е съсредоточена голяма част от икономически активното население, конкурентите на БТК разгръщат мрежи и в по-малки населени места, като по такъв начин степента на припокриване на трасетата е още по-голяма. Според КРС за потребителите на услуги за висококачествен достъп са налице множество алтернативни възможности за достъп. С оглед на това, и взимайки предвид наблюдаваната тенденция на миграция от традиционни към алтернативни технологии, регулаторът счита, че контролът и обхватът на традиционната инфраструктура на историческото предприятие губят все повече значението си и не представляват съществено предимство за него. Следва да се има предвид и обстоятелството, че наличието на абонатна мрежа не е определящ фактор за предоставяне на услуги на пазара на висококачествен достъп в определено местоположение, тъй като селищните участъци на линиите, особено когато те са оптични, се изграждат при заявка на услугата от клиента (т. 2.4 от раздел III).

По отношение на твърдението на Мобилтел, че БТК е задържало високи ценови нива на традиционните линии за достъп, КРС отбелязва, че като цяло традиционната мрежа се характеризира с по-високи разходи за управление и поддръжка, което се отразява върху крайната цена на услугите, предоставяни посредством нея. От друга страна алтернативните линии под наем и MAN достъпа осигуряват по-високи скорости при относително ниски разходи за изграждане и поддръжка на съответната инфраструктура, което рефлектира и върху по-ниската им цена за единица скорост. Както беше посочено по-горе степента на припокриване на трасетата е голяма, в резултат на което за потребителите на услуги за висококачествен достъп са налице множество алтернативни възможности за достъп, характеризиращи се с по-ниски цени и по-високи скорости, които да удовлетворят изискванията и потребностите им. В допълнение КРС отбелязва, че механизмите на търсене и предлагане на пазара на дребно са основните фактори за определяне на средните ценови равнища, като, отчитайки спада в равнището на средните приходи от линия (представено в т. 6.2. от раздел III), КРС счита, че не е налице предприятие, което да е в позиция да оказва влияние върху тях. В допълнение, видно от информацията в таблица 6, в периода 2013-2015 г. тенденцията на спад на пазарния дял на БТК, определен на база приходи, е със значително по-висок темп (от 82,6% на 58,5%), отколкото тенденцията на намаляване на пазарния дял на историческото предприятие, определен на база брой линии и MAN достъп (от 74,8% на 66,4%). Това е ясна индикация за оказвания ефективен ценови натиск върху неговото пазарно поведение.

Освен това в т. 6.3. от раздел III, регулаторът е направил анализ на потенциалните антиконкурентни действия, които историческото предприятие би могло да предприеме при липса на регулация, като в резултат от възможността на алтернативните предприятия да окажат конкурентен натиск върху поведението му, КРС е доказала, че подобно антиконкурентно поведение би било нецелесъобразно и несъответстващо на

пазарната действителност, т.е. БТК не би имало стимул да повиши цените на традиционните линии под наем, тъй като това би довело до отказ от ползване на услугата.

По отношение на определянето и анализа на пазара на едро на висококачествен достъп в определено местоположение

Във връзка със становището на предприятието по отношение на пазара на едро на висококачествен достъп в определено местоположение, КРС счита, че в анализа в пълна степен е отчетена позицията на БТК, свързана с традиционните линии за достъп. При извеждането на съответните заключения КРС е взела предвид както развитието на традиционната инфраструктура (т. 4 в раздел III) и контрола върху нея (т. 2.2.2.1 в раздел IV), така и тенденциите за развитие на традиционните линии за достъп в контекста на цялостното развитие на разглеждания пазар (раздел IV).

Във връзка с несъгласието от страна на предприятието в използвания от КРС подход за развитието и динамиката на пазарните дялове на Мобилтел съвместно с „Близу Медиа енд Броудбанд“ ЕАД и позицията му, че последното следва да се разглежда като отделен участник на пазара, КРС обръща внимание, че при анализа на ефективността на конкуренцията на изследвания пазар регулаторът е разгледал гореспоменатите предприятия като отделни участници на пазара (табл. 1 и табл. 10) и е взел предвид развитието в пазарните им дялове поотделно както на пазара на дребно, така и на този на едро. Въпреки това, с оглед придобиването през 2015 г. от страна на Мобилтел на едноличен контрол върху дружеството „Бултел Кейбъл България“ ЕАД, а чрез него и на непряк контрол върху неговото оперативно дружество – „Близу Медиа енд Броудбанд“ ЕАД, КРС счита, че разгледано в перспектива, за Мобилтел възникват по-големи потенциални възможности да се конкурира с останалите участници на пазара на електронни съобщения като цяло както на ниво инфраструктура, така и на ниво услуги. Тези потенциални възможности ще зависят от стратегията за развитие на предприятието, а с придобиването на 100% от капитала на „Бултел Кейбъл България“ ЕАД, Мобилтел би имал правото да определя самостоятелно пазарното поведение на „Близу Медиа енд Броудбанд“ ЕАД. В допълнение на това, както е посочено в Решение на КЗК № 762 от 17.09.2015 г., концентрацията ще окаже въздействие върху пазарите по разпространение на радио- и телевизионен сигнал, фиксирана телефонна услуга, пренос на данни и достъп до интернет и линии под наем. В този смисъл КРС е на мнение, че съвместната дейност на двете предприятия - Мобилтел и „Близу Медиа енд Броудбанд“ ЕАД, би могла да се отрази върху засилване натиска върху поведението на историческото предприятие на разглеждания пазар.

По отношение на мнението на Мобилтел, че КРС следва да представи детайлен анализ и оценка на пазара на едро до и вкл. 8 Mbit/s, за да може да бъде доказано, че на пазара е налице тенденция към ефективна конкуренция, регулаторът подчертава, че съобразявайки се в най-пълна степен с разпоредбите на Препоръка на ЕК 2014/710/ЕС от 9 октомври 2014 г. е отчетел промяната в обхвата на анализирувания пазар. С оглед на това, КРС е доказала, че между продуктите за висококачествен достъп с различни скорости е налице взаимозаменяемост и в този смисъл е нерелевантно да бъде правен детайлен анализ на пазар, който не е дефиниран. В допълнение, регулаторът отбелязва, че в т. 6.3. от раздел III е направен подробен анализ на конкурентните условия на пазара на дребно при липса на регулация на съответния пазар на едро (на терминиращи

сегменти на линии под наем със скорости до и вкл. 8 Mbit/s), като изведените заключения от този анализ са предпоставка за предприетия последващ подход от страна на КРС при анализа на пазара на едро.

2. В своето становище **БТК** подкрепя изготвения от КРС анализ и изводите, направени в него, като посочва че:

- проектът на решение кореспондира изцяло с реалната пазарна ситуация и отчита в максимална степен тенденциите при предоставяне на услуги от обхвата на пазара;
- приложеният за целите на анализа подход е в пълно съответствие с правилата за извършване на пазарни анализи съгласно Европейската регулаторна рамка, вкл. Насоките на ЕК за извършване на пазарни анализи;
- развитието на ефективна конкуренция на разглеждания пазар не обосновава необходимост от продължаване на ex-ante регулация.

БТК счита, че регулаторът е осъществил структуриран, последователен и задълбочен анализ при изследване на пазара. В подкрепа на това БТК излага конкретни аргументи:

- По отношение обхвата на данните за разглеждания период:

Предвид факта, че промяната в пазарната дефиниция е в сила от 09.10.2014 г., когато е преразгледана препоръката на ЕК за съответните пазари, БТК счита избория от КРС подход за *„коректен и изцяло обоснован от конкретните обстоятелства”*. Според БТК обективно невъзможно е предприятията да предоставят данни на минал период, които да са в съответствие с новата дефиниция.

- По отношение на пазара на висококачествен достъп на дребно.

Според предприятието изводите, до които достига КРС, изцяло съвпадат с практиката при предлагане на услуги на този пазар. БТК посочва, че е налице трайна тенденция за преминаване към линии под наем с алтернативен интерфейс, като в краткосрочен план се очаква атрактивността на традиционните линии под наем все повече да намалява. Крайните потребители се ориентират към продукти, базирани на Ethernet протокол, и линии за висококачествен MAN достъп. Според предприятието *„протичащите пазарни процеси потвърждават изцяло изводите на КРС по отношение определяне обхвата на продуктовия и географски пазар на дребно, както и по отношение наличието на конкурентна среда при предоставяне на услуги на дребно на този пазар”*.

- По отношение на пазара на висококачествен достъп на едро:

Предприятието посочва, че липсата на интерес към ползването на достъп на едро, вкл. осигуряван посредством инфраструктурата на БТК и то при регулирани условия (за линии под наем с капацитет до 8 Mbit/s) е пряко следствие от наличието на инфраструктурна конкуренция. Според предприятието последната е стимулирана допълнително от *„потенциалния ръст в потреблението, който предоставянето на услуги от обхвата на пазара на дребно осигурява в дългосрочен план с оглед нарасналите потребности и промените в потребителските нагласи”*. Предприятието счита, че изводите на КРС относно обхвата на продуктовия пазар кореспондират изцяло с изискванията на Препоръката и отразяват в пълна степен наблюдаваните пазарни

тенденции. БТК е на мнение, че подобрите от регулатора критерии за установяване наличието на значително въздействие върху пазара, анализа на конкретни обстоятелства, както и реферирането към констатации и заключения от предходния кръг на пазарен анализ *„допринасят за обективността на анализа и създават впечатление за изчерпателност, последователност и прецизност”*.

Б. Становище на Комисията за защита на конкуренцията

С Решение № 464/15.06.2016 г. КЗК в изпълнение на своите пълномощия прие становище относно публикувания за обществено обсъждане проект на решение на КРС за определяне, анализ и оценка на пазара на едро за предоставяне на висококачествен достъп в определено местоположение. В своето становище КЗК посочва, че изготвеният от КРС проект на анализ е изцяло съобразен с принципите на конкурентното право. Отчитайки фактологическата обстановка КЗК стига до заключението, че определящо за развитието на конкуренцията на пазара на едро на предоставяне на висококачествен достъп в определено местоположение е преминаването от традиционни към алтернативни линии и линии за МАН достъп, поради което намалява значението на традиционната инфраструктура на историческото предприятие във връзка с предлагането на услуги на разглеждания пазар. КЗК е на мнение, че на пазара на едро на предоставяне на висококачествен достъп в определено местоположение е налице ефективна конкуренция, тъй като нито едно предприятие не притежава значително въздействие на пазара, и че КРС е определила пазарите, подлежащи на *ex-ante* регулиране, в съответствие с критериите и принципите на правото на конкуренцията.

В. Становище на Европейската комисия

В рамките на проведената процедура по обсъждане на проекта на пазарен анализ с Европейската комисия (ЕК) в установения съгласно ЗЕС и Рамковата директива срок, постъпи писмо относно Решение на ЕК по преписка BG/2016/1884 (пазар на едро на висококачествен достъп в определено местоположение). В решението си ЕК няма забележки, касаещи преписка BG/2016/1884.

III. Пазар на висококачествен достъп на дребно

1. Въведение

Както е посочено в Препоръката от 2014 г., отправна точка за идентифицирането на пазарите на едро, които подлежат на *ex ante* регулиране, е определянето на продуктовия обхват и анализа на вертикално свързаните пазари на дребно. За тази цел КРС е необходимо да определи продуктивния обхват на вертикално свързания пазар на пазара на едро на висококачествен достъп в определено местоположение.

Съгласно т. 4.2.1 от Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари от 2014 г. и т. 44 от Насоките за извършване на пазарни анализи, при определянето на продуктивния обхват на пазара националните регулаторни органи трябва да започнат с групирането на продукти и услуги, които са използвани от крайните потребители за едни и същи цели. При групирането трябва да бъдат взети предвид различните видове потребители, като домашните и бизнес потребители. Бизнес потребителите от своя страна могат да бъдат категоризирани като малки, средни и големи бизнес потребители, с или без множество офиси, разположени на различни географски местоположения. Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари от 2014 г. допуска наличието на два пазара на дребно, свързани с пазарите на достъп на едро: масов пазар на дребно на ширококоловестен достъп в определено местоположение и пазар на дребно на висококачествен достъп в определено местоположение.

Масовият пазар на дребно на ширококоловестен достъп в определено местоположение включва стандартизирани услуги (с еднакви характеристики и качество), предназначени за домашни и (малки и средни) бизнес потребители. Този пазар е дефиниран и разгледан подробно в Раздел IV на приложението към Решение № 372/13.08.2015 г. на КРС във връзка с анализа на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение и на пазара на едро на централен достъп в определено местоположение.

Пазарът на дребно на висококачествен достъп в определено местоположение в България следва да включва услугите, предназначени за големи бизнес потребители. Характерното за тези услуги е, че функционалните характеристики и нивото на качество на обслужване са приспособени към нуждите на крайните потребители. В страната не се предлагат пакети бизнес услуги, които да осигурят по-високо качество спрямо стандартното по отношение на нивото на качество на обслужване, включително за отстраняване на повреди и гарантирано наличие на услугата, нисък коефициент на споделяне, симетрични и достатъчно високи скорости за качване (upload) и сваляне (download) и др. Според Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари от 2014 г. услугите за висококачествен достъп обичайно се реализират чрез линии под наем или еквивалентна медна или оптична свързаност и в това число на Ethernet базирана свързаност.

Предвид наличието на предлагане на множество разнообразни услуги за достъп, обхватът на пазара на дребно на висококачествен достъп в определено местоположение ще бъде ограничен само до онези услуги, които могат да се приемат от крайните

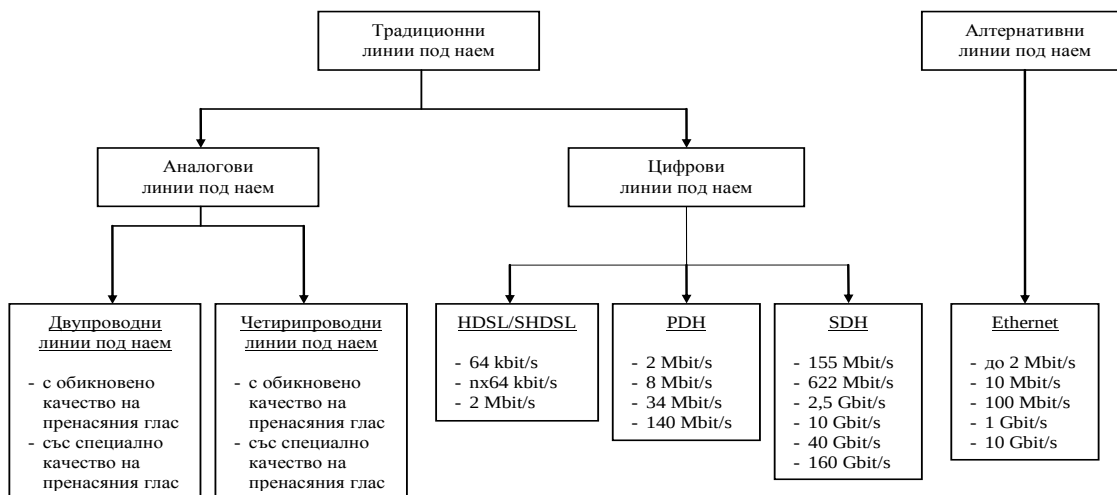
потребители като взаимозаменяеми по отношение на техните характеристики, цени и предназначение. В него ще бъдат разгледани всички предлагани услуги, които покриват основните критерии от гледна точка на изискванията на потребителите, независимо от използваните мрежови технологии за тяхната реализация.

2. Услуги, предоставяни на пазара на висококачествен достъп на дребно

За да отговорят на търсенето на бизнес клиентите на услуги, чрез които да свързват своите офиси, да обменят данни, глас и видео и да ползват надежден и гарантиран достъп до интернет, предприятията предлагат разнообразни услуги, отговарящи на конкретните потребности на всеки клиент. Тези услуги варират от линии под наем, използващи традиционни или алтернативни интерфейси, до иновативни продукти като MAN достъп и IP VPN, които предлагат гъвкави решения, съобразени с индивидуалните нужди на бизнес потребителите.

Отличителните характеристики на линиите под наем са осигуряване на резервиран, симетричен и прозрачен капацитет между две точки, разположени в помещения на потребителите. Линиите под наем могат да бъдат предоставяни посредством различни технологии за пренос, използвани в мрежата (HDSL, PDH, SDH или Ethernet).

На фигура 1 е направена класификация на предоставяните в България линии под наем от гледна точка на техническите характеристики на същите.

Фигура 1

Традиционните линии се реализират чрез технологии с комутация на канали и биват аналогови и цифрови. Аналоговите линии използват усукана метална двойка и се делят на двупроводни и четирипроводни, в зависимост от вида на интерфейса в крайната точка на мрежата. Има аналогови линии с обикновено качество, които се използват предимно за пренос на глас и със специално качество, които се използват предимно за пренос на данни. Цифровите линии под наем използват различни технологии за пренос, базирани на комутация на канали – HDSL/SHDSL, PDH, SDH, DWDM и др.

Традиционните линии под наем функционират във физическия слой на OSI модела и техническите им характеристики по отношение на качество на предоставяне на услугите зависят от характеристиките на медийната среда, както и на използваните съоръжения в мрежата за пренос на предприятието.

Алтернативните линии под наем, предоставящи резервиран капацитет, в съответствие с посочените по-горе характеристики на „линия под наем”, функционират в по-високите слоеве на OSI модела. На физическо ниво, Ethernet технологията осигурява архитектура от вида „точка – много точки” и в тази връзка е необходимо използването на съответни протоколи от по-високите слоеве на OSI модела с цел осигуряването на свързаност от вида „точка – точка”. Вследствие на използването на протоколи в каналния слой (IEEE 802.1q) за организирането на виртуални канали за връзка от вида „точка – точка” (разделяне на физическата мрежа на отделни виртуални мрежи чрез добавянето на VLAN-id), от гледна точка на клиента услугата „Ethernet линия под наем” осигурява посочените по-горе функционални характеристики на услугата „линии под наем”. Видно от фигурата по-горе алтернативните линии под наем могат да гарантират по-високи скорости. Основна част от Ethernet линиите под наем се предлагат със скорости от 10 Mbit/s, 100 Mbit/s, 1 Gbit/s и 10 Gbit/s, в съответствие с фамилията стандарти IEEE 802.3. Ethernet линиите под наем могат да се организират върху различна физическа среда - усукана метална двойка, коаксиални и оптични кабели. В България, малка част от линиите под наем с Ethernet интерфейси се изграждат посредством използването на усукана метална двойка и HDSL/SHDSL технология в крайните сегменти на мрежата (от MAN порт до помещение на краен потребител), като се осигуряват скорости до 8 Mbit/s.

MAN (Metropolitan Area Network) мрежата е селищна/градска оптична мрежа, работеща по Ethernet протокол (т.е. в каналния слой на OSI модела). MAN мрежата се състои от две основни части — опорна мрежа (backbone) и клиентски интерфейс (включващ абонатна линия и крайни точки). Опорната мрежа представлява набор от точки за достъп (POP- point of presence), в които има маршрутизатори, свързани помежду си с високоскоростни връзки. Клиентският интерфейс представлява оптичен кабел, съединяващ абоната с най-близката точка за достъп (MAN възел). MAN достъпът осигурява свързаност, както от вида „точка – точка”, така и от вида „точка – много точки”. За да се осъществи връзка между две или повече крайни точки в опорната мрежа се конфигурира виртуална локална мрежа (VLAN), като се предоставя един уникален VLAN-id за множество крайни точки, така че крайният потребител има възможност да контролира комутацията в мрежата. Тъй като връзките в опорната мрежа са резервирани, MAN-връзката е по-надеждна от връзката с директен кабел, положен между две точки. Използваната Ethernet технология дава свобода на клиентите за избор на IP адресно пространство, начин на маршрутизиране, метод за наблюдение и приоритет на управление. Услугата MAN достъп е предназначена за потребители, за които скоростта на обмен на информацията е от ключово значение, както и за доставчици на услуги.

IP VPN услугите се реализират в мрежовия слой (L3) на OSI модела, чрез IP/MPLS протоколи и осигуряват свързаност от вида „точка – точка” или „точка-много точки”. MPLS позволява да се въведе политика за управление на трафика в мрежата - Traffic Engineering (TE), която осигурява насочването му към свободните мрежови ресурси,

намира алтернативни маршрути и балансира натоварването на мрежата. Този протокол позволява осигуряването на връзка от край до край (connection oriented service) в IP мрежа, негарантираща доставката (connectionless network). При тези услуги към потребителските пакети се добавят независими етикети, които се контролират стриктно и помагат за оптимизиране на управлението на трафика в мрежата. Тези решения предлагат по-голяма гъвкавост за потребителите, тъй като не е необходимо те да дефинират предварително свързаност от вида „точка – точка”, а могат самостоятелно да конфигурират връзките между отделните крайни точки при промяна на техните потребности.

Характерно за IP VPN услугите, е че същите могат да се предоставят не от доставчика на достъп, а от други доставчици на услуги, включително и от доставчици на услуги, които не предоставят обществени електронни съобщителни услуги. В тази връзка следва да се посочи, че редица доставчици на IT оборудване предлагат продажба на мрежови маршрутизатори и изграждане на виртуална частна мрежа през обществената интернет мрежа. Качеството на посочените услуги до голяма степен зависи от качеството на достъпа до обществената интернет мрежа.

Крайни потребители на услугите за висококачествен достъп могат да бъдат както големи бизнес клиенти (предприятия, финансови и банкови институции и др.), административни и правителствени органи, които не предоставят обществени електронни съобщителни услуги, така и предприятия, предоставящи електронни съобщения. Бизнес клиентите ползват услугите за висококачествен достъп за собствени нужди – за изграждане на мрежи или свързване на отделни офиси, докато предприятията ги използват за доизграждане или повишаване на капацитета на техните корпоративни мрежи или за предоставяне на услуги на крайни потребители. В този случай услугите за висококачествен достъп се предоставят и ползват като продукти или услуги на едро.

3. Предприятия, предоставящи услуги на пазара на дребно

Настоящият анализ обхваща развитието на пазара на висококачествен достъп за периода след първия кръг анализ на пазарите на линии под наем, приет с Решение № 1954/27.09.2012 г. Следва да се отбележи, че към момента на изготвяне на анализа КРС не разполага с информация относно развитието на услугата MAN достъп на дребно чрез свързаност от вида „точка много точки” през 2012 г. и за услугата MAN достъп на едро през 2012 и 2013 г. За 2013 г. КРС разполага с данни единствено за броя на отдадените линии за MAN достъп на дребно и реализираните приходи от тях, разпределени по предприятия, и е направила оценка на броя линии, предоставени чрез MAN достъп на едро през 2013 г., въз основа на данните, предоставени от предприятията през 2014 г.

През 2015 г., освен историческото предприятие – „Българска телекомуникационна компания” ЕАД (БТК), услуги за висококачествен достъп предоставят още 35 предприятия. Списък с участниците на пазара за периода 2013-2015 г. е представен в таблица 1 по-долу.

Таблица 1

Предприятие	2013 г.	2014 г.	2015 г.
БГ УАН	✓		
БИН БГ			✓
БЛИЗУ МЕДИА ЕНД БРОУДБЕНД	✓	✓	✓
БЪЛГАРСКА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ	✓	✓	✓
ВАРНА НЕТ	✓		✓
ВЕСТИТЕЛ БГ	✓	✓	✓
ВИДА ОПТИКС ТВВ			✓
ВИДЕОСАТ 21 ВЕК		✓	✓
ВИЖЪН - 2008	✓	✓	✓
ГЛОБАЛ НЕТ КОНСУЛТ	✓		✓
ГЛОБАЛНИ ЕЛЕКТРОННИ РЕШЕНИЯ	✓		
ГЛОБЪЛ КОМЮНИКЕЙШЪН НЕТ	✓	✓	✓
ЕЛЕКТРОНИКА НС		✓	✓
ИНТЕРНЕТ СЪРВИС	✓		✓
КОМНЕТ БЪЛГАРИЯ ХОЛДИНГ	✓	✓	✓
КУЛБОКС	✓	✓	✓
М САТ КЕЙБЪЛ		✓	✓
МАКС ТЕЛЕКОМ			✓
МОБИЛТЕЛ	✓	✓	✓
НЕТ 1		✓	✓
НЕТ ИС САТ	✓	✓	✓
НЕТГАРД		✓	✓
НЕТЕРА		✓	✓
НЕТУОРКС - БЪЛГАРИЯ	✓	✓	✓
НОВАТЕЛ		✓	
ОНЛАЙН ДИРЕКТ			✓
ОРБИТАЛ	✓	✓	✓
ПЛАДИ КОМПЮТЪРС	✓		
СИЛПЕТ			✓
СКАТ ПОПОВО			✓
СКАТ ТВ			✓
СОФИЯ КОМЮНИКЕЙШЪНС	✓	✓	✓
СПИДИ НЕТ	✓	✓	
СПРИНТНЕТ	✓		
ТЕА ПЛОВДИВ		✓	✓
ТЕЛЕКОМ ГРУП			✓
ТЕЛЕКОМС	✓	✓	✓
ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ ВАРНА	✓	✓	✓
ТЕЛЕНОР БЪЛГАРИЯ	✓	✓	✓
ТЕЛЕХАУС		✓	✓
ТЕЛНЕТ	✓	✓	✓
УНИКС	✓	✓	✓

Източник: Данни, подадени в КРС

Към 31.12.2015 г. броят на предприятията, предоставящи услуги за висококачествен достъп на дребно достига 36, като за периода 2013-2015 г. нараства с 11 (или с 44% в относителни стойности). Само за една година (2015 спрямо 2014 г.) са навлезли 8 нови предприятия. Нарастването в броя на предприятията, които предоставят този вид услуги, е в следствие на динамиката в развитието на услугите за висококачествен достъп в посока осигуряване на по-високи скорости при относително по-ниски разходи за изграждане и поддържане на съответната инфраструктура. Това е характерно основно за алтернативните линии под наем и MAN достъпа, което от своя страна предопределя и привлекателността им за потенциалните и съществуващи доставчици. КРС счита, че очертаната посока на развитие на услугите за висококачествен достъп, ще се запази в обхванатия в перспектива период на анализа и в резултат на това очаква броят на предприятията, осъществяващи услуги на този пазар, да нарасне.

4. Национална инфраструктура

Изследването на развитието на националната инфраструктура е от съществено значение за анализа на настоящия пазар, тъй като предлаганите услуги са в пряка зависимост от развитието на електронните съобщителни мрежи на предприятията и конкуренцията помежду им.

В настоящия раздел се представя общо описание на мрежите на предприятията, историческото и алтернативните, предоставящи линии под наем и резервиран капацитет, както и развитието на MAN мрежите.

За целите на настоящия анализ на пазара на висококачествен достъп в определено местоположение, изходна база за оценка на националната инфраструктура са предприятията, предоставящи терминиращи сегменти на линии под наем в съответствие с приетата дефиниция на първи кръг на анализ на съответния пазар, т.е. техният обхват в рамките на една област, като административно-териториална единица в Република България.

4.1. Мрежа на историческото предприятие

Историческото предприятие притежава най-добре развита оптична опорна мрежа, в която се използва DWDM⁵ технология за уплътняване на трафика и IP/MPLS протокол за управление. По този начин се осигурява възможност посредством една и съща медийна среда да се пренася едновременно SDH, Ethernet и IP трафик. БТК има точки на присъствие във всички областни центрове на страната (общо 27⁶, ако се приеме, че София е обслужващ център не само за София-град, но и за София-област) като в тези точки се извършва концентрация на трафика към опорната мрежа на предприятието.

⁵ Dense Wave Division Multiplexing – мултиплексиране по дължина на вълната с висока плътност

⁶ Според класификацията на териториалните единици за статистически цели в Република България, 28-те административни области сформират районите от ниво NUTS 3. (http://www.nsi.bg/files/Classifics/nuts3_2011.pdf). За целите на анализа се разглеждат 27 административни центъра, тъй като гр. София е административен център за областите София и София (столица). Останалите административни центрове са както следва: Благоевград, Бургас, Варна, Велико Търново, Видин, Враца, Габрово, Добрич, Кърджали, Кюстендил, Ловеч, Монтана, Пазарджик, Перник, Плевен, Пловдив, Разград, Русе, Силистра, Сливен, Смолян, Стара Загора, Търговище, Хасково, Шумен и Ямбол

БТК продължава да предоставя традиционни линии под наем чрез разгърнатата историческа TDM мрежа за достъп, като се използва HDSL/SHDSL, PDH, SDH технология.

БТК разполага с най-добре изградена медна абонатна мрежа за достъп на национално ниво, чието покритие по население е 80,2%, включваща FTTN/FTTC сценарий във връзка с разгръщането на мрежа от следващо поколение (NGN). Медната абонатна мрежа се използва предимно за предоставянето на линии под наем с относително ниски скорости (до 8 Mbit/s) вследствие на ограниченията на използваните технологии за пренос чрез HDSL технология.

От 2011 г. БТК започна изграждането на оптична абонатна мрежа. Тази мрежа не заменя съществуващата медна, а се изгражда паралелно на нея. Предприятието използва FTTH/FTTB архитектури, като по този начин „скъсява” медната мрежа, в съответствие с намеренията му за разгръщане на изцяло NGN/NGA мрежа, както и с оглед повишаване качеството на предоставяните услуги. Към настоящия момент предприятието има изградени оптични абонатни мрежи в 19 населени места в страната.

БТК продължава да изгражда активно MAN Ethernet/IP/MPLS-базирани мрежи в голям брой населени места в страната. Предприятието има изградени MAN мрежи в над 200⁷ населени места в страната, в които се предоставят MAN услуги със скорост до 1 Gbit/s. Чрез тези мрежи БТК предоставя алтернативни линии под наем, базирани на Ethernet протокол. В над 70 населени места БТК предлага и услугата MAN Intercity⁸, като Ethernet-базирана връзка между помещения на крайни потребители в различни населени места, която се изгражда през оптичната мрежа на предприятието.

При развитие на мрежата си историческото предприятие следва подхода на алтернативните предприятия за изграждане на MAN мрежи, а не на надграждане на съществуващата медна мрежа.

Следва да се отбележи, че за разлика от услугите, предоставяни на пазар 3а, при предоставяне на услуги за висококачествен достъп в определено местоположение, селищните участъци на линиите, особено когато те са оптични, се изграждат при заявка на услугата от клиента.

4.2. Алтернативни мрежи

За разглеждания период 2013 – 2015 г., анализът на данните, постъпили в КРС, показва, че алтернативните предприятия продължават развитието на своите оптични опорни мрежи, както и мрежите за достъп. Основни характеристики на мрежите за достъп на алтернативните предприятия са изграждането им с оптични кабели и внедряването на съвременни технологии, като DWDM, DOCSIS 3.0, Ethernet и IP. С така изградените си мрежи, алтернативните предприятия предоставят различни електронни съобщителни услуги, като част от тях предоставят услуги на пазара на висококачествен достъп в определено местоположение.

⁷ <http://www.vivacom.bg/bg/business/ceni-i-uslugi/prenos-na-danni>

⁸ <https://www.vivacom.bg/bg/business/ceni-i-uslugi/prenos-na-danni/metropolitan-area-network-man#tab-man-intercity>

За целите на анализа на настоящия пазар, за установяване наличието на конкурентни условия, е необходимо да се анализира териториалното покритие на мрежите на алтернативните предприятия. За тази цел е необходимо да се установи до каква степен алтернативните предприятия присъстват в 27-те административни областни центрове на страната, в които историческото предприятие има установено присъствие. Следва да се отчита факта, че в областните центрове е концентрирано над 50% от населението, както и значителна част от търговските дружества, които са основни потребители на услуги с висококачествен достъп, който факт е основен генератор на нуждата от разширяване и разгръщане на мрежите и услугите, не само на историческото предприятие, но и на конкурентите му.

Установената в предходния кръг на пазарния анализ тенденция на засилваща се конкуренция при предоставяне на услуги чрез опорните мрежи се запазва и за разглеждания период. Опорните оптични мрежи на алтернативните предприятия са уплътнени с DWDM технология и използват IP/MPLS протокол за маршрутизация, като по този начин техният капацитет се увеличава многократно. Затворената кръгова структура на оптичните опорни мрежи гарантира непрекъсваемост на услугите в случай на прекъсване на оптичното влакно или отпадане на съоръженията в даден сегмент на мрежата.

Следва да се отбележи, че наличието на абонатна мрежа не е определящ фактор за предоставяне на услуги на пазара на висококачествен достъп в определено местоположение, тъй като селищните участъци на линиите, особено когато те са оптични, се изграждат при заявка на услугата от клиента.

От предоставящите услуги за висококачествен достъп конкурентни предприятия, 19 разполагат с изключително добре развити оптични опорни мрежи, с точки на присъствие в повечето областни административни центрове. В таблицата по-долу са посочени предприятията, които имат присъствие в най-голям брой административни центрове.

Таблица 2

Предприятие	Брой административни центрове с изградени точки на присъствие
НЕТ 1	Търговска тайна!
ГЛОБЪЛ КОМЮНИКЕЙШЪН НЕТ	
БЛИЗУ МЕДИА ЕНД БРОУДБЕНД	
НЕТЕРА	
ТЕЛЕХАУС	
МОБИЛТЕЛ	
НОВАТЕЛ	

Таблицата съдържа данни, обявени за търговска тайна.

Източник: Данни, подадени в КРС

Информация за конкурентното предлагане, от гледна точка на изградени точки на присъствие в 27-те областни центрове, е представена в Таблица 3 по-долу.

Таблица 3

областен център	2014 г.		2015 г.	
	Брой алтернативни предприятия	Брой населени места обслужвани от областния център	Брой алтернативни предприятия	Брой населени места обслужвани от областния център
Благоевград	5	6	7	8
Бургас	7	7	8	7
Варна	9	7	10	10
Велико Търново	9	9	11	11
Видин	2	1	7	2
Враца	3	5	5	5
Габрово	4	4	5	3
Добрич	8	4	9	4
Кърджали	2	4	2	4
Кюстендил	4	4	6	4
Ловеч	3	7	7	5
Монтана	4	3	6	3
Пазарджик	3	10	5	10
Перник	4	3	8	4
Плевен	4	4	6	6
Пловдив	11	17	14	24
Разград	2	3	3	3
Русе	10	3	11	4
Силистра	2	2	4	3
Сливен	6	4	7	4
Смолян	2	2	4	4
София	17	4	18	5
София област	4	9	7	12
Стара Загора	5	10	6	7
Търговище	3	2	4	2
Хасково	7	7	7	5
Шумен	4	4	6	2
Ямбол	3	2	4	2

Източник: Данни, подадени в КРС.

Видно от информацията, представена в Таблица 3 за периода 2014-2015 г. броят на алтернативните предприятия, които са изградили точки на присъствие в областните административни центрове значително е нараснал, като в края на 2015 г. във всеки от тях има най-малко две конкурентни на БТК предприятия, а в по-големите има повече от 5 алтернативни предприятия и населените места, които обслужват са 130.

В разглеждания период делът на изградените мрежи на алтернативните предприятия нараства, като те вече стъпват в по-голям брой областни центрове и съответно достъпваните населени места се увеличава. Развитието на мрежите в посока изграждане на MAN възли от страна на конкурентите допринася за предлагането на съвременни високоскоростни и услуги с гарантирано качество.

Предвид изложеното, КРС счита, че съществува висока степен на припокриване на оптичните трасета в областните административни центрове, където е съсредоточена голяма част от икономически активното население на страната, както и търговските дружества, които са основни ползватели на висококачествен достъп.

5. Определяне на продуктовия и географски обхват на пазара на дребно

5.1. Определяне на продуктовия обхват на пазара на дребно

Определянето на границите на пазара включва изследване на взаимозаменяемостта на търсенето и предлагането на услуги за висококачествен достъп, чиито основни характеристики и ниво на качество на обслужване отговарят на изискванията и са приспособени за нуждите на големите бизнес потребители в България. При доказване в достатъчна степен на взаимозаменяемост на търсенето и предлагането на тези услуги, същите следва да бъдат включени в един и същ продуктов пазар. Предвид разширяването на дефиницията на пазара на дребно на предоставяне на висококачествен достъп в определено местоположение⁹, посочена в Препоръката за съответните пазари от 2014 г., при определянето на продуктовия пазар се допускат известни различия в характеристиките на разглежданите продукти в сравнение с характеристиките на линиите под наем.

Както бе посочено в т. 1 от този раздел, обхватът на пазара на дребно на висококачествен достъп в определено местоположение трябва да бъде определен въз основа на анализ на взаимозаменяемостта от гледна точка на търсенето и от гледна точка на предлагането, като бъдат разгледани всички услуги, отговарящи на изискванията на потребителите по отношение на характеристики, предназначение и цени и независимо от използваните технологии за тяхната реализация. Отличителна характеристика на услугите за висококачествен достъп на дребно е, че те се предлагат като техническо решение, което се реализира конкретно за нуждите на съответен бизнес потребител. Останалите основни характеристики на услугите за висококачествен достъп на дребно, описани в Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари от 2014 г., включват гарантирана наличност на услугата, резервиран капацитет (dedicated capacity), симетрични скорости на качване/сваляне (upload/download). Тези услуги обичайно се предлагат с гаранции за ниво на обслужване (SLA), включващо кратко време за предоставяне на услугата, поддържане на услугата 24 часа в денонощието, 7 дни в седмицата, резервираност на услугата, предлагане на услуги за дистанционно клиентско обслужване (Help Desk Support) и кратко време за отстраняване на повреди.

Също така, в т. 2 от настоящия раздел бе посочено, че услугите за висококачествен достъп обичайно се реализират чрез линии под наем или еквивалентна медна или оптична Ethernet базирана свързаност (MAN достъп).

Основните характеристики на услугата „линии под наем“ са определени на първи кръг анализи на съответните пазари, приет с Решение № 1954/27.09.2012 г. на КРС, както следва:

⁹ Като включващ линии под наем и продукти за достъп, базирани на Ethernet протокол и осигуряващи свързаност от вида „точка – много точки“

- осигуряване на връзка „точка – точка” между две крайни точки в мрежата, посочени от потребителя;
- предоставяне на нает/резервиран, симетричен и прозрачен капацитет.

Въз основа на използваните технологии за пренос са идентифицирани следните услуги, включени на пазара на дребно на линии под наем:

- традиционни линии под наем, базирани на преносни технологии с комутация на канали, включващи:
 - аналогови линии под наем;
 - цифрови линии под наем (HDSL/SHDSL, PDH, SDH);
- алтернативни линии под наем с Ethernet интерфейс, осигуряващи свързаност от вида „точка – точка”.

Основната разлика между традиционните и алтернативните линии под наем е по отношение на вида на използваната технология за пренос. Подробно описание на характеристиките и използваните технологии за пренос при традиционните и алтернативните линии под наем е представено в т. 2 от настоящия раздел. Въз основа на различия в характеристиките на услугите, услугата, осигуряваща свързаност от вида „точка – много точки” в Ethernet базирана мрежа, не е приета за взаимозаменяема на линиите под наем на първи кръг на анализ на пазара на линии под наем на дребно. При тази услуга се предоставя един уникален VLAN-id за множество крайни точки (три и повече крайни точки) и крайният потребител има възможност да контролира комутацията/маршрутизацията между крайните точки в рамките на този VLAN-id (фиг. 19 в приложението към Решение № 1954/27.09.2012 г. на КРС). Във връзка със същите мотиви от пазара на дребно на линии под наем са изключени услугите за осъществяване на свързаност на базата на IP протокол, т.е. решенията за изграждане на виртуални частни мрежи (IP VPN/L3 VPN).

Предвид разширяването на дефиницията на пазара на дребно в Препоръката за съответните пазари от 2014 г., както бе посочено по-горе, КРС счита, за необходимо да изследва взаимозаменяемостта между линиите под наем и всички продукти за достъп с характеристики, отговарящи на индивидуалните нужди на бизнес потребителите и подобни на описаните по-горе основни характеристики, отличаващи продуктите за висококачествен достъп на дребно. В тази връзка следва да бъде отбелязано, че към настоящия момент доставчиците на електронни съобщителни услуги предлагат на пазара продукти, осигуряващи медна или оптична свързаност от вида „точка – много точки”, базирани на Ethernet протокол (MAN достъп) и IP протокол (IP VPN). С оглед на това КРС изследва дали тези услуги за достъп са взаимозаменяеми на линиите под наем на дребно.

Капацитетът на връзката е една от основните функционални характеристики, която има основно значение при избора на услуга от крайния потребител. В тази връзка КРС счита за необходимо да изследва взаимозаменяемостта на продуктите за висококачествен достъп на дребно с различни скорости.

Съгласно чл. 9 от Методиката съответният продуктов пазар включва всички обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, за които е налице:

- взаимозаменяемост при търсенето;
- взаимозаменяемост при предлагането.

Взаимозаменяемост при търсенето е налице, когато при относително малко, но трайно повишаване на цената на дадена електронна съобщителна мрежа и/или услуга, потребителите са склонни да пренасочат търсенето си към други електронни съобщителни мрежи и/или услуги, които са в състояние да я заменят на базата на техните характеристики, предназначение и цени.¹⁰

Взаимозаменяемост при предлагането е налице, когато вследствие на малко, но трайно повишаване на цената за предоставяне на електронната съобщителна мрежа и/или услуга, предприятия, които не осъществяват електронни съобщения и не предоставят електронни съобщителни услуги на съответния пазар, са в състояние в краткосрочен план, до 1 (една) година, да навлязат на него без значителни допълнителни разходи за материални и нематериални дълготрайни активи, допълнителни инвестиции, стратегически решения и други¹¹.

С оглед гореизложеното при определянето на обхвата на пазара на дребно на висококачествен достъп в определено местоположение КРС изследва:

- ✓ *Дали е налице взаимозаменяемост между различни видове висококачествен достъп в определено местоположение (линии под наем и MAN достъп на дребно чрез свързаност от вида „точка – много точки” и виртуални частни мрежи, базирани на интернет протокол (IP VPN);*
- ✓ *Дали е налице взаимозаменяемост между продуктите за висококачествен достъп с различни скорости.*

5.1.1. Взаимозаменяемост между различни видове висококачествен достъп в определено местоположение

Определянето на съответния продуктов пазар следва да се базира на текущото състояние на мрежите и на предлаганите услуги, както и на прогнози за развитието на пазара. Във връзка с посочените съображения и от гледна точка на технологичната неутралност, КРС разглежда взаимозаменяемостта от гледна точка на търсенето и от гледна точка на предлагането на всички продукти за достъп, чрез които се предоставят висококачествени услуги за нуждите на големите бизнес потребители.

Взаимозаменяемост от гледна точка на търсенето

Съгласно т. 4.2.1 от Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари от 2014 г. висококачествените услуги на дребно обикновено се предоставят чрез линии под наем или други медни или влакнесто-оптични връзки (например чрез необвързан достъп или Ethernet базирани връзки). Съгласно препоръките на Разяснителната бележка в случай на предлагане на услуги чрез алтернативни платформи, които биха могли да отговорят на специфичните нужди на бизнес потребителите, като резервиран капацитет и симетрични скорости, НРО следва да анализират дали тези услуги

¹⁰Чл. 6, ал. 1 от Методиката за реда и условията за определяне, анализ и оценка на съответните пазари и критериите за определяне на предприятия със значително въздействие върху пазара

¹¹Чл. 7, ал. 1 от Методиката

принадлежат на съответния пазар. Както бе посочено в т. 2 от настоящия раздел през разглеждания период в България се предоставят различни услуги, осигуряващи физическа или логическа свързаност, които са предназначени за специфичните нужди на бизнес потребителите. Същите не се предлагат на масовия пазар на дребно на ширококолов достъп до интернет. Тези услуги на дребно включват традиционни и алтернативни линии под наем, MAN достъп и IP VPN. Във връзка с посоченото, КРС ще разгледа взаимозаменяемостта от гледна точка на търсенето между линии под наем, MAN достъп и IP VPN, като за целта ще бъдат изследвани предназначението, функционалните характеристики и ценовите равнища, на които се предлагат тези висококачествени услуги.

От гледна точка на предназначението и характеристиките на услугите

В точка 5.1 от настоящия раздел са посочени основните характеристики на линиите под наем, като същите включват: осигуряване на свързаност от вида „точка – точка” и предоставяне на нает/резервиран, симетричен и прозрачен капацитет между две точки в мрежата. Съгласно Разяснителната бележка висококачествените услуги на дребно обикновено се предоставят чрез линии под наем. В тази връзка КРС ще анализира взаимозаменяемостта на MAN достъпа и виртуалните частни мрежи (IP VPN) с линиите под наем от гледна точка на предназначението и функционалните характеристики на услугите.

По отношение на предназначението на услугите КРС направи изследване на условията в публикуваните оферти на интернет страниците на предприятията, предоставящи линии под наем и MAN достъп. Резултатите от анализа сочат, че както линиите под наем, така и услугата „MAN достъп” могат да се използват за предоставяне на интернет достъп с гарантирано качество и за пренос на глас, данни и видео между отдалечени офиси, които отговарят на специфичните изисквания на големите бизнес потребители.

Съгласно представената информация на интернет страниците на предприятията, предоставящи IP VPN услуги, те могат да се използват за свързване на отдалечени офиси на дадена компания, т.е. за изграждане на виртуална частна мрежа за пренос на данни, или за дистанционен достъп до софтуерни приложения и информация, съхранявани на отдалечени корпоративни сървъри. Тази услуга се предоставя чрез IP/MPLS мрежи. В предимствата на услугата се посочва, че тя осигурява комуникация в реално време, като се предлагат допълнителни възможности за сключването на споразумение за ниво на техническо обслужване (SLA). В характеристиките на IP VPN услугите не се включват възможности за ползване на интернет достъп с гарантирано качество, както и пренос на глас и видео. По тази причина, от гледна точка на предназначението им IP VPN услугите не могат да бъдат разглеждани като алтернатива на линиите под наем.

Както бе отбелязано в т. 5.1 от този раздел, първата характеристика, отличаваща линиите под наем, е свързана с осигуряването на връзка „точка – точка” между две крайни точки в мрежата. MAN мрежите са базирани на Ethernet протокол, като преносът се осъществява на базата на пакетна комутация в споделена медийна среда. За осигуряването на свързаност от вида „точка – точка” е необходимо допълнително да се конфигурира съответна виртуална локална мрежа (VLAN), като крайният потребител предварително избира вида на свързаност в мрежата, а конфигурирането на

виртуалните локални мрежи се извършва от доставчика на услуга. На първо място трябва да бъде посочено, че предприятията не разграничават предоставяните услуги за MAN достъп в зависимост от топологията на реализация на услугата („точка – точка” или „точка – много точки”), доколкото между всяка от включените точки във виртуалната локална мрежа (VLAN) е осигурено ползването на гарантиран резервиран, симетричен и прозрачен капацитет. В т. 4.2.2.3 от Разяснителната бележка също е отбелязано, че все по често се предлагат Ethernet базирани линии под наем, осигуряващи по-голяма гъвкавост, обикновено при по-ниска цена, които могат да бъдат реализира както „точка – точка”, така и „точка – много точки”.

Следва да бъде отбелязано, че от технологична гледна точка MAN услугите предоставят гъвкавост по отношение на конфигурирането на топологията на VLAN мрежите, като е възможно конфигурирането както на свързаност от вида „точка – точка”, така и на свързаност от вида „точка – много точки”. Например, при наличие на повече от две локации и при специфични изисквания от крайния потребител, е възможно изграждането на виртуална мрежа по топология звезда чрез конфигурирането на допълнителни VLAN. Изборът на топология се извършва изцяло от крайния потребител в съответствие с неговите специфични нужди и тази характеристика не ограничава възможностите за потребление на висококачествени услуги. Предвид това, КРС счита, че характеристиките на услугата MAN отговарят на изискванията на бизнес потребителите по отношение на топологията на реализация на висококачествените услуги.

IP VPN, подобно на MAN достъпа, се базира на пакетна комутация и преносът се осъществява в споделена медийна среда. Тази услуга се реализира в мрежовия слой на OSI модела на базата на интернет протокол (IP) и е подходяща за реализиране на свързаност от вида „точка – много точки”. За реализацията на свързаност от вида „точка – точка” обикновено се използват допълнителни тунелни протоколи. В условията за предоставяне на услугата на интернет страниците на предприятията няма конкретни условия по отношение на вида на реализираната топология. Предвид подобните функционални характеристики относно топологията при IP VPN и MAN достъп, КРС счита, че заключението от изследването на характеристиките на услугата „MAN достъп” са относими и за IP VPN.

Следващата функционална характеристика на линиите под наем е свързана с възможността за предоставяне на нает/резервиран, симетричен и прозрачен капацитет. Както бе посочено в анализа на първи кръг на съответния пазар, осигуряването на „нает/резервиран капацитет”, е свързано с възможността потребителят да го използва самостоятелно и непрекъснато, т.е. този капацитет е заделен единствено за неговите нужди. Такъв капацитет може да бъде осигурен както физически, така и логически – при използване на функции за мултиплексиране, комутация и управление на мрежата. В анализа на взаимозаменяемостта при търсенето на традиционни и алтернативни линии под наем в първия кръг на анализа КРС констатира, че въвеждането на механизми за даване на приоритет на трафика (стандарт IEEE 802.1p) води до по-добро управление на преноса в Ethernet мрежите и ограничаване на закъснението на пакетите със съответен приоритет, вследствие на което качеството на алтернативните линии под наем, базирани на Ethernet протокол, се доближава до това на традиционните линии под наем. Предвид това, че алтернативните линии под наем и MAN достъпът се базират на

Ethernet протокол и е възможно прилагането на стандарт IEEE 802.1p, КРС счита, че качеството на преноса между различни точки при услугата „MAN достъп” се доближава до това на традиционните линии под наем. Във връзка с посоченото КРС счита, че услугата „MAN достъп” осигурява, аналогично на алтернативните линии под наем, гарантиран резервиран, симетричен и прозрачен капацитет, отговарящ на индивидуалните изисквания на бизнес потребителите.

КРС отбелязва, че при предоставянето на услуги за пренос на данни, реализирани в мрежовия слой на OSI модела, доставчикът на тези услуги реално не може да контролира достъпа от край до край. По тази причина, качеството на услугата при пренос на данни на IP ниво, в частност при IP VPN услугите, не може да отговаря на нивото на качество на услугата при пренос на данни, реализиран в каналния слой на OSI модела (MAN достъп). Освен това, услугата IP VPN може да се предоставя както през една мрежа – например, тази на доставчика на услугата, така и през други мрежи за достъп до обществената интернет мрежа. Това се потвърждава и от информацията, изисквана допълнително с Решение № 229/07.04.2016 г. на КРС, като в съответствие с нея към 31.12.2015 г. 30% от общия брой IP VPN линии се предоставят от предприятията при използване на чужд мрежов достъп. В тази връзка КРС счита, че при предоставянето на IP VPN предприятията нямат необходимия контрол върху достъпа и следователно върху качеството на услугата, поради което IP VPN значително се различава от линиите под наем относно възможността за осигуряване на гарантиран резервиран капацитет.

Анализът на офертите както на историческото, така и на алтернативните предприятия, сочи, че MAN услугите обичайно се предлагат с гарантиран капацитет и симетрични скорости на пренос. По отношение на услугата „IP VPN” КРС счита, че осигуряването на гарантиран симетричен капацитет до голяма степен зависи от характеристиките на услугата за достъп. Както бе посочено по-горе голяма част от предприятията предлагат IP VPN върху чужд достъп, поради което КРС счита, че тази услуга не може да гарантира осигуряването на симетричен капацитет в случай, че такъв не се осигурява от доставчика на достъп до обществената интернет мрежа.

По отношение на изискването за осигуряване на прозрачен капацитет, т.е. да се гарантира преноса на различен вид информация (глас, данни видео и др.) между интерфейсите на потребителя в мрежата, в офертите на предприятията за MAN достъп на дребно се включват възможности както за достъп до интернет, така и за пренос на глас, данни и видео между различни точки на крайния потребител. Предвид посоченото, КРС счита, че по отношение на осигуряването на изискването за прозрачен капацитет, услугата „MAN достъп” отговаря на изискванията на бизнес потребителите, аналогични на тези по отношение на традиционните и алтернативни линии под наем.

Както бе посочено в изследването на предназначението на IP VPN услугите по-горе, те не могат да се използват за пренос на глас и видео комуникации, поради което КРС счита, че те не осигуряват „прозрачен” капацитет, аналогичен на предлагания от традиционните и алтернативните линии под наем. По тази причина, те не могат да се разглеждат като алтернатива на линиите под наем.

Предвид посоченото, КРС счита, че от гледна точка на функционалните характеристики MAN услугите отговарят на индивидуалните изисквания на бизнес потребителите за

предоставяне на висококачествени услуги на дребно, в това число предоставяне на гарантиран резервиран, симетричен и прозрачен капацитет. Обстоятелството, че бизнес потребителите възприемат MAN услугите като взаимозаменяеми с традиционните и алтернативните линии под наем се потвърждава и от непрекъснато повишаващото се потребление – ползването през 2015 г. на MAN услуги от предприятията се е повишило с 8,3% спрямо 2014 г. В същия период потреблението на традиционни и алтернативни линии под наем запазва тенденцията към спад, като през 2015 г. той е 6,2% спрямо предходната година и 11,4% – за периода 2013 - 2015 г. Информация за миграцията от традиционни линии под наем към алтернативни линии под наем и към MAN достъп е представена в т. 6 от настоящия раздел.

Въз основа на резултатите от анализа на предназначението и характеристиките на IP VPN, КРС счита, че IP VPN решенията не отговарят напълно на предназначението и функционалните характеристики на линии под наем.

От гледна точка на цените на услугите

При оценка на взаимозаменяемостта от страна на търсенето следва да се вземат под внимание не само функционалните характеристики на услугите, но и ценовите равнища, на които те се предлагат на крайни потребители. С оглед на това да се оцени дали услугите на дребно за MAN достъп се възприемат от потребителите като взаимозаменяеми не само по отношение на техните функционални характеристики и предназначение, но и по отношение на техните цени с традиционните и алтернативните линии под наем на дребно, КРС изследва ценовата взаимозаменяемост между тези услуги. В Препоръката за съответните пазари от 2014 г. е посочено¹², че тези услуги за достъп не са непременно директно взаимозаменяеми. Те могат да са част от един и същи продуктов пазар и на базата на т.нар. верижна взаимозаменяемост.

В предходния кръг на анализ беше доказано, че средните цени на алтернативните линии са значително по-ниски от тези на традиционните линии на дребно и при равни други условия потенциален потребител на услугата би се ориентирал към алтернативна (Ethernet) линия. За да се установи дали са налице значителни изменения в направените изводи за разликата в цените между посочените услуги, КРС е изследвала средния годишен приход от линия¹³. Средният годишен приход от линия с определена скорост е в пряка зависимост от цената, на която се предоставя тази линия и в този смисъл КРС счита, че така представени данните са достатъчно качествени (точни), за да отразят реалната разлика в ценовите равнища на отделните категории изследвани услуги през съответната година.

В следващите таблици са представени средните годишни приходи за 2015 г. от селищна¹⁴ алтернативна (Ethernet) линия под наем и традиционна цифрова линия на дребно с различни скорости, както и средните годишни приходи от линия за

¹²Препоръка за съответните пазари от 2014 г., стр. 50

¹³ С въпросниците за отчет на дейността през съответната година КРС не е събираща информация за срока на ползване на линиите на дребно, поради което е нерелевантно да бъде изчисляван среден месечен приход от линия.

¹⁴ Селищните линии на дребно представляват 95% от всички предоставени линии на дребно през 2015 г. поради което КРС счита, че изследването на взаимозаменяемостта на база данни за селищните линии може да се приеме за представително за целия разглеждан пазар.

висококачествен MAN достъп и алтернативна (Ethernet) линия под наем на дребно със скорости от 10 Mbit/s, 100 Mbit/s и 1 Gbit/s.

Среден годишен приход от селищна алтернативна (Ethernet) линия под наем и традиционна цифрова линия на дребно през 2015 г.

Таблица 4

скорост	Ethernet линии под наем				Традиционни цифрови линии под наем			
	2 Mbit/s	10 Mbit/s	100 Mbit/s	1 Gbit/s	128 kbit/s	512 kbit/s	1024 kbit/s	2 Mbit/s
среден годишен приход от линия (в лв., без ДДС)	2 673	968	1 114	2 933	3657	5 882	6 380	8 056

Източник: Данни, подадени в КРС

Среден годишен приход от селищна линия за MAN достъп и алтернативна (Ethernet) линия под наем на дребно през 2015 г.

Таблица 5

скорост	Линии за MAN достъп			Ethernet линии под наем		
	10 Mbit/s	100 Mbit/s	1 Gbit/s	10 Mbit/s	100 Mbit/s	1 Gbit/s
среден годишен приход от линия (в лв., без ДДС)	1 025	1 165	3 206	968	1 114	2 933

Източник: Данни, подадени в КРС

Видно от данните в таблица 4 по-горе, средните годишни приходи от алтернативна линия под наем с посочените скорости остават по-ниски от средните годишни приходи от традиционни цифрови линии със скорости до 2 Mbit/s, както беше посочено и в предходния кръг на пазарен анализ. В този смисъл, поради липсата на значителни различия между резултатите от изследването на средния годишен приход (който отразява ценовите равнища, на които се предоставят услугите) в настоящия и предходния анализ, КРС счита, че изведените заключения могат да бъдат проектирани и към конкретното изследване и следва да се запазят. От представената информация в таблица 5 е видно, че средният годишен приход от алтернативни линии под наем и линии за MAN достъп със скорости от 10 Mbit/s, 100 Mbit/s и 1 Gbit/s са със сравними стойности. Като се вземе предвид това, може да се предположи, че при малко (5-10%), но трайно повишаване в цената на алтернативните линии с посочените скорости, голяма част от настоящите и потенциални потребители на такъв вид услуги на дребно биха били склонни да пренасочат търсенето към услуги за MAN достъп. Оттук може да се заключи, че алтернативните линии под наем могат да се разглеждат като взаимозаменяеми на линиите за MAN достъп.

На база на гореизложеното, КРС счита, че може да се приеме, че е налице верижна взаимозаменяемост между традиционните линии под наем, алтернативните линии под наем и линиите за MAN достъп на дребно.

Взаимозаменяемост при предлагането

В анализа на взаимозаменяемостта от гледна точка на предлагането на първи кръг анализ на съответните пазари на линии под наем КРС установи, че традиционните и алтернативните линии под наем се предоставят чрез използването на една и съща опорна мрежа, поради което не са необходими допълнителни инвестиции в нея. По отношение на мрежата за достъп в случай на изградена абонатна мрежа (усукана метална двойка или оптично влакно), предприятието има сравнително малки разходи при преминаване към предоставяне на алтернативни линии под наем, вместо традиционни. Основните разходи са за подмяна на крайното устройство. С оглед на това, че инвестициите в крайни устройства са значително по-малки, отколкото в мрежови съоръжения и преносна среда, КРС е стигнала до заключението, че тези разходи не могат да бъдат бариера по отношение на предлагането на нови услуги на пазара на линии под наем на дребно и че традиционните и алтернативните линии под наем могат да бъдат разглеждани като взаимозаменяеми от гледна точка на предлагането. В периода след първия кръг на анализ на пазара не са установени промени в използваните преносни технологии в електронните съобщителни мрежи, въз основа на което КРС поддържа мнението си, че традиционните и алтернативните линии под наем следва да бъдат разглеждани като взаимозаменяеми от гледна точка на предлагането.

Във връзка с изследването на взаимозаменяемостта от гледна точка на предлагането между линии под наем и MAN достъп е необходимо да бъдат изследвани разходите, които дадено предприятие трябва да направи, за да започне да предлага MAN достъп на крайни потребители. Както бе посочено по-горе, алтернативните линии под наем и MAN достъпът са базирани на Ethernet протокол и основната разлика в двата вида услуги е начина на реализация на логическата свързаност между точките на крайния потребител. Докато при алтернативните линии под наем се организира свързаност от вида „точка – точка“ между две крайни точки в мрежата чрез конфигуриране на съответен VLAN-id, при MAN достъпа се осъществява логическа свързаност от вида „точка – много точки“ чрез конфигуриране на единичен VLAN-id за краен потребител. За предоставянето на тези две услуги се използва едни и същи мрежова инфраструктура (включваща мрежа за достъп и опорна мрежа) и крайни устройства. В тази връзка КРС счита, че от гледна точка на предлагането в случай на малко, но трайно повишаване на цената на MAN услугите, предприятията биха могли да започнат да ги предоставят на крайни потребители в краткосрочен план, без големи допълнителни разходи и необходимост от инвестиции. Въз основа на посоченото КРС счита, че линиите под наем и MAN достъпът могат да бъдат разглеждани като взаимозаменяеми от гледна точка на предлагането.

Заключение

От анализа на взаимозаменяемостта на линии под наем и MAN достъп е видно, че същите се разглеждат от бизнес потребителите като взаимозаменяеми от гледна точка на техните характеристики, предназначение и цени. Резултатите от изследването сочат, също така, че от гледна точка на предлагането предприятията, които предоставят линии под наем могат да преминат в кратък срок (до 1 година) към предоставяне на MAN достъп, без необходимост от големи допълнителни разходи и инвестиции. По отношение на IP VPN, КРС счита, че това решение не отговаря на функционалните

характеристики на линии под наем, тъй като в голяма част от случаите доставчикът на виртуални частни мрежи не осигурява достъп, поради което реално не може да контролира достъпа и следователно качеството на услугата от край до край. Въз основа на това КРС счита, че от гледна точка на търсенето не съществува достатъчна степен на взаимозаменяемост между линиите под наем и IP VPN.

На тази база КРС счита, че съществува достатъчна степен на взаимозаменяемост между линиите под наем и MAN достъп. Отчетеният процес на мигриране от традиционните линии към алтернативни линии под наем и MAN достъп също е предпоставка за включването им в един пазар.

5.1.2. Взаимозаменяемост между услуги на дребно за висококачествен достъп в определено местоположение с различни скорости

На първи кръг анализ на пазара на дребно на линии под наем КРС е изследвала взаимозаменяемостта от гледна точка на характеристиките и предназначението на линиите под наем с различни скорости и е стигнала до заключението, че от функционална гледна точка между тях съществува достатъчна степен на взаимозаменяемост. КРС счита, че заключенията от анализа на взаимозаменяемостта на линии под наем с различни скорости са валидни и за услугата „MAN достъп”.

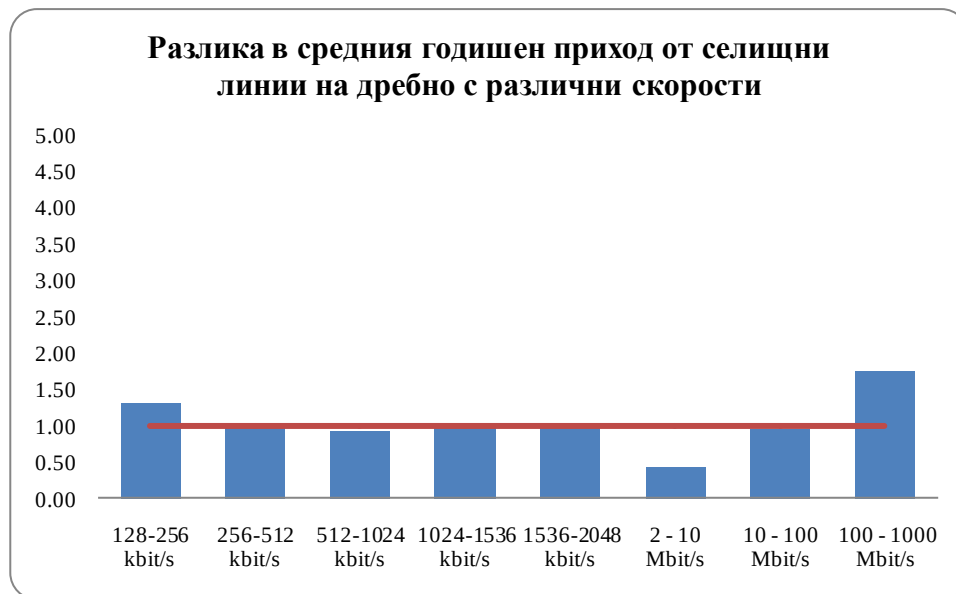
Линиите на дребно за висококачествен достъп в определено местоположение се предоставят с цел ползване от потребителите на резервиран капацитет с различно приложение. От гледна точка на функционалността, обикновено е възможно да се използват няколко линии с по-ниска скорост като заместители на линиите за висококачествен достъп с по-висока скорост¹⁵. В тази връзка следва да се отбележи, че потребителите на интернет достъп с гарантирано качество, виртуални частни мрежи (L2 VLAN) и други услуги с високо качество за целите на резервираност на услугата обикновено използват различни видове достъп. От своя страна, една линия с по-голям капацитет може да задоволи и потребности на потребители с по-ниски изисквания за скорост. В допълнение следва да се посочи, че към настоящия момент в България се предоставят както нискоскоростен MAN достъп със скорости от 64 kbit/s до 2 Mbit/s, така и MAN достъп със скорости, достигащи до 10 Mbit/s, 100 Mbit/s и 1 Gbit/s. Следователно, от функционална гледна точка между линиите за висококачествен достъп с различни скорости съществува достатъчна степен на взаимозаменяемост, включително по отношение на тяхното конкретно предназначение.

От гледна точка на цените на услугите

В предходния кръг на пазарен анализ КРС изследва взаимозаменяемостта между традиционните и алтернативните линии под наем, предоставени с различни скорости, като доказва, че е налице верижна взаимозаменяемост от гледна точка на търсенето, независимо от използваната технология, и поради тази причина тези линии принадлежат към един пазар. В настоящата точка КРС отново изследва дали линиите с различни скорости попадат в обхвата на един и същи пазар на дребно, като включва и линиите за MAN достъп.

¹⁵ Наблюдават се и изключения в зависимост от приложението, за което крайният потребител ползва линията.

На следващата фигура е представена информация за разликата в средния годишен приход за 2015 г. от селищна¹⁶ линия на дребно със скорости между 128 kbit/s и 1000 Mbit/s включително, независимо от вида на технологията.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 2

Изчислените коефициенти, представени на фигура 2, показват какво е отношението между средния годишен приход от линия с по-висока скорост и този от линия с по-ниска, при увеличение на последната с 10%. В случаите, когато коефициентът е около 1, може да се приеме, че разликата в средния годишен приход е минимална и разглежданите услуги принадлежат към един пазар. Следва да се отбележи, че средният годишен приход от линия с определена скорост е в пряка зависимост от цената, на която се предоставя тази линия и в този смисъл КРС счита, че изчислените коефициенти отразяват реално отношението между цените на линиите с посочените скорости.

Както е видно от фигура 2, отношението между средния годишен приход от линиите със скорости между 2 и 10 Mbit/s, е доста под 1. Това се обяснява с факта, че при изследване на взаимозаменяемостта между линиите на дребно, не се взема предвид технологията. В този смисъл, при линиите от 2 Mbit/s средният годишен приход зависи от дела, който заемат традиционните линии под наем, при които поначало цените са по-високи, докато при линиите от 10 Mbit/s средният годишен приход се образува единствено от алтернативни линии под наем и MAN достъп, които имат сходни ценови равнища. Като се вземе предвид това, може да се предположи, че при трайно повишаване на цената на линиите от 2 Mbit/s, по-голямата част от настоящите и потенциални потребители на линии на дребно биха предпочели да наемат линия със скорост от 10 Mbit/s. Изчислените коефициенти за линиите с останалите скорости,

¹⁶ Виж бележка под черта 14

представени на фигура 2, са около 1, което означава, че при трайно увеличение на цената на линия с по-ниска скорост, крайните потребители биха се насочили към ползването на линията със следваща по-висока скорост.

На база на гореизложеното, КРС счита, че е налице достатъчна степен на взаимозаменяемост от гледна точка на търсенето на линии на дребно с всички скорости, независимо от използваната технология, и поради тази причина тези линии принадлежат към един пазар.

Взаимозаменяемост при предлагането

При оценката на взаимозаменяемостта от гледна точка на предлагането между услугите за висококачествен достъп на дребно с различни скорости се изследва дали предприятие, което предоставя линии под наем и/или MAN достъп с по-ниска скорост може да премине към предоставянето на тези услуги на дребно с по-висока скорост (или обратно) в краткосрочен план и без необходимост от значителни инвестиции и разходи.

На първи кръг анализ на пазара на дребно на линии под наем КРС изследва взаимозаменяемостта на линии под наем с различни скорости от гледна точка на необходимите инвестиции, които предприятието следва да направи за да започне да предоставя линии под наем с по-висока скорост. Изследването на разходите, които дадено предприятие следва да направи при миграция към предоставяне на линии под наем с по-високи скорости, са довели до следните констатации:

- При миграция към по-високи скорости на линии под наем със скорости до 8 Mbit/s не са необходими промени в преносната среда и в преносната технология, използвани в мрежата за достъп. В тази връзка, при миграцията към линия под наем с по-висока скорост в този диапазон разходите включват разходи за инсталиране на допълнителна усукана метална двойка (допълнителни усукани метални двойки). КРС е приела, че тези разходи не могат да бъдат причина за прекъсването на веригата на взаимозаменяемостта при предлагането предвид ниските разходи, свързани с преконфигуриране на вече съществуващата линия към такава с по-висока скорост;
- При миграция към по-високи скорости на линии под наем със скорости по-високи от 8 Mbit/s усуканата метална двойка и HDSL технологията за пренос в мрежата за достъп се заменят с влакнесто-оптична връзка. Тук следва да се посочи, че обичайна практика е историческото и алтернативните предприятия, предоставящи линии под наем на дребно със скорости над 8 Mbit/s да изграждат необходимата оптична свързаност при възникване на конкретно търсене. В тази връзка на първи кръг анализ на пазара на линии под наем на дребно КРС е изследвала влиянието на строителните разходи за разполагането на нови влакнесто-оптични кабели и е отчела наложеното задължение на историческото предприятие БТК за предоставяне на достъп до пасивна инфраструктура (канална мрежа). Чрез това задължение за достъп се дава възможност на алтернативните предприятия да изграждат собствени влакнесто-оптични мрежи за достъп, като по този начин стават по-малко зависими от мрежата на

историческото предприятие. По този начин на конкурентите на БТК на пазара на линии под наем на дребно са осигурени равнопоставени условия с тези на историческото предприятие по отношение изграждането на влакнесто-оптични мрежи за достъп. КРС е заключила, че разходите и необходимият срок за полагане на влакнесто-оптични кабели в каналната мрежа на БТК с оглед достигане до крайните потребители и предоставяне на линии под наем на дребно със скорости по-високи от 8 Mbit/s, не могат да бъдат считани за ограничаващо условие за прекъсване на веригата на взаимозаменяемост на предлагането. При миграцията към линии под наем със скорости по-високи от 8 Mbit/s също така е необходима замяната на крайните устройства – HDSL модемите се заменят с медийни конвертори, като цената на последните е от порядъка на около 250 евро, поради което тази инвестиция не може да се приеме като ограничително условие.

КРС счита, че данните за разходите при миграция към линии под наем с по-високи скорости, посочени по-горе, са актуални и за разглеждания период на настоящия анализ на пазара на дребно на висококачествен достъп в определено местоположение. Във връзка с изследването на разходите за преминаване към линии под наем със скорости по-високи от 8 Mbit/s, КРС отбелязва, че с Решение № 372/13.08.2015 г. е продължено задължението на БТК за предоставяне на достъп до пасивна инфраструктура (канална мрежа) с оглед наличието на силна инфраструктурна конкуренция, която е следствие на влиянието, което оказва регулирания достъп до каналната мрежа. Горепосоченото дава основание на КРС да поддържа позицията си от първия кръг анализ на пазара на линии под наем, че разходите при миграция към линии под наем с по-високи скорости не са в размер, който да предизвика реално прекъсване на веригата на взаимозаменяемостта при предлагането, за осигуряването на което вече са направени инвестиции в инженерната инфраструктура.

Предвид разширяването на обхвата на продуктите и услугите, включени на пазара на дребно на висококачествен достъп в определено местоположение, КРС изследва необходимите инвестиции в мрежата за мигриране към „MAN достъп” с по-високи скорости. В съответствие с наличната в КРС информация, MAN достъп се предоставя основно чрез оптична свързаност. Предвид това, че влакнесто-оптичната връзка осигурява достатъчно висок капацитет, при мигрирането към MAN достъп с по-високи скорости предприятието не следва да прави допълнителни разходи с цел да започне да предлага услуги за достъп с по-високи скорости. Единствените разходи се явяват в конфигурирането на връзката, но същите не могат да представляват ограничително условие за предлагането на MAN достъп с по-високи скорости. Мигрирането към по-високи скорости за MAN достъп, предоставян към момента със скорост под 8 Mbit/s, е свързано с посочените по-горе разходи, относими за линии под наем. И тук КРС отбелязва, че разходите за осигуряване на медийни конвертори не могат да се считат за ограничително условие за миграция към предоставяне на MAN достъп с по-високи скорости.

Във връзка с изложеното, КРС счита, че е налице взаимозаменяемост от гледна точка на предлагането на линии под наем на дребно и MAN достъп на дребно с различни скорости.

Заключение

От анализа на взаимозаменяемостта на линии под наем на дребно и MAN достъп на дребно с различни скорости е видно, че същите не се различават съществено от гледна точка на предназначение и качество на услугата, както и от гледна точка на необходими инвестиции в мрежата.

На тази база КРС счита, че съществува достатъчна степен на взаимозаменяемост между линиите под наем на дребно и MAN достъпа на дребно с различни скорости и същите могат да бъдат разглеждани като част от един и същи пазар на дребно на висококачествен достъп в определено местоположение.

5.2. Определяне на географския обхват на дефинирания пазар на дребно на висококачествен достъп в определено местоположение

Съгласно чл. 4, ал. 4 от Методиката, географският пазар включва определена територия, в която се предлагат съответните взаимозаменяеми обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги и в която конкурентните условия са еднакви или сходни и се различават от тези в съседни географски райони.

В съответствие с Насоките за пазарните анализи и чл. 10, ал. 1 от Методиката, географският обхват на съответния пазар в сектора на електронните съобщения се определя въз основа на два критерия:

- покритие по територия на обществените електронни съобщителни мрежи;
- наличие на еднакви законови и регулаторни изисквания за предоставяне на електронни съобщителни мрежи и/или услуги.

Въз основа на тези два критерия географският пазар може да бъде определен като местен, регионален, национален или обхващащ територията на две или повече страни (например общеевропейски пазар, пазар, обхващащ територията на Европейското икономическо пространство, или глобален пазар).

Покритие по територия на обществените електронни съобщителни мрежи

Отчитайки действащото законодателство, КРС следва да определи дали са налице сходни конкурентни условия по отношение на търсенето и предлагането на услугите, попадащи в обхвата на определения продуктов пазар на дребно на висококачествен достъп на територията на страната. Предвид характера на услугите, предлагани на този пазар – задоволяващи определени специфични потребности (достъп до интернет с гарантирано качество, осъществяване на резервирана свързаност между отдалечени офиси с цел осъществяване на пренос на данни и/или на IP телефонен трафик, свързване и резервиране (backup) на центрове за данни и др.) на големи бизнес потребители, които желаят да свържат бизнес единиците си, изградени в основните градове с концентрация на стопанска дейност в България, е логично да се търси възможност за свързаност на национално ниво.

В тази връзка в Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари е отбелязано, че следва да бъде взет предвид обхватът на мрежата на предприятието с най-голям пазарен дял на съответния продуктов пазар, дали това предприятие предлага услугите си при еднакви условия на територията на цялата страна, предвид

националното покритие на неговата мрежа, както и дали са налице конкурентни действия от страна на алтернативни предприятия в различни области, които да представляват заплаха за дейността му¹⁷.

Към 31.12.2015 г. БТК е предприятието с най-висок пазарен дял на определения продуктов пазар на дребно (66,4% на база линии). Историческото предприятие притежава медна мрежа с национално покритие, като същевременно продължава да инвестира в изграждането на оптична свързаност. Към момента на изготвяне на анализа БТК е изградило междуградска MAN свързаност между над 70 населени места на територията на страната.

Както беше посочено по-горе, следва да бъде отчетено и търговското поведение на предприятието при предлагане на услуги, попадащи в обхвата на пазара на дребно, на територията на страната. Предвид обаче специфичния характер на разглеждания пазар, при който услугите се предлагат съобразно специфичните нужди на конкретния краен потребител, този показател е неотносим.

Въз основа на гореизложеното може да се заключи, че предвид обхвата на мрежата на историческото предприятие и наличието на мрежи на конкуренти със сходен обхват, географският обхват на пазара е национален.

Наличие на еднакви законови и регулаторни изисквания за предоставяне на електронни съобщителни мрежи и/или услуги

В съответствие с разпоредбите на ЗЕС, предприятията, имащи намерения да стартират дейност по предоставяне на обществени електронни съобщения чрез услугата „линии под наем” и услугата „MAN достъп”, са задължени да подадат уведомление до КРС за осъществяване на дейността на територията на България и това изискване е валидно за всички предприятия в страната.

Поради факта, че няма специфични административни, законови или регулаторни различия КРС счита, че не съществуват географски различия по отношение навлизане на пазара на дребно на висококачествен достъп в определено местоположение.

Въз основа на изследването на двата основни критерия комисията счита, че географският обхват на пазара на дребно на висококачествен достъп в определено местоположение може да бъде определен като национален, обхващащ територията на Република България.

5.3. Заключение

КРС определя пазара на дребно на висококачествен достъп в определено местоположение, който обхваща всички линии под наем и MAN достъп, независимо от скоростта.

Географският обхват на пазара е територията на Република България.

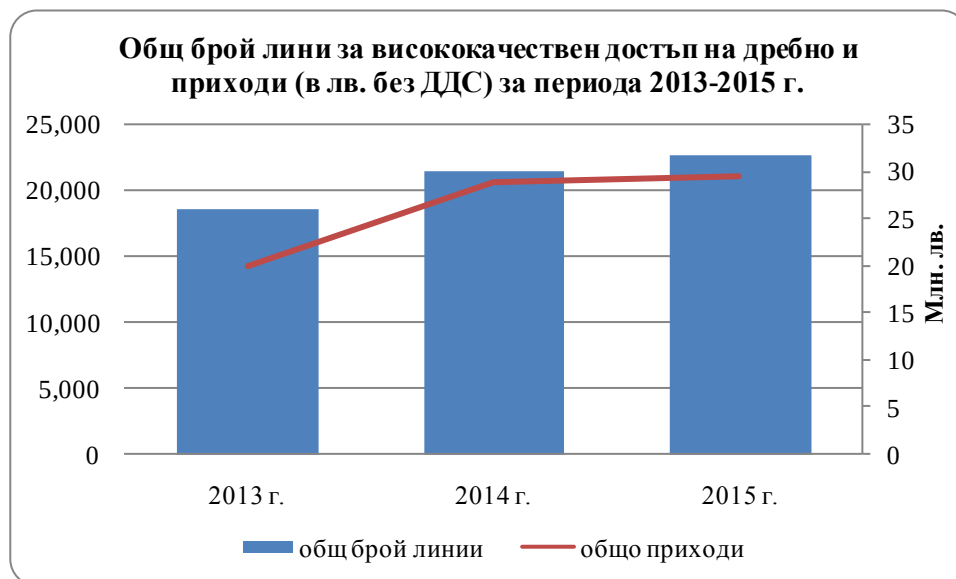
¹⁷ „... Account has to be taken of the scope of the potential SMP operator's network and whether that potential SMP operator acts uniformly across its network area or whether it faces appreciably different conditions of competition to a degree that its activities are constrained in some areas but not in others”, Explanatory Note 2014, т. 2.5

В допълнение КРС подчертава, че разглежда обхвата на пазара на дребно на висококачествен достъп в определено местоположение единствено с оглед дефиниране на вертикално свързания пазар на едро на висококачествен достъп в определено местоположение. КРС не цели определяне на пазар на дребно на висококачествен достъп за целите на *ex ante* регулирането.

6. Анализ и оценка на конкурентните условия на дефинирания пазар на дребно

6.1. Състояние на пазара на дребно на висококачествен достъп в определено местоположение

Броят на линиите за висококачествен достъп на дребно и реализираните приходи за периода 2013-2015 г. са представени на фигура 3 по-долу.

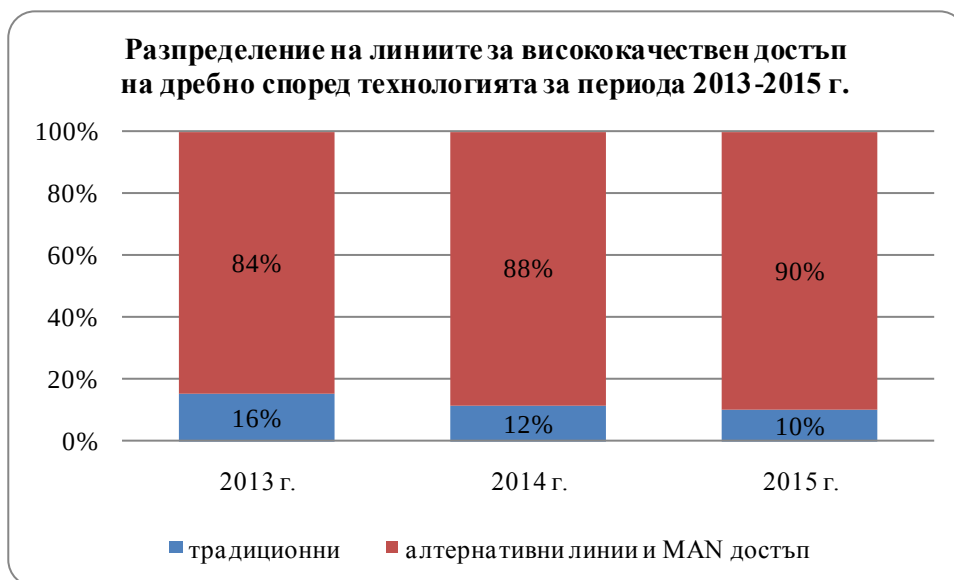

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 3

Видно от представените на графиката данни, в рамките на изследвания период 2013-2015 г. се наблюдава ръст както в броя отдадени линии за висококачествен достъп на дребно, така и в реализираните от тях приходи, съответно с 22% и 48%, като броят линии достига 22,7 хил. към 31.12.2015 г., а обемът на приходите – почти 30 млн. лв. Следва да се отбележи, че през 2015 спрямо 2014 г. темпът на нарастване в броя линии изпреварва този на приходите. Това се дължи основно на дела на алтернативните линии под наем и линиите за MAN достъп, включени в обхвата на пазара на висококачествен достъп, в общия обем на пазара. Съотношението между традиционните и алтернативните линии под наем, заедно с линиите за MAN достъп, рефлектира върху общите реализирани приходи и съответно върху темпа на изменението им, поради разликата в цените на посочените видове линии. Така, с нарастване на дела на алтернативните линии под наем и линиите за MAN достъп, средният приход от единица отдадена линия ще намалява и в резултат на това темпът на изменение на общия брой

отдадени линии и приходите от тях ще бъде различен. На следващата графика е представено разпределението на традиционните линии и броят на алтернативните линии под наем и линиите за MAN достъп в общия обем на пазара за периода 2013-2015 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 4

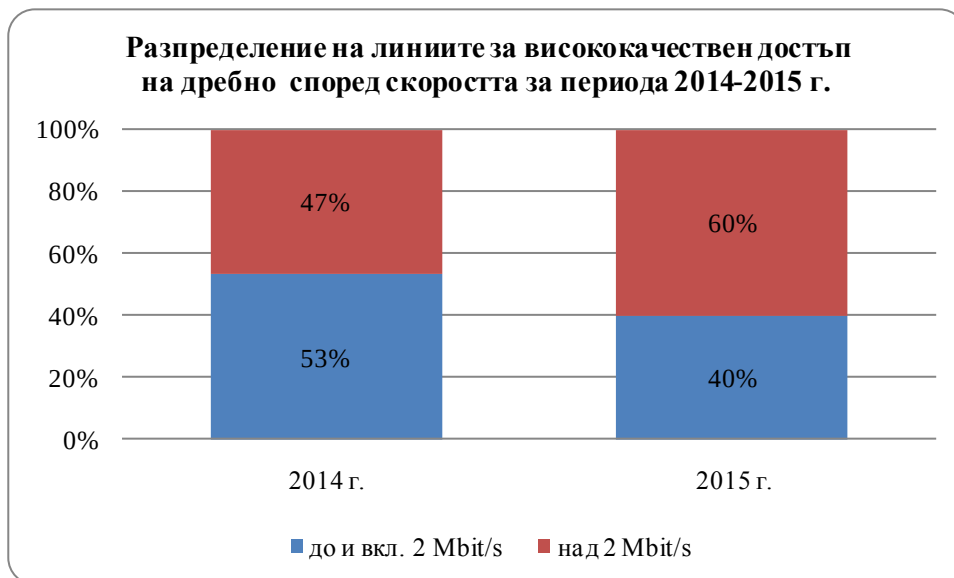
През изследвания период, дялът на традиционните линии в общия брой отдадени линии на дребно за висококачествен достъп намалява с 6 процентни пункта (фигура 4), а в абсолютно изражение - с 19% до 2,3 хил. Обратно е изменението в общия брой на отдадените алтернативни линии и линии за MAN достъп – той нараства с почти 30% в абсолютни стойности като достига 20,3 хил. към края на 2015 г. Този ръст както в броя, така и в относителния дял на отдадените алтернативни линии и линии за MAN достъп потвърждава направеното заключение в рамките на първи кръг на пазарния анализ във връзка с тенденцията на миграция от традиционни към алтернативни линии, като регулаторът очаква тази тенденция да продължи и в обхванатия в перспектива период от настоящия анализ.

В резултат на наблюдавания ръст в общия брой линии за висококачествен достъп на дребно, както и на нарастващия общ дял на алтернативните и линиите за MAN достъп в него, КРС счита, че в обхванатия от анализа бъдещ период посоките на развитие на двата изследвани критерия (брой и приходи) ще се разминават. КРС очаква да продължи наблюдаваната тенденция на ръст в общия брой на линиите за висококачествен достъп, но приходите от тях да започнат да намаляват в следствие на разликата в цените, на които се предоставят традиционните, алтернативните и линиите за MAN достъп¹⁸.

Направеното заключение в рамките на предходния кръг във връзка с преориентирането на потребителите от линии с по-ниски към такива с по-високи скорости, се

¹⁸ Подробен ценови анализ е направен в т. 6.2 от настоящия раздел.

потвърждава и от данните, представени на фигура 5 по-долу. Следва да се отбележи, че КРС не разполага с информация за скоростите на отдадените през 2013 г. линии за висококачествен достъп, поради което на фигурата са представени данни единствено за 2014 и 2015 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 5

Видно от данните, представени на фигура 5, за периода 2014-2015 г. относителният дял на линиите на дребно със скорости над 2 Mbit/s нараства с 13 процентни пункта в общия обем на пазара, като към края на 2015 г. достига 60%. В абсолютни стойности броят на линиите със скорости над 2 Mbit/s нараства с 36% само за една година. Този ръст се обуславя от технологичното развитие на пазара, в следствие на необходимостта на бизнес потребителите от по-широка честотна лента, произтичаща от разширяване на дейността им и от появата на нови и изискващи по-голям ресурс приложения.

С оглед на гореизложеното, КРС е извела няколко тенденции, които счита, че ще се запазят в бъдещия период, обхванат от настоящия анализ, а именно:

- Броят на линиите за висококачествен достъп на дребно ще продължи да нараства;
- Реализираните приходи ще проявят тенденция на спад в следствие на разликата в ценовите равнища между традиционните, алтернативните и линиите за MAN достъп и нарастване дела на последните две технологии в общия брой отдадени линии на пазара на дребно;
- Ще продължи наблюдаваната в първи кръг на пазарен анализ миграция от традиционни към алтернативни линии и към линии за MAN достъп, които поддържат като цяло по-високи скорости и се предоставят на значително по-ниски цени спрямо традиционните;
- Заключение, направено в рамките на предходния кръг на пазарен анализ, за преориентиране на потребителите от линии с по-ниски към такива с по-високи скорости ще е валидно и за периода, обхванат в перспектива от настоящия анализ.

6.2. Анализ и оценка на конкурентните условия на пазара на дребно на висококачествен достъп в определено местоположение в периода 2013-2015 г. при липса на регулация на свързания пазар на едро

Както е посочено в Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари от 2014 г., анализът на всеки пазар на едро следва да бъде предшестван от оценка на конкурентните условия на вертикално свързания пазар на дребно при липса на регулация.

В обхвата на пазара на висококачествен достъп в определено местоположение на дребно се включват продукти и услуги, предназначени за големи бизнес потребители. Това са продукти и услуги, чиито функционални характеристики и ниво на качеството на обслужване са приспособени към нуждите на крайните потребители. При определянето на обхвата на пазара на дребно на висококачествен достъп в определено местоположение (т. 5 от настоящия раздел), КРС установи, че е налице взаимозаменяемост между линиите под наем (традиционни и алтернативни) и MAN достъпа на дребно в степен, достатъчна, за да се направи заключение, че тези услуги попадат в обхвата на един и същи продуктов пазар.

С оглед изготвяне на оценка на конкурентните условия на дефинирания пазар на дребно на висококачествен достъп в определено местоположение, в настоящата точка КРС е анализираща реалното състояние на конкуренцията на пазара на дребно в периода 2013-2015 г. и е оценила неговото развитие при липса на регулация на вертикално свързания пазар на едро. При анализа на динамиката на пазара са разгледани факторите, които най-пълно описват конкурентните условия, а именно брой и развитие на участниците на пазара, пазарни дялове и тяхното разпределение, и развитие на цените на дефинирания пазар на дребно.

Към 31.12.2015 г. броят на предприятията, предоставящи услуги за висококачествен достъп на дребно, достига 36, като за периода 2013-2015 г. нараства с 11 (или с 44% в относителни стойности). Само за една година (2015 спрямо 2014 г.) са навлезли 8 нови предприятия, които към края на 2015 г. притежават общ пазарен дял от 1% на база брой линии и 1,5% на база приходи. Нарастването в броя на предприятията, които предоставят този вид услуги, е в следствие както на ясно изразения процес на миграция на крайните бизнес потребители от традиционни към алтернативни и линии за MAN достъп, които им осигуряват по-голяма гъвкавост, по-високи скорости и относително по-ниски цени, така и на динамиката в развитието на тези услуги. Това от своя страна предопределя и привлекателността на алтернативните услуги за висококачествен достъп (алтернативни линии под наем и MAN достъп) за потенциалните и съществуващи доставчици, като регулаторът счита, че тази посока на развитие ще се запази и задълбочи в бъдещия период, обхванат от пазарния анализ.

Друг фактор за развитието на конкуренцията на пазара, който КРС изследва, е изменението в броя и приходите от предоставени линии за висококачествен достъп на участниците на този пазар. Анализът му би показал какъв е потенциалът за развитие не само на новонавлезлите, но и на съществуващите предприятия на изследвания пазар. От всички предприятия (36), осъществяващи дейност на пазара на висококачествен достъп

през 2015 г., над половината – 23, отбелязват ръст в броя предоставени линии¹⁹, а 24 и в приходите от тях спрямо предходната година, като ръстът при някои е над 3 пъти в броя линии и над 9 в приходите²⁰. За същия период историческото предприятие отбелязва спад както по отношение броя линии с 1%, така и по отношение на приходите от тях – с 20%. Тази разлика в темпа на спад се дължи на намаляващия брой традиционни линии в общия обем предоставени от предприятието линии, за сметка на алтернативните и линиите за MAN достъп, което още веднъж потвърждава тенденцията на преориентиране на търсенето към по-евтините и с традиционно по-високи скорости алтернативни линии за висококачествен достъп. Налице са и конкурентни на БТК предприятия, които също отбелязват спад както в броя линии, така и в приходите от тях, като сумарно общият брой отпаднали линии представлява едва 1% от всички отдадени линии през 2015 г., а приходите – по-малко от 0,5% от общите реализирани приходи, което е пренебрежимо малко, за да се отчете като недостатък за потенциалът за развитие на пазара и предприятията, осъществяващи дейност на него.

За периода от 2013 г. до 2015 г. е налице и ръст в предоставения брой линии за висококачествен достъп на дребно от конкурентните на БТК предприятия от над 63% и над 3 пъти в реализираните приходи от тях. Това е индикация, че позициите на историческото предприятие на този пазар отслабват и то постепенно започва да губи конкурентни предимства и установената през годините търговска репутация сред потребителите на дребно.

КРС счита, че отчетеният положителен баланс в изменението на броя отдадени линии и реализираните приходи от болшинството от предприятията, осъществяващи дейност на пазара на дребно на висококачествен достъп в определено местоположение от една страна, и наблюдаваният спад в същите индикатори по отношение на историческото предприятие от друга, са признаци за развитие на изследвания пазар към постигане на устойчива конкуренция.

За показател за тенденциите на пазара могат да послужат и пазарните дялове и тяхната динамика в определен времеви период. При изчисляването на пазарните дялове, КРС е използвала подадената от предприятията информация както по отношение на броя линии, така и по отношение на реализираните приходи от тях за периода 2013-2015 г.

В следващата таблица са представени пазарните дялове на историческото предприятие БТК и общите пазарни дялове на останалите участници на пазара на висококачествен достъп в определено местоположение, изчислени на база брой отдадени линии и приходи за периода 2013-2015 г. Следва да се отбележи, че през 2015 г. на пазара на дребно на висококачествен достъп освен историческото предприятие, осъществяват дейност още 35 предприятия, представени в т. 3 от настоящия раздел.

¹⁹ Към този брой са включени и новонавлезлите предприятия на пазара на висококачествен достъп на дребно през 2015 г.

²⁰ За сравнение през 2014 г. спрямо 2013 г. 20 предприятия (от 27 осъществяващи дейност на пазара), в които са включени и новите през годината, отбелязват ръст в броя линии и 21 в приходите от тях.

Пазарни дялове на БТК и конкурентните предприятия, изчислени на база брой отдадени линии за висококачествен достъп (линии под наем и MAN достъп) и приходи за периода 2013-2015 г.

Таблица 6

	2013 г.		2014 г.		2015 г.	
	брой	приходи	брой	приходи	брой	приходи
БТК	74,8%	82,6%	70,9%	74,4%	66,4%	58,5%
Конкурентни предприятия	25,2%	17,4%	29,1%	25,6%	33,6%	41,5%

Източник: Данни, подадени в КРС

Видно от таблица 6, за посочения 3-годишен период, относителният дял на историческото предприятие намалява с над 8 процентни пункта на база брой линии и с 24 процентни пункта на база приходи, като достига съответно 66,4% и 58,5%. Фактът, че темпът на спад на дела на БТК на база приходи изпреварва темпа на спад на предприятието на база брой линии, както и значителната разлика между тези дялове в края на 2015 г., в полза на дела на база брой линии, може да бъде индикация, че предприятието не е в състояние да повишава цените на предлаганите продукти и услуги на изследвания пазар над обявените от неговите конкуренти и по такъв начин не би могло да реализира свръхпечалба. Липсата на такава възможност е признак, че предприятието е малко вероятно да се възползва от значителна пазарна мощ.

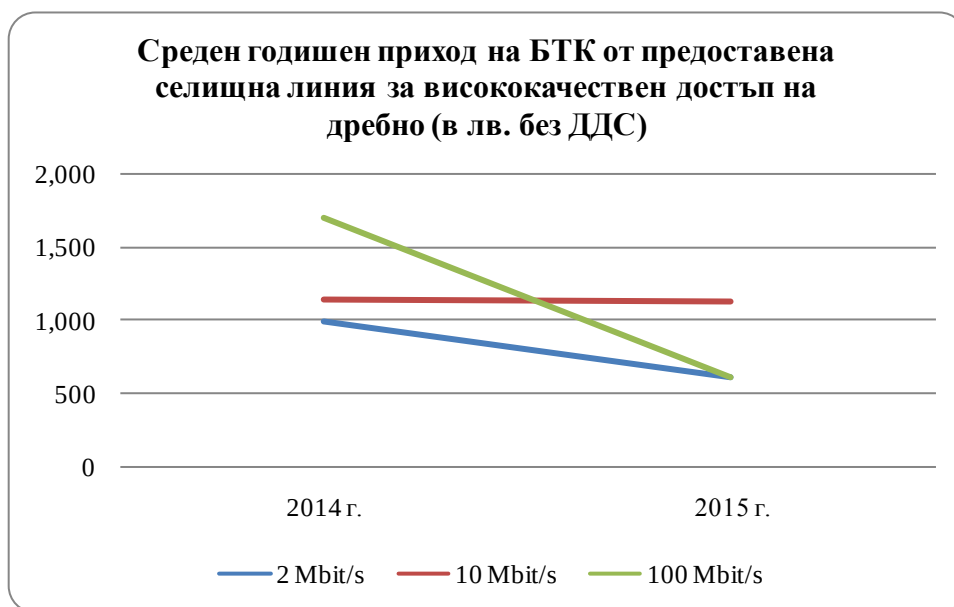
Наблюдаваната в таблица 6 тенденция на спад на пазарния дял на БТК беше характерна и за периода, обхванат от първи кръг. Това от своя страна може да послужи за индикация, че тази тенденция проявява устойчив характер, независимо от променения облик на пазара спрямо предходния анализ, както и че се засилва развитието на конкуренцията на изследвания пазар.

На база на гореизложеното, и предвид факта, че продължава наблюдаваната в периода 2008-2011 г. тенденция, свързана с преориентиране на потребителите от традиционни към алтернативни линии под наем и линии за MAN достъп, както и обстоятелството, че БТК предоставя почти 99% от всички традиционни линии, КРС поддържа направеното в предходния кръг заключение, че пазарните дялове на историческото предприятие на разглеждания пазар на дребно на висококачествен достъп в определено местоположение ще продължат да намаляват и в периода до три години напред.

В тази част от анализа КРС има за цел да определи и какви са тенденциите в ценовите равнища при предоставяне на линии за висококачествен достъп на дребно, както от историческото предприятие, така и като цяло за пазара, в рамките на разглеждания период. Както вече беше отбелязано в т. 5.1.1. от настоящия раздел, КРС изследва средния годишен приход от линия с определена скорост, като подчертава, че той е в пряка зависимост от цената, на която се предоставя тази линия и в този смисъл счита, че така представени данните са достатъчно качествени (точни), за да отразят реалните тенденции в ценовите равнища на отделните категории изследвани услуги през съответната година.

За целите на анализа, КРС изчислява средния приход от линия като частно между годишния приход от предоставяне на линии за висококачествен достъп на дребно и броя на отдадените линии за всяка скорост. При предоставянето на линии за висококачествен достъп предприятията, включително БТК, формират различни по вид отстъпки, които се отразяват върху общото равнище на средния приход от линия. Изходната информация е изисквана от КРС от предприятията, отдавали линии за висококачествен достъп на дребно, с въпросници за отчет на дейността за съответната година. Следва да се отбележи, че всички участници на пазара на дребно на висококачествен достъп в определено местоположение определят цените на предоставяните от тях услуги свободно.

На следващата фигура е представен средният годишен приход на историческото предприятие за селищна линия за висококачествен достъп на дребно за 2014 и 2015 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 6

Видно от данните, представени на фигура 6, средният годишен приход на БТК от линия на дребно за висококачествен достъп, предоставена в рамките на определено населено място, намалява за едногодишен период за всички представени скорости, съответно с 40% за 2 Mbit/s, 0,2% за 10 Mbit/s и 64% за 100 Mbit/s. Причината за относително ниските средни годишни приходи е свързана с факта, че цените на алтернативните услуги (Ethernet базирани линии под наем и линии за MAN достъп), които са включени в обхвата на пазара на дребно, са доста по-ниски от тези, на които се предоставят традиционните линии под наем и промяната в съотношението им в общия брой предоставени линии, води до промяна в реализираните приходи.

Следва да се отбележи, че като цяло на пазара на дребно на висококачествен достъп средният годишен приход от линия, общо за всички участници на разглеждания пазар, намалява (таблица 7).

Среден годишен приход от селищна линия на дребно за висококачествен достъп, предоставена в определено местоположение през 2014 и 2015 г.

Таблица 7

капацитет година	2 Mbit/s	10 Mbit/s	100 Mbit/s
2014 г.	1 032	956	1 498
2015 г.	664	963	1 161

Източник: Данни, подадени в КРС

В таблицата по-горе е представен средният годишен приход от селищни линии за висококачествен достъп на дребно със скорости, обхващащи най-голям дял от всички предоставени селищни линии на дребно (без значение от технологията) - 2, 10 и 100 Mbit/s, през 2014 и 2015 г. Спадът, който се наблюдава за едногодишен период е по отношение на линиите със скорост от 2 и 100 Mbit/s, съответно с 36% и 23%, а средният приход от линиите със скорост от 10 Mbit/s се запазва на приблизително еднакви нива за двете изследвани години, като отбелязва ръст от едва 0,7%. Нарасналият брой участници на пазара през 2015 г., които се конкурират помежду си, както и наличието на технологични алтернативи, допринасят за наблюдавания спад в средния приход от линиите с най-масово използвани скорости през 2015 спрямо предходната година.

Отчитайки промяната в търсенето и предлагането на различните технологии - традиционни линии под наем, алтернативни линии под наем и линии за MAN достъп, в полза на последните две, както и спада в равнището на средните приходи от линия, КРС стига до заключението, че цените на предоставяните услуги се адаптират според промените в тези основни пазарни елементи. Това от своя страна е индикатор, че не би следвало да има участник на пазара, който да е в позиция да оказва влияние върху тях. В резултат на това, регулаторът прави заключение, че пазарът се характеризира с добре функционираща конкурентна среда.

С оглед изложеното, КРС счита, че на разглеждания пазар са налице конкурентни условия, като отчита следните характеристики на пазара:

- над един път и половина нараства броят на линиите, включени в пазара на дребно на висококачествен достъп в определено местоположение, предоставени от конкурентните предприятия за разглеждания период;
- пазарният дял на историческото предприятие намалява с над 8 процентни пункта на база брой линии и над 24 процентни пункта на база приходи за периода 2013-2015 г.;
- намалява средният годишен приход от най-често наеманите в периода линии за висококачествен достъп на дребно.

6.3. Анализ на конкурентните условия при липса на регулация на пазара на едро

Съобразявайки се с изискванията на Препоръката за съответните пазари от 2014 г., КРС анализира конкурентните условия на дефинирания пазар на дребно в отсъствие на регулация на свързания пазар на едро. В тази връзка, КРС оценява дали при оттегляне на регулирането, основано на значителното въздействие на БТК, установено в първия

кръг на анализа²¹ на пазара на едро, съответният вертикално свързан с него пазар на дребно би продължавал да бъде действително конкурентен.

С Решение № 1954/27.09.2012 г., КРС наложи регулаторни задължения на предприятието, определено за такова със значително въздействие върху пазара на терминиращи сегменти на линии под наем на едро със скорости до и вкл. 8 Mbit/s – БТК, като това беше обусловено от необходимостта да се създадат условия за развитие на конкуренцията както на пазара на едро, така и на пазара на дребно.

След изменението на обхвата на разглеждания пазар обаче, според КРС следва да се установи дали продължава да е налице необходимост от регулаторна намеса на пазара на едро с оглед промяна в характеристиките и облика на пазара на дребно на висококачествен достъп в определено местоположение.

За да се установи дали са налице препятствия за навлизане и разширяване на пазара от гледна точка на необходима инфраструктура за предоставяне на услугите на дребно при липса на регулация на свързания пазар на едро, КРС ще изследва какво е значението на изградената традиционна инфраструктура на БТК за предприятията, предоставящи услуги на пазара на дребно и за онези, които имат намерение да навлязат на него. Независимо, че услуги за висококачествен достъп със скорости до и вкл. 8 Mbit/s, се предоставят и чрез оптичната мрежа на историческото предприятие, регулаторът изследва инфраструктурата, която има национално покритие и която представляваше съществено предимство за БТК в предходния кръг на пазарен анализ.

В рамките на предходния кръг на анализ, КРС посочи, че в случай, че на разглеждания пазар не възникнат значителни структурни промени по отношение на мрежите и използваните технологии за предоставяне на услуги на дребно, напр. в резултат от широкото навлизане на алтернативни технологии, същественото значение на традиционната инфраструктура на историческото предприятие би се запазило. Тези структурни промени, свързани с навлизането на алтернативни технологии обаче, се наблюдават още от периода, обхванат от предходния анализ, а с разширяването на обхвата на дефиницията в настоящия (с включването на услугите за MAN достъп), още повече се задълбочават. За това свидетелстват и данните, представени в т. 6.1. Видно от тях, към края на 2015 г. общият брой на алтернативните линии под наем и линиите за MAN достъп на дребно представлява близо 90% от всички отдадени линии на дребно, като нараства с 8% в абсолютно изражение само за една година. За предоставянето на услуги за висококачествен достъп на дребно, предприятията се ориентират към алтернативни технологии, които позволяват постигането на много по-високи скорости и като цяло се характеризират с по-ниски разходи за изграждане и поддържане. Отчитайки променения облик на пазара на дребно, както и факта, че отдадените от БТК традиционни линии на дребно през 2015 г. намаляват с 19% спрямо 2013 г., КРС счита, че обхватът и големината на традиционната инфраструктура на историческото предприятие губят значението си във времето.

При липса на регулация на пазара на едро на услугите със скорости до и вкл. 8 Mbit/s, по презумпция може да се предположи, че историческото предприятие би предприело антиконкурентни действия, които биха рефлектирали директно върху свързания пазар

²¹ Приложение към Решение на КРС №1954/27.09.2012г.

на дребно. В случай, че предприятието предприеме такива действия, КРС счита, че потребителите на услугите до и вкл. 8 Mbit/s биха се преориентирали към услуги с по-високи скорости, при които условията за предоставянето им се определят свободно или към други доставчици на пазара, които биха могли да им предоставят подобна услуга. С оглед на това да се установи каква е вероятността за предприемането на антиконкурентно поведение от страна на БТК, в случай на отмяна на наложените с предходния кръг анализ задължения на пазара на едро, по-долу КРС е направила анализ на взаимовръзката между пазара на дребно и вертикално свързания пазар на едро на висококачествен достъп в определено местоположение, като изследва какъв е броят на предприятията, които се възползват от услугата, предоставяна от БТК и как се изменя търсенето на тази услуга.

Както беше посочено по-горе, предприятията, които осъществяват дейност на пазара на дребно на висококачествен достъп през 2015 г., са 36. По-малко от половината от тях са потребители на линии за висококачествен достъп на пазара на едро, предоставяни от историческото предприятие през годината, като наетите от тях линии обхващат едва ...% (*търговска тайна*) от всички наети линии от предприятията, предоставящи услуги на пазара на дребно.

На следващата таблица са представени данни за броя отдадени линии на едро, включително от историческото предприятие, на участниците на пазара на дребно през 2014 и 2015 г.

Брой отдадени линии на едро на предприятията, осъществяващи дейност на пазара на дребно през 2014 и 2015 г.

Таблица 8

година	брой отдадени на едро линии	брой отдадени на едро линии от БТК	брой отдадени на едро линии със скорости до 8 Mbit/s от БТК
2014 г.	2 381	Търговска тайна!	
2015 г.	2 692		

Таблицата съдържа данни, обявени за търговска тайна.

Източник: Данни, подадени в КРС

Към края на 2015 г. предприятията, участници на пазара на дребно, които наемат регулираните линии със скорости до и вкл. 8 Mbit/s от историческото предприятие, са ... (*търговска тайна*), като броят на линиите, които БТК им предоставя, представлява ...% (*търговска тайна*) от всички предоставени от предприятията на пазара на едро линии на участниците на пазара на дребно. И докато общият брой на предоставените линии на участниците на пазара на дребно нараства за едногодишен период с 13%, то този, предоставен от историческото предприятие както като цяло, така и със скорости до и вкл. 8 Mbit/s, намалява, съответно с 8% и със 17%. От изложеното е видно, че интересът към линиите под наем с капацитет до и вкл. 8 Mbit/s намалява значително, и на фона на нарастващия пазар на дребно КРС прави заключението, че значението на регулираните услуги на едро е все по-малко за развитието на пазара на висококачествен достъп на дребно. Тази липса на интерес е свързана и с двете наблюдавани основни тенденции, с които се характеризира пазарът, а именно преориентиране към линии с по-високи

скорости, което от своя страна води до миграция от традиционни, към алтернативни линии и линии за MAN достъп. Независимо от наложените задължения на пазара на едро, предприятията се насочват към линии с по-високи скорости, чиито цени се определят на базата на свободно търговско договаряне. В допълнение, КРС посочва, че над половината от конкурентите на БТК на пазара на дребно, са участници и се конкурират с историческото предприятие и на пазара на едро, и в този смисъл чрез изградените си мрежи те могат да окажат конкурентен натиск върху поведението му и на двата пазара.

Ключов елемент за технологичното развитие на мрежите на конкурентните предприятия на пазара на висококачествен достъп в определено местоположение е достъпът до подземна канална мрежа, поради заложеното изискване в чл. 286 от ЗЕС за подземно изграждане на кабелните електронни съобщителни мрежи. Той е от съществено значение от регулаторна гледна точка за предоставяне на електронни съобщителни услуги като цяло. Според КРС този достъп се явява като бариера за част от предприятията, тъй като за предоставянето на отделни услуги на пазара на висококачествен достъп, каналната мрежа представлява основен мрежов компонент, който технически не може да бъде възпроизведен или възпроизвеждането му е съпътствано с високи разходи, които правят процеса нерентабилен за конкурентните предприятия. След извършване на пазарен анализ на пазари 3а и 3б²² (Препоръка за съответните пазари от 2014 г.), с Решение на КРС № 372/13.08.2015 г. на предприятието, което разполага с най-голяма изградена канална мрежа на национално ниво - БТК, беше наложено задължение за достъп при регулирани цени до пасивната му инфраструктура (канална мрежа). С оглед на това, регулаторът счита, че на конкурентните предприятия е осигурена възможност за изграждане на собствени (влакнесто-оптични) мрежи за достъп, като стават все по-малко зависими от мрежата на БТК при осигуряване на достъп до крайните потребители и следователно на пазара на висококачествен достъп в определено местоположение не са налице непреодолими бариери, което благоприятства положителното развитие на изследвания пазар и допринася за постигане на устойчива ефективна конкуренция.

Във връзка с изложеното КРС счита, че при липса на регулация на свързания пазар на едро историческото предприятие не би имало стимули да предприеме антиконкурентно поведение, което да бъде в ущърб на потребителите на този пазар, поради наличието на множество алтернативи за достъп както от технологична гледна точка и капацитет, така и от гледна точка на цените на предоставяните услуги.

Изложените в проекта на анализ причини по отношение на намаляващото значение на традиционната инфраструктура на историческото предприятие, развитието на технологиите, провокиращо търсене на линии с по-високи скорости, навлизането на нови предприятия, динамиката в развитието и разпределението на пазарните дялове на БТК и на алтернативните предприятия и наблюдаваният процес на намаляване на цените, доказват, че при липса на регулация конкурентната среда на пазара на дребно на висококачествен достъп в определено местоположение би била достатъчно устойчива и ефективна.

²² Определяне, анализ и оценка на Пазара на едро на локален достъп в определено местоположение (3а) и на пазара на едро на централен достъп в определено местоположение (3б), Приложение към Решение № 372/13.08.2015 г.

IV. Определяне, анализ и оценка на съответния пазар на едро на висококачествен достъп в определено местоположение

1. Определяне на продуктивния обхват на пазара на едро на висококачествен достъп на определено местоположение

Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари от 2014 г. описва входовете на едро за предоставяне на широколентов достъп до интернет и пренос на данни на крайни потребители, в това число и на продуктите за достъп на едро, осигуряващи възможности за предоставяне на услуги за висококачествен достъп на крайни потребители.

Съгласно т. 4.2.2.3 от Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари от 2014 г., за да посрещнат търсенето на услуги за висококачествен достъп на дребно алтернативните предприятия използват различни продукти за достъп на едро, вариращи от традиционни и алтернативни линии под наем до други продукти за достъп на едро, отговарящи на определени характеристики за качество. Според Разяснителната бележка отличаващите се продуктови характеристики на линиите под наем са способността за осигуряване на резервирана и несподеляна връзка и симетричните скорости на пренос (upload/download). Линиите под наем могат да бъдат реализирани чрез използването на различни технологии. Традиционните линии под наем се базират на технология за пренос с комутация на канали (TDM) и същите обикновено осигуряват свързаност от вида „точка към точка”. Разяснителната бележка посочва, че все повече се предлагат алтернативни линии под наем, базирани на Ethernet протокол (включително чрез телекомуникационен клас Ethernet²³), които осигуряват по-голяма гъвкавост, по-ниска цена и свързаност от вида „точка към точка” и „точка към много точки”.

Разяснителната бележка посочва, че някои услуги, характеризиращи се с коефициент на споделяне и асиметрични скорости на пренос, предлагани от собственици на медна или хибридна инфраструктура, могат да бъдат разглеждани от търсещите предприятия като взаимозаменяеми на линии под наем, когато проявяват известни съвременни характеристики за качество на услугата на едро:

- гарантирана наличност на услугата и високо качество на обслужване при всички обстоятелства, включващи споразумения за ниво на обслужване (SLA), поддръжка на услугата 24 часа в денонощието, 7 дни в седмицата, кратко време за отстраняване на повреди и резервираност на услугата, които характеристики обикновено се срещат при услуги, приспособени за нуждите на бизнес потребители;
- управление на мрежата с високо качество, включваща пренос (бекхол), отразяващи се в скоростите на качване (upload), подходящи за употреба от бизнеса, и много нисък коефициент на споделяне;
- възможности за достъп в точка на мрежата, която се дефинира в съответствие с географската плътност и разпределението на бизнеса, а не на потребителите на масовия пазар;

²³Carrier-grade Ethernet

- възможности за предлагане на самостоятелни Ethernet връзки, т.е. възможности за предлагане на повече отделни VLAN на потребителите чрез въвеждането на допълнителен хедър, позволяващ многослойни виртуални локални мрежи (e.g. through an additional header allowing for several layers of virtual LANs).

Съгласно Разяснителната бележка подходящо е да се определи пазар на едро на висококачествен достъп в определено местоположение, който да включва по-широка гама от продукти за достъп на едро, необходими, за да се отговори на нуждите на доставчиците на бизнес услуги на дребно и които продукти за достъп на едро да отговарят на характеристиките за качеството на услугата на едро, описани по-горе. Тези продукти за достъп на едро не е задължително да бъдат директно взаимозаменяеми един на друг. Въпреки това, те могат да образуват част от един и същ пазар, при условие че те отговарят на така наречената "верижна взаимозаменяемост". В единия край на веригата се намират терминиращите сегменти на традиционните линии под наем, които са определени за взаимозаменяеми на алтернативните линии под наем с Ethernet интерфейс и в другия край се намират услуги за потребители, които могат да направят някои отстъпки относно аспекти в качеството на услугата и които нямат нужда от терминиращи сегменти от линии под наем. Поради това, в резултат на верижната взаимозаменяемост, продуктите, намиращи се в двата края на веригата, принадлежат на един и същи пазар.

Във връзка с посоченото по-горе за целите на определяне на границите на пазара на едро на висококачествен достъп в определено местоположение, КРС ще изследва наличието на взаимозаменяемост на търсенето и предлагането на всички продукти за достъп на едро, предлагани в България, в това число на терминиращи сегменти на линии под наем, необвързан достъп до абонатна линия, битстрийм достъп и MAN достъп на едро.

Според Разяснителната бележка ясното отличаване на терминиращите и магистралните сегменти на линии под наем е необходимо тъй като пазарът на едро на магистрални сегменти на линии под наем е отпаднал от списъка с пазарите, подлежащи на ex ante регулация, към Препоръката за съответните пазари от 2007 г. С оглед на факта, че КРС вече е определила (с Решение № 1954/27.09.2012 г.) пазара на едро на магистрални линии под наем като ефективно конкурентен, при преразглеждането на анализа на съответните пазари комисията не следва да прави преглед на този пазар. Предвид това и с оглед на описанието на продуктите, които могат да се използват като вход на едро за предоставянето на висококачествен достъп на дребно, КРС счита, че пазар 4 следва да включва продуктите от пазара на едро на терминиращи сегменти на линии под наем. На база на указанията в Разяснителната бележка и с оглед правилното дефиниране на продуктовия обхват на пазара КРС следва да определи разграничителната точка между терминиращи и магистрални сегменти на линии под наем и да дефинира съответните услуги на едро, чиито характеристики отговарят напълно на изискванията на търсещите предприятия на продукти за висококачествен достъп на едро. Съгласно определената в Раздел V на приложението към Решение № 1954/27.09.2012 г. на КРС граница между терминиращите и магистрални сегменти на линии под наем на едро се явяват центровете на административни области в България. Съгласно дефиницията от първия

кръг анализ на съответните пазари, за терминиращи сегменти могат да се считат линии под наем, предоставяни на едро, които са:

- селищни линии, при които и двете крайни точки, посочени от заявителя, са разположени в едно и също населено място;
- междуселищни линии, при които едната от посочените от заявителя точки е разположена в някой от 27-те административни центрове на областите в Република България, като за административен център на София-област се счита град София, а другата точка – в друго населено място, което е разположено в областта, обслужвана от този административен център;
- междуселищни линии, при които двете крайни точки, посочени от заявителя, са разположени в различни населени места, които се намират в рамките на една и съща административна област.

КРС поддържа направеното разграничение между терминиращи и магистрални сегменти на линии под наем, разгледано в приложението към Решение № 1954/2012 г.

Видно от описанието на националната инфраструктура на предприятията (т. 4.1 и т. 4.2 от Раздел III) развитието и концентрирането на MAN мрежите в центровете на административни области отговаря на определената разграничителна точка между терминиращите и магистралните сегменти на линии под наем на едро. Концентрирането на MAN възлите в центровете на административни области се обяснява с концентрирането на голяма част от бизнес потребителите в тези населени места. Предвид това при изследването на взаимозаменяемостта на MAN достъпа ще бъдат разгледани линиите за MAN достъп от помещение на потребител до MAN възела на доставчика на услуга на едро в съответствие с дефинираните граници на пазара за терминиращи сегменти на линии под наем на едро.

В Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари от 2014 г., предоставянето на терминиращи сегменти не е ограничено по отношение на технологията. Във връзка с посоченото, в този раздел ще бъде анализирано наличието на взаимозаменяемост на търсенето и предлагането на терминиращите сегменти на линии под наем на едро и на други продукти за висококачествен достъп на едро, отговарящи на изискванията описани по-горе, от гледна точка на скорост и използвана технология.

С оглед гореизложеното при определянето на обхвата на пазара на едро на висококачествен достъп в определено местоположение КРС изследва:

- ✓ *Дали е налице взаимозаменяемост между терминиращите сегменти на линии под наем на едро и MAN достъпа на едро чрез свързаност от вида „точка много точки“;*
- ✓ *Дали е налице взаимозаменяемост между терминиращите сегменти на линии под наем на едро и необвързания достъп до абонатна линия (включително физически и виртуален достъп до абонатна линия);*

- ✓ *Дали е налице взаимозаменяемост между терминиращите сегменти на линии под наем и битстрийм достъп (включително FTTx битстрийм достъп);*
- ✓ *Дали е налице взаимозаменяемост между продуктите за висококачествен достъп на едро с различни скорости.*

1.1. Взаимозаменяемост при търсенето и предлагането

Предвид посоченото в т. IV.1, в анализа на взаимозаменяемостта ще бъдат разгледани всички продукти за достъп на едро, които могат да се използват за предоставянето на висококачествен достъп на дребно. Следователно КРС, отчитайки продуктите или услугите, които са достатъчно взаимозаменяеми на базата на обективни характеристики, цени и предназначение, анализира условията на взаимозаменяемост от гледна точка на търсенето и на предлагането, като приложи така наречения „тест на хипотетичния монополист“ за изследване на поведението на потребителите и доставчиците на електронни съобщителни мрежи и/или услуги при наличие на относително малко, но трайно увеличение на цената на даден продукт (SSNIP тест).

1.1.1. Взаимозаменяемост между терминиращи сегменти на линии под наем на едро и MAN достъп на едро чрез свързаност от вида „точка към много точки“

Взаимозаменяемост от гледна точка на търсенето

Съгласно дефиницията на терминиращи сегменти на линии под наем на едро (Решение № 1954/27.09.2012 г. на КРС) същите включват „всички линии под наем на едро, независимо от използваната технология, при които: (1) една от крайните точки е разположена в рамките на някой от 27-те административни областни центрове, а другата точка е разположена в населено място, което се намира в рамките на административната област, обслужвана от този център; (2) и двете крайни точки са разположени в рамките на областен център или друго населено място (селищни линии под наем); (3) и двете крайни точки са разположени в различни населени места, намиращи се в една и съща административна област. Дефиницията на терминиращите сегменти на линии под наем на едро обхваща и алтернативните линии под наем на едро, реализирани в Ethernet мрежи и осигуряващи свързаност от вида „точка към точка“. В анализа на взаимозаменяемостта при търсенето между традиционни и алтернативни линии под наем в първи кръг на анализ на съответния пазар КРС е изследвала разпределението на терминиращите сегменти на линии под наем по технология и миграцията от традиционни към алтернативни линии под наем. Въз основа на констатациите от анализа на взаимозаменяемостта при търсенето на пазара на линии под наем на едро по отношение на характеристиките на предлаганите продукти и предвид наличието на известна степен на миграция от традиционни към алтернативни линии под наем, КРС е стигнала до заключението, че традиционните и алтернативните терминиращи сегменти на линии под наем на едро са взаимозаменяеми от потребителска гледна точка.

С третата препоръка за съответните пазари ЕК ревизира дефиницията на пазара на едро на терминиращи сегменти на линии под наем (пазар 6 от Препоръка за съответните пазари от 2007 г.) и препоръчва на НРО при определяне на съответните пазари на едро да разглежда пазара на едро на висококачествен достъп в определено местоположение,

включващ както линии под наем, така и други продукти за висококачествен достъп на едро. В тази връзка е необходимо да бъде анализирана взаимозаменяемостта на всички продукти за достъп на едро, предлагани на територията на Република България и които отговарят на посочените технически характеристики в т. 1 относно:

- достъпност на услугата и качество на обслужване;
- качество на управление на мрежата;
- възможности за достъп, съобразно географската плътност и разпределението на бизнеса;
- възможности за предоставяне на бизнеса на самостоятелни Ethernet връзки посредством виртуални локални мрежи (VLAN).

Във връзка с достъпността на услугата и качеството на обслужване КРС изследва характеристиките на предлаганите услуги за MAN достъп. Съгласно представената информация на интернет страниците на предприятията MAN мрежата осигурява гарантирано качество и надеждност на връзката чрез резервиран оптичен пренос. Предприятията осигуряват техническа поддръжка 24x7, 365 дни. Допълнително на потребителите се предлага услугата „Ниво на техническо обслужване” (SLA), която гарантира по-високо ниво на сигурност и надеждност на предоставяните услуги за пренос на различни видове информация (данни, глас и видео), включващо поддържане в договорените граници на дефинираните в споразумението параметри: достъпност на услугата, загуба на пакети, закъснение на пакети, джитер (вариация в закъснението на пакетите) и време за отстраняване на повреди. От представената информация е видно, че по отношение на качество на обслужване услугите за MAN достъп отговарят напълно на индивидуалните нужди на бизнес потребителите, характерни при използването на линии под наем на едро.

Във връзка с качеството на управление на мрежата КРС изследва условията за предоставяне на услугата „MAN достъп” относно гарантиране на скоростите на пренос между точките на потребителите в мрежата. Тук следва да се уточни, че предприятията не диференцират услугата „MAN достъп” на база на вид свързаност („точка – точка” или „точка – много точки”). По отношение на скоростите на пренос, съгласно параметрите на услугата, същата осигурява симетрична свързаност с гарантиран (резервиран) капацитет между заявените точки от клиента. По отношение на коефициента за споделяне в мрежата, следва да се отбележи, че MAN мрежите са изградени на базата на оптична свързаност, която осигурява значително по-висок капацитет на мрежата и следователно по-нисък коефициент на споделяне в сравнение с коефициента на споделяне, прилаган от доставчиците на интернет достъп на масовия пазар. Освен това, предприятията в България обичайно предоставят услуги за MAN достъп с нисък коефициент на споделяне (1:1). В тази връзка и предвид посоченото условие за взаимозаменяемост в Разяснителната бележка относно осигуряването на „много нисък коефициент на споделяне”, КРС счита, че характеристиките за качество на управление на мрежата при услугата „MAN достъп” отговарят на нуждите на бизнес потребителите.

Във връзка с възможностите за достъп, съобразно географската плътност и разпределението на бизнеса, КРС изследва дали предприятията предоставят MAN достъп и терминиращи сегменти на линии под наем в едни и същи географски локации.

Видно от представената информация за развитието на мрежите на алтернативните предприятия (т. 4.2 от Раздел III), развитието на MAN мрежите и разположението на агрегиращите възли на конкурентните предприятия в 27-те административни областни центрове напълно отговарят на географската плътност и разпределението на бизнеса. Съгласно заключението на КРС съществува висока степен на припокриване на оптичните трасета в областните административни центрове, където е съсредоточена голяма част от икономически активното население на страната, както и на търговските дружества, които са основни ползватели на висококачествен достъп. Подобно е и разпределението на агрегиращите възли на историческото предприятие, въз основа на което на първи кръг анализ на пазара КРС определи границата между пазарите на едро на терминиращи и на магистрални сегменти на линии под наем на база на административните областни центрове в България. В тази връзка КРС счита, че терминиращите сегменти на линии под наем и MAN достъпа на едро се предоставят в едни и същи географски локации. В допълнение следва да бъде отбелязано, че за предоставянето на алтернативни линии под наем на едро и MAN достъп на едро предприятията използват една и съща електронна съобщителна мрежа, базирана на Ethernet протокол. Въз основа на направения анализ на разпределението и концентрацията на центровете, в които имат точки на присъствие конкурентните предприятия, развиващи и предлагащи MAN достъп, може да се направи извод, че терминиращите сегменти на линии под наем на едро и MAN достъпа на едро осигуряват еднакви възможности за достъп, съобразно географската плътност и разпределението на бизнеса.

Във връзка с възможностите за предоставяне на бизнеса на самостоятелни Ethernet връзки посредством виртуални локални мрежи, КРС посочва, че съгласно представена информация на интернет страниците им, предприятията осигуряват преноса на VLAN информация в съответствие със стандарт IEEE 802.1q, което позволява изграждането на самостоятелни виртуални връзки (VLAN) в MAN мрежата. В допълнение може да се посочи, че в България се предлага както пренос на стандартни Ethernet рамки, позволяващи добавяне на един идентификатор (tag) за VLAN, при който клиентът има възможност да изгради само една виртуална локална мрежа между крайните си точки, така и пренос на Ethernet рамки, с по-голяма от стандартната големина, при който клиентът може да изгради повече от една виртуална локална мрежа между крайните си точки чрез използване на повече от един идентификатор (tag) за VLAN (VLAN във VLAN). Видно от представената информация, доставчиците на MAN достъп осигуряват възможност за предоставяне на бизнеса на самостоятелни Ethernet връзки посредством виртуални локални мрежи, които отговарят на специфичните нужди на бизнес потребителите.

Предвид посоченото, КРС счита, че от гледна точка на функционалните характеристики MAN услугите на едро отговарят на индивидуалните изисквания на бизнес потребителите от гледна точка на техните характеристики и предназначение, поради което същите могат да бъдат използвани от доставчиците на висококачествени услуги на дребно или за доизграждане на мрежите на предприятията, с които те разширяват възможностите си за достигат до по-широк кръг крайни потребители. В тази връзка може да се очаква потребителите да предпочетат тази услуга пред терминиращите сегменти на линии под наем при еквивалентни условия за предоставяне на двата вида услуги.

Взаимозаменяемост от гледна точка на предлагането

Взаимозаменяемостта от гледна точка на предлагането зависи от разходите, които предприятието следва да направи при мигриране от една услуга на едро към друга. В случай на сравнително малко, но продължително повишаване на цената на даден продукт за достъп на едро и при сравнителни малки разходи за миграция, може да се очаква даден доставчик на традиционни услуги за достъп на едро да започне да предлага алтернативни услуги за достъп на едро. Имайки предвид горепосоченото, КРС изследва взаимозаменяемостта при предлагането на различни продукти за достъп на едро, имащи еквивалентни характеристики с услугите терминиращи сегменти на линии под наем.

На първи кръг анализ на пазара КРС изследва взаимозаменяемостта от гледна точка на предлагането на традиционни и алтернативни линии под наем на едро и стигна до заключението, че изводите, направени в частта относно наличието на взаимозаменяемост на пазара на линии под наем на дребно са аналогични на тези на пазара на едро. Съгласно този анализ в случай на изградена абонатна мрежа (усукана метална двойка или оптично влакно), предприятието има сравнително малки разходи при преминаване от традиционна към алтернативна линия под наем, като основните разходи са за подмяна на крайните устройства, които инвестиции са значително по-малки отколкото в мрежови съоръжения и преносна среда и същите не могат да бъдат бариера по отношение на предлагането на нови услуги на пазара на линии под наем на едро.

При изследването за наличие на взаимозаменяемост при предлагането на MAN достъп на дребно чрез свързаност от вида „точка – много точки” отново се анализират разходите, които предприятието следва да направи за да започне да предлага тази услуга. Както бе посочено в т. 5.1.1 от Раздел III алтернативните линии под наем на дребно и MAN достъпа на дребно, са базирани на Ethernet протокол и основната разлика в двата вида услуги е начина на реализация на логическата свързаност между точките на крайния потребител. За предоставянето на тези две услуги се използва едни и същи мрежова инфраструктура (включваща мрежа за достъп и опорна мрежа) и крайни устройства и основния разход при преминаването от алтернативни линии под наем към MAN достъп се явява разхода за конфигуриране на съответен VLAN-id, който да осигури свързаност на повече от две точки, определени от потребителя на услугата на едро. КРС счита, че разходът за конфигуриране на VLAN-id не представлява ограничително условие при предлагането на MAN достъп на едро, поради което алтернативните линии под наем на едро и MAN достъпа на едро могат за се разглеждат като взаимозаменяеми от гледна точка на предлагането. От друга страна, както бе посочено по-горе, КРС е определила традиционните и алтернативните терминиращи сегменти на линии под наем на едро за взаимозаменяеми от гледна точка на предлагането. В тази връзка може да се направи извод, че терминиращите сегменти на линии под наем без оглед на използваните технологии и MAN достъпа на едро могат да се разглеждат като взаимозаменяеми от гледна точка на предлагането.

Заключение

От анализа на взаимозаменяемостта на терминиращи сегменти на линии под наем на едро и MAN достъп на едро, предлагащ свързаност от вида „точка – много точки”, е

видно, че същите не се различават съществено от гледна точка на техните характеристики, включително качество на услугата, и предназначение, както и от гледна точка на необходимите разходи и инвестиции в мрежата на предприятието.

На тази база КРС счита, че съществува достатъчна степен на взаимозаменяемост между терминиращите сегменти на линии под наем на едро и MAN достъп на едро, осигуряващ свързаност от вида „точка към много точки“.

1.1.2. Взаимозаменяемост между терминиращи сегменти на линии под наем на едро и необвързан достъп до абонатна линия (включително физически и виртуален необвързан достъп)

Взаимозаменяемост от гледна точка на търсенето

В анализа на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение (Приложение към Решение № 372/13.08.2015 г.) КРС изследва взаимозаменяемостта на услугите на дребно, предназначени за различни видове потребители и стигна до заключението, че функционалните характеристики на специално организиран достъп, предоставян на големи бизнес потребители, значително се различават от характеристиките на стандартните услуги за достъп, предлагани на масовите потребители, поради което от гледна точка на търсенето, между горепосочените услуги не е налице взаимозаменяемост. От гледна точка на цените на услугите КРС констатира, че при предоставянето на специално организиран достъп предприятията не предлагат стандартни оферти за широколентов достъп, а изготвят индивидуални оферти на базата на нуждите на крайния потребител. В анализа на взаимозаменяемостта от гледна точка на предлагането КРС стига до заключение, че за целите на предоставянето на специално организиран достъп, предприятията не е необходимо да разполагат със собствена мрежа за достъп, а обикновено наемат линии под наем или MAN достъп, и вследствие на кратките срокове и значително по-малките разходи за наем на линии в сравнение с изграждането на собствена мрежа за достъп, предприятията, възнамеряващи да започнат да предоставят специално организиран достъп, се изправят пред по-ниски бариери за навлизане на пазара на дребно на услуги за висококачествен достъп в определено местоположение в сравнение с бариерите за навлизане на масовия пазар.

При необвързания достъп до абонатна линия търсещите предприятия наемат от историческото предприятие редица мрежови елементи, включващи абонатни линии от медната мрежа. Тези елементи представляват пасивна инфраструктура от мрежата на историческото предприятие и обикновено не включват технологии за пренос. При необвързания достъп търсещото предприятие контролира преносния капацитет, докато при терминиращите сегменти на линии под наем доставчикът на услуга на едро контролира връзката между точката на взаимно свързване с мрежата на търсещото предприятие и крайната точка на мрежата, разположена в помещение на краен потребител. В тази връзка може да се направи извод, че търсещото предприятие при наем на необвързан достъп до абонатна линия има по-голяма автономия в действията отколкото при терминиращи сегменти на линии под наем.

Двата вида услуги на едро – необвързан достъп до абонатна линия и терминиращи сегменти на линии под наем – изискват значително различни нива на инвестиции в мрежата. Както бе посочено по-горе при предоставянето на специално организиран

достъп, предприятията не е необходимо да разполагат със собствена мрежа за достъп, а обикновено наемат линии под наем или MAN достъп. Имайки предвид, че специално организирания достъп или достъп до интернет с гарантирано качество обичайно се предоставя чрез линии под наем или MAN достъп тези заключения могат да бъдат направени и по отношение на взаимозаменяемостта от гледна точка на търсенето между необвързан достъп до абонатна линия и терминиращи сегменти на линии под наем. На практика необвързаният достъп представлява един от входовете, който, комбиниран заедно с други мрежови елементи и дейности за управление на мрежовите ресурси, позволява предоставянето на услуги за достъп на крайни потребители. Вместо това терминиращите сегменти на линии под наем изискват по-малки инвестиции и осигуряват по-малки експлоатационни възможности за търсещото предприятие. В тази връзка КРС счита, че единична абонатна линия от необвързан достъп може да бъде използвана за предоставянето на линия под наем на дребно само в случай, когато търсещото предприятие разполага със свое преносно оборудване, разположено в зала за съвместно разполагане, което необходимо ниво на инфраструктура е значително по-голямо от това при наемането на терминиращи сегменти на линии под наем. В допълнение следва да се посочи, че за разлика от фиксирания месечен разход за наемане на терминиращ сегмент на линия под наем, при наемането на необвързан достъп до абонатна линия направените допълнителни инвестиции в мрежово оборудване могат да се разгледат като разпределени разходи във времето, при което рискът за възстановяването на същите е по-голям.

На следващо място необвързаният достъп до абонатна линия обикновено се използва за предоставянето на множество услуги на дребно, като се използва абонатна линия на локално ниво, докато терминиращите сегменти на линии под наем са подходящи за предоставянето на единични услуги на по-големи разстояния. Съгласно дефиницията на терминиращи сегменти на линии под наем, същите обхващат не само линиите в рамките на едно населено място, но и линии между населени места в рамките на една административна област. От гледна точка на тази характеристика двете услуги на едро значително се различават, поради което КРС счита, че не може да се очаква търсещите предприятия да използват необвързан достъп до абонатна линия за предоставянето на единични висококачествени услуги на бизнес потребители.

Мотивацията, на която е подчинено търсенето на тези две услуги, е различна и поради това значително зависи от бизнес модела, който се възприема от индивидуално търсещо предприятие. При необвързания достъп до абонатна линия предприятието търси инфраструктурен вход, осигуряващ предоставянето на интегрирани услуги за глас и данни и поддържащ пряка свързаност с крайния потребител. При терминиращите сегменти на линии под наем предприятията търсят допълнителна услуга за връзка към крайния потребител, което следователно води до по-голяма зависимост на търсещото предприятие от доставчика на услуга на едро.

Във връзка с гореизложеното може да се направи извод, че в случай на малко, но значително и трайно увеличение на цената на терминиращи сегменти на линии под наем, е малко вероятно да настъпи промяна на търсенето на необвързан достъп до абонатна линия (включително на виртуален достъп) с цел предоставянето на висококачествен достъп на дребно на крайни потребители. Посочените особености в

характеристиките на необвързания достъп до абонатна линия се отнасят и за услугите за виртуален достъп до абонатна линия (VULA).

Взаимозаменяемост от гледна точка на предлагането

Във връзка с взаимозаменяемостта от гледна точка на предлагането следва да се посочи, че доставчикът на необвързан достъп до абонатна линия, в случай че реши, може да започне да предоставя терминиращи сегменти на линии под наем в рамките на разумен срок от време без да е необходимо да инвестира значителни средства за изграждане на инфраструктура. Обратно доставчикът на терминиращи сегменти на линии под наем, в случай че реши да започне да предоставя необвързан достъп до абонатна линия, следва да инвестира значителни средства за изграждането на абонатна мрежа, поради което в случай на малко, но трайно повишаване на цената на необвързания достъп до абонатна линия, не може да се очаква да настъпи значителна промяна в предлагането на услугата в сравнително кратък срок от време.

Заключение

От анализа на взаимозаменяемостта на терминиращи сегменти на линии под наем на едро и необвързан достъп до абонатна линия е видно, че същите се различават съществено от гледна точка на характеристиките, включително качество на услугите, и предназначението им, както и от гледна точка на необходими инвестиции в мрежата на предприятието.

Във връзка с резултатите от изследването на взаимозаменяемостта от гледна точка на търсенето и от гледна точка на предлагането КРС счита, че не съществува достатъчна степен на взаимозаменяемост между терминиращите сегменти на линии под наем и необвързания достъп до абонатна линия и че същите не могат да се разглеждат на един и същи продуктов пазар.

1.1.3. Взаимозаменяемост между терминиращи сегменти на линии под наем на едро и битстрийм достъп до абонатна линия (включително FTTx битстрийм достъп)

Взаимозаменяемост от гледна точка на търсенето

В анализа на пазара на централен достъп (т. 1.2 от Раздел VII на Приложение към Решение № 372/13.08.2015 г.) КРС разгледа подробно характеристиките на услугите, включени на този пазар. Съгласно тези характеристики продуктите осигуряват:

- качество на обслужване с негарантирана скорост (best effort QoS);
- висок коефициент на споделяне в мрежата (contention ratio);
- асиметрични скорости в посока към потребителя и в посока към мрежата;
- без гаранции за предоставяне на услугата;
- реализирането единствено на стандартни услуги за достъп на дребно, поддържащи ограничени характеристики.

Тези характеристики се отнасят и за битстрийм достъпа (включително за FTTx битстрийм достъп). Тази услуга се предоставя в мрежа със споделян достъп и се характеризира с наличието на агрегиране на трафика от абонатните линии към мрежата

на търсещото предприятие. Битстрийм достъпът се използва предимно за предоставянето на достъп до интернет на дребно с асиметрични скорости чрез използване на ADSL технология за пренос. Този достъп се обичайно се използва за предоставянето на услуги за достъп на дребно на масовия пазар (т.е. достъпът е подходящ за предоставянето на интернет достъп на множество крайни потребители) и не е подходящ за предоставянето на висококачествен достъп на дребно на бизнес потребители, тъй като не може да отговори на индивидуалните нужди на същите.

Посочените характеристики значително се различават от тези на терминиращите сегменти на линии под наем. Последните осигуряват нисък коефициент на споделяне в мрежата (1:1), гарантирани симетрични скорости на пренос, гаранции за предоставяне на услугата и същите се използват обичайно за предоставянето на услуги на дребно, отговарящи на индивидуалните изисквания на крайните потребители.

В тази връзка КРС счита, че не може да се очаква в случай на малко, но значително и продължително повишаване на цената на терминиращите сегменти на линии под наем, да настъпят промени в търсенето на битстрийм достъп с цел предоставянето на висококачествени услуги на дребно.

Взаимозаменяемост от гледна точка на предлагането

Предприятието, предоставящо битстрийм достъп разполага с добре развита мрежа, включваща мрежа за достъп и опорна мрежа. Услугата битстрийм достъп обичайно се предлага на регионално и национално ниво. С оглед на това, в случай че реши, доставчикът може да започне да предоставя терминиращи сегменти на линии под наем в рамките на разумен кратък срок, без да е необходимо да прави значителни допълнителни инвестиции в своята мрежа.

Обратно, предприятието, което предоставя терминиращи сегменти на линии под наем и което не разполага със собствена мрежа, в случай че реши да започне да предоставя битстрийм достъп, трябва да направи значителни инвестиции както в мрежата за достъп, така и в опорната мрежа, което се явява като ограничаващо условие от гледна точка на предлагането на услугата. В тази връзка следва да се посочи, че терминиращите сегменти на линии под наем се предлагат на ниво административна област и обичайно достъпът се осъществява в областния център, докато битстрийм достъпът се предоставя както на регионално, така и на национално ниво, т.е. доставчикът на услуга следва да разполага с добре развита опорна мрежа, за което са необходими допълнителни инвестиции. От друга страна, приходите от предоставяните услуги на масовия пазар са значително по-ниски от тези на услугите за висококачествен достъп, поради което не може да се очаква бърза възвръщаемост на направените инвестиции.

Въз основа на гореизложеното, КРС счита, че не може да се очаква при наличието на малко, но значително и продължително повишаване на цената на битстрийм достъпа, да настъпят промени в предлагането на тази услуга от предприятия, предоставящи единствено терминиращи сегменти на линии под наем.

Заклучение

От анализа на взаимозаменяемостта на терминиращи сегменти на линии под наем на едро и битстрийм достъп е видно, че същите се различават съществено от гледна точка

на техните характеристики и предназначение, както и от гледна точка на необходими допълнителни разходи и инвестиции в мрежата на предприятието.

Във връзка с резултатите от изследването на взаимозаменяемостта от гледна точка на търсенето и от гледна точка на предлагането КРС счита, че не съществува достатъчна степен на взаимозаменяемост между терминиращите сегменти на линии под наем и битстрийм достъп и че същите не могат да се разглеждат на един и същи продуктов пазар.

1.1.4. Взаимозаменяемост между услуги за висококачествен достъп на едро с различни скорости

В т. 5.1.2 от Раздел III бе изследвана взаимозаменяемостта между услугите на дребно на висококачествен достъп в определено местоположение с различни скорости, включващи линии под наем и MAN достъп на дребно с различни скорости и бе установено, че същите са взаимозаменяеми от гледна точка на търсенето и на предлагането, поради което същите могат да бъдат разглеждани на един и същ пазар на дребно.

В настоящата точка КРС изследва наличието на взаимозаменяемост от гледна точка на търсенето и на предлагането на пазара на висококачествен достъп на едро с различни скорости.

Взаимозаменяемост при търсенето

За определянето на взаимозаменяемостта при търсенето на услуги за високоскоростен достъп на едро с различни скорости на съответния пазар се анализира наличието на верижна взаимозаменяемост между различните услуги. Съгласно чл. 16 от Методиката верижна взаимозаменяемост е налице между две мрежи и/или услуги, които не са директно взаимозаменяеми, когато всяка от тях е взаимозаменяема с трета мрежа и/или услуга.

КРС счита, че заключенията, изложени в пазара на висококачествен достъп на дребно (в т. 5.1.2 от Раздел III) по отношение на взаимозаменяемостта при търсенето на услуги за висококачествен достъп на дребно с различни скорости, са валидни и по отношение на взаимозаменяемостта при търсенето на услугите за висококачествен достъп на едро с различни скорости.

Подобно на резултатите от първия кръг анализ на пазара на терминиращи сегменти на линии под наем, данните в таблица 9 по-долу потвърждават наличието на верижна взаимозаменяемост. В таблицата е представено разпределението на терминиращите сегменти на линии под наем на едро и на MAN достъп на едро според предлаганите скорости за периода 2014 - 2015 г. От представените данни е видно, че освен, че потребителите използват линии под наем на едро и MAN достъп на едро с различни скорости, разпределени във всички разглеждани скоростни интервали, като в сравнение от данните от предходния период, обхванат в анализа на пазара на терминиращи сегменти на линии под наем, продължава да се наблюдава постепенна миграция към услуги с по-високи скорости. През периода 2014 - 2015 г. се наблюдава намаление на броя на линиите под наем на едро и MAN достъп на едро (линии) със скорости до 2 Mbit/s включително с 3,62 процентни пункта, а на линиите със скорости от 2 Mbit/s до 34 Mbit/s включително – с 2,22 процентни пункта. За сметка на това делът на линиите

със скорости от 34 Mbit/s до 155 Mbit/s включително нараства с 4,44 процентни пункта, а на линиите със скорости над 155 Mbit/s – с 1,41 процентни пункта.

**Разпределение на терминиращи сегменти на линии под наем на едро и MAN
достъп на едро според скоростта на линиите, 2014 - 2015 г.**

Таблица 9

скорости година	до 2 Mbit/s	> 2 Mbit/s до 8 Mbit/s вкл.	> 8 Mbit/s до 34 Mbit/s вкл.	> 34 Mbit/s до 155 Mbit/s вкл.	> 155 Mbit/s
2014 г.	17,82%	3,18%	36,48%	24,53%	17,99%
2015 г.	14,20%	2,77%	34,67%	28,97%	19,40%

Източник: Данни, подадени в КРС

Наблюдаваната тенденция на миграция от потребление на терминиращи сегменти на линии под наем на едро и MAN достъп на едро с по-ниски скорости към такива с по-високи скорости, която е налице и на пазара на висококачествен достъп на дребно, е релевантен индикатор за наличието на ефективна взаимозаменяемост между линиите под наем с различни скорости от гледна точка на търсенето.

В заключение, анализът на взаимозаменяемостта при търсенето показва, че пазарът на едро на висококачествен достъп в определено местоположение също не следва да бъде сегментиран според капацитета на линиите.

Взаимозаменяемост при предлагането

Взаимозаменяемостта при предлагането представлява готовността на дадено предприятие да започне да предоставя услуги с по-висока скорост при наличието на малко, но трайно нарастване на цената на услугите в краткосрочен план и без значителни допълнителни разходи за въвеждането им. Предвид това, че пазарът на едро на висококачествен достъп в определено местоположение включва терминиращи сегменти на линии под наем на едро и MAN достъп на едро, за да започне да предоставя тези услуги дадено предприятие следва да разполага с добре развита мрежа за достъп, например MAN мрежа, в населеното място, където са разположени заявените крайни точки на линията (терминиращия сегмент). От тази гледна точка, за преминаване към предоставяне на терминиращи сегменти с по-висока скорост, предприятието следва да направи допълнителни разходи за развитие, доизграждане или модернизиране на съответната мрежа за достъп, както и за подмяна, ако е необходимо, на оборудването в помещенията на потребителите. В тази връзка КРС ще изследва разходите, които трябва да направи дадено предприятие, за да започне да предоставя услуги за достъп с по-висока скорост.

На първи кръг анализ на пазара на едро на терминиращи сегменти на линии под наем КРС установи, че съществуват ограничения по отношение на използваната технология за предоставяне на терминиращи сегменти на линии под наем на едро, които са относими към изградената инфраструктура. В случаите, в които терминиращите сегменти се предоставят посредством усукана метална двойка е установен праг за постигане на гарантирана скорост на линията до 8 Mbit/s, който се определя от технологичните възможности на HDSL модемите. В тази връзка за мигриране на терминиращите сегменти на линии под наем към по-високи скорости от 8 Mbit/s бяха взети предвид необходимите разходи за изграждане на влакнесто-оптична връзка. В

анализа е отчетена и възможността за предоставяне на достъп с по-ниска скорост чрез влакнесто-оптична връзка. В този случай, при миграция към терминаращ сегмент на линия под наем на едро, не са необходими инвестиции за изграждане на инфраструктура. Въз основа на резултатите от изследването КРС е разгледала възможността за съществуване на два подпазара на пазара на терминаращи сегменти на линии под наем на едро – със скорости до и включително 8 Mbit/s и над 8 Mbit/s.

Предвид това, че пазарът на едро на висококачествен достъп в определено местоположение включва както терминаращи сегменти на линии под наем, така и MAN достъп, следва да бъдат анализирани използваната преносна среда за предоставяне на MAN достъп и евентуалните технологични ограничения при миграция към линии с по-високи скорости. От анализа на условията за предоставяне на услугата „MAN достъп”, публикувани на интернет страниците, бе установено, че предприятията предоставят MAN достъп в широк диапазон скорости (от 64 kbit/s до 2 Mbit/s, 10/100 Mbit/s и 1 Gbit/s), като услугата се предоставя основно чрез оптична свързаност. Съгласно техническите изисквания за Ethernet интерфейс, предприятията осигуряват електрически интерфейс за връзка, с възможности за пренос на данни със скорости 10 Mbit/s, 100 Mbit/s и 1 Gbit/s. Тези скорости са по-високи от установения праг на ограничение при скорост от 8 Mbit/s, посочен по-горе. В тази връзка КРС счита, че пред предприятията, предоставящи MAN достъп не възникват ограничаващи условия при миграция към линии с по-високи скорости от 8 Mbit/s.

От друга страна съгласно представената информация в КРС алтернативните предприятия предоставят терминаращи участъци на линии под наем и MAN достъп обикновено чрез влакнесто-оптични мрежи за достъп, базирани на Ethernet протокол. Съгласно представената информация в КРС към 31.12.2015 г. 89,8% от предоставените от алтернативни предприятия терминаращи сегменти на линии под наем на едро и MAN достъп на едро са базирани на Ethernet протокол. В тази връзка КРС счита, че пред предприятията не възникват бариери за предлагането на линии с по-високи скорости.

Видно от посочените данни по-горе относно дела на линиите, базирани на Ethernet протокол, голяма част от алтернативните предприятия предоставят терминаращи сегменти на линии под наем чрез използване на влакнесто-оптична инфраструктура вместо широко разгърнатата историческа TDM мрежа за достъп на БТК, независимо от наличието на регулация на пазара на терминаращи сегменти на линии под наем на едро със скорости до 8 Mbit/s.

В заключение, анализът на взаимозаменяемостта при предлагането показва, че пазарът на едро на висококачествен достъп в определено местоположение не следва да бъде сегментиран според капацитета на линиите.

Заключение

Във връзка с резултатите от анализа на взаимозаменяемостта от гледна точка на търсенето и на предлагането, КРС счита, че съществува достатъчна степен на взаимозаменяемост между терминаращите сегменти на линии под наем и MAN достъпа на едро с различни скорости

1.2. Заключение относно продуктивния обхват на пазара на едро на висококачествен достъп в определено местоположение

КРС определя продуктивния обхват на пазара на едро на висококачествен достъп в определено местоположение, включващ терминиращи сегменти на линии под наем на едро и MAN достъп на едро, които са:

- Селищни линии, при които и двете крайни точки, посочени от заявителя, са разположени в едно и също населено място;
- Междуселищни линии, при които едната от посочените от заявителя точки е разположена в някой от 27-те административни центрове на областите в Република България, като за административен център на София-област се счита град София, а другата точка – в друго населено място, което е разположено в областта, обслужвана от този административен център.
- Междуселищни линии, при които двете крайни точки, посочени от заявителя, са разположени в различни населени места, намиращи се в рамките на една и съща административна област.

1.3. Съответен географски пазар

Вземайки предвид разпоредбите на европейското и националното законодателство и отчитайки националните особености на разглеждания пазар, както и изводите по отношение на географския обхват на свързания пазар на дребно, КРС счита, че географският обхват на определеният по-горе продуктов пазар е национален. Основните аргументи за това са:

- националното покритие на мрежата на историческото предприятие и наличието на мрежи за достъп с национално или близко до националното покритие;
- налице са еднакви законови и регулаторни изисквания за предоставяне на обществени електронни съобщения чрез услугата „линии под наем” и услугата „MAN достъп”.

Вземайки предвид горепосочените съображения, КРС счита, че условията при които се предоставят услугите от обхвата на продуктивния пазар на едро са достатъчно хомогенни в национален мащаб, и следователно географският обхват на пазара е територията на Република България.

1.4. Заключение

КРС определя пазара на едро на висококачествен достъп в определено местоположение, който обхваща терминиращи сегменти на линии под наем на едро и MAN достъп на едро.

Географският обхват на пазара е територията на Република България.

2. Анализ и оценка на пазара на едро на висококачествен достъп в определено местоположение

2.1. Въведение

В раздел III КРС стигна до заключение, че пазарът на дребно на висококачествен достъп в определено местоположение, при липса на регулация на свързания пазар на едро, ще се характеризира с устойчива във времето конкуренция. Въз основа на това заключение и посоченото в съображение 19²⁴ от Препоръката за съответните пазари, КРС може да приеме, че не е необходима по-нататъшна регулация на ниво на едро.

Въпреки това, отчитайки, че в списъка към актуалната Препоръка за съответните пазари е включен и пазарът на висококачествен достъп на едро в определено местоположение, КРС извършва анализ на този пазар (въз основа на събраната информация по реда на Раздел III на Методиката), който има за цел да оцени наличието на предпоставки, възпрепятстващи функционирането на пазара и ефективната конкуренция, които могат да позволят на едно или повече предприятия, участници на съответния пазар, самостоятелно или съвместно да имат господстващо поведение до степен на съществена независимост от конкуренти, потребители и крайни потребители.

Съгласно чл. 14, ал. 2 от Рамковата директива и чл. 21 от Методиката, предприятие със значително въздействие върху пазара е предприятие, което самостоятелно или съвместно с други се ползва от позиция, равностойна на господстваща, т.е. позиция на икономическа сила, позволяваща му да следва поведение до съществена степен независимо от конкуренти, потребители и крайни потребители.

Ефективна конкуренция на съответния пазар е налице, когато нито едно предприятие, предоставящо обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, самостоятелно или съвместно с други предприятия, няма значително въздействие върху този пазар²⁵.

2.2. Критерии, използвани при анализа на ефективността на конкуренцията на разглеждания пазар

Според чл. 75 от Насоките за извършване на пазарни анализи, господстващо положение на даден съответен пазар се установява по редица критерии и преценката за него се основава на перспективен анализ на пазара, като се вземат предвид съществуващите пазарни условия. Като отправна точка в анализа и показател за наличието на пазарна мощ обикновено се използват пазарните дялове. Освен пазарния дял, критериите, които се използват за измерване на пазарната мощ на предприятията, зависят от конкретните характеристики на съответния пазар. Както е посочено в Раздел I, в правомощията и оперативната самостоятелност на националните регулаторни органи е изборът кои конкретни критерии ще бъдат използвани при анализа за установяване наличието на предприятие/я със значително въздействие върху съответния пазар.

²⁴ „If, however, a national regulatory authority concludes that, absent regulation at the wholesale level, the retail market(s) as defined display(s) sustainable competition, it should also conclude that ex ante regulation is no longer needed at the wholesale level.”

²⁵ Чл. 25, ал. 2 от Методиката

КРС счита, че не е релевантно за целите на настоящия анализ да се използват всички критерии за установяване на наличието на значително въздействие върху пазара, които са залегнали в Насоките за извършване на пазарни анализи и оценката на значително въздействие върху пазара²⁶, както и в Методиката²⁷.

При анализа на ефективността на конкуренцията, КРС използва следните критерии:

1. Пазарен дял;
2. Наличие на бариери за навлизане и разширяване на пазара:
 - Контрол върху инфраструктура, която не може лесно да бъде дублирана;
 - Разходи, необходими за навлизане в сектора, които не могат да бъдат възстановени при неговото напускане;
 - Икономии от мащаба и обхвата;
 - Наличие на вертикална интеграция;
3. Липса на или недостатъчна пазарна сила на потребителите.

2.2.1.Пазарен дял

Пазарният дял е важен показател за пазарната мощ на предприятията. Той не е единственият критерий, който определя дали дадено предприятие има значително въздействие на пазара, но дава силна индикация за това. Съгласно Методиката, предприятия, които имат пазарен дял, по-нисък от 25 на сто на съответния пазар, не би следвало да се разглеждат като предприятия със значително въздействие върху пазара, освен ако въз основа на анализ на характеристиките на съответния пазар при прилагане на критериите по чл. 31 се установи обратното²⁸.

Към момента на изготвяне на анализа КРС не разполага с информация относно развитието на услугата MAN достъп на едро чрез свързаност от вида „точка много точки“ през 2012 г. и 2013 г. Въз основа на данните, предоставени от предприятията през 2014 г. КРС е направила оценка на броя линии, предоставени чрез този вид достъп през 2013 г., но е невъзможно да бъде направена оценка на приходите. Отчитайки специфичния начин на ценообразуване при предоставяне на тази услуга (за всеки индивидуален клиент, според специфичните му потребности и изисквания) КРС е на мнение, че оценяването на приходите от услугата не би могло да доведе до изчисляването на точни и обективни показатели, характеризиращи определения пазар, в който е включена и горепосочената услуга. Поради тази причина КРС счита, че за целите на анализа на пазара, изчисляването на пазарните дялове следва да бъде извършено на база брой линии. Въз основа на горепосоченото, в изложението по-долу е направен анализ за развитието на определения в т. 1 от настоящия раздел пазар на едро за периода 2013-2015 г. на база брой линии.

През 2015 г., освен историческото предприятие, на пазара на едро на висококачествен достъп осъществяват дейност още 44 предприятия. Списък с участниците на пазара е представен в таблица 10.

²⁶Чл. 78 от Насоките за извършване на пазарни анализи

²⁷Чл. 31 и чл. 32 от Методиката

²⁸ Чл. 28 от Методиката

Таблица 10

Предприятие	2013 г.	2014 г.	2015 г.
АЙ ТИ ЕН ЕС ГЛОБАЛ		✓	✓
АСПИЛИНК	✓	✓	✓
БТК	✓	✓	✓
БЛИЗУ МЕДИА ЕНД БРОУДБЕНД	✓	✓	✓
БУЛГАРТЕЛ	✓	✓	✓
ВАРНА НЕТ	✓	✓	✓
ВЕСТИТЕЛ БГ	✓	✓	✓
ВИДА ОПТИКС ТВВ		✓	✓
ВИДЕОСАТ 21 ВЕК	✓	✓	✓
ГЛОБАЛ НЕТ КОНСУЛТ		✓	
ГЛОБЪЛ КОМЮНИКЕЙШЪН НЕТ	✓	✓	✓
ГТС ТЕЛЕКОМ СРЛ (GTS TELECOM SRL)		✓	✓
ДЕВИН НЕТ		✓	✓
ЕН БИ АЙ СИСТЕМИ	✓	✓	✓
ЕНДЖЪЛСОФТ		✓	✓
ЕНДЖЪЛСОФТ - АНГЕЛ ГАРОВ	✓	✓	✓
ЗУУМ	✓	✓	✓
ИКОМ СЪРВИЗ		✓	✓
КАБЕЛ САТ-ЗАПАД	✓	✓	✓
КОМНЕТ БЪЛГАРИЯ ХОЛДИНГ	✓	✓	✓
КТВ ИСТЪР		✓	✓
КУЛБОКС	✓	✓	✓
ЛАФИ	✓	✓	✓
М САТ КЕЙБЪЛ	✓	✓	✓
МОБИЛТЕЛ	✓	✓	✓
НЕТ 1	✓	✓	✓
НЕТ ПЛЮС 100	✓	✓	✓
НЕТГАРД	✓	✓	✓
НЕТЕРА	✓	✓	✓
НЕТУОРКС-БЪЛГАРИЯ	✓	✓	✓
НОВАТЕЛ	✓	✓	✓
НЮ ЕИДЖ НЕТУЪРКС	✓	✓	
ОПТИК-КОМ БЪЛГАРИЯ			✓
ПЕРНИК ЛАН		✓	✓
ПЛАДИ КОМПЮТЪРС	✓	✓	✓
ПРОНЕТ ТЕЛЕКОМ	✓	✓	✓
СОФИЯ КОМЮНИКЕЙШЪНС	✓	✓	✓
ТЕА	✓	✓	✓
ТЕА ПЛОВДИВ	✓	✓	✓
ТЕЛЕКАБЕЛ	✓	✓	✓
ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ ВАРНА	✓	✓	✓
ТЕЛЕХАУС	✓	✓	✓
ТЕЛИАСОНЕРА ИНТЕРНЕТЪНЪЛ КЕРИЪР БЪЛГАРИЯ			✓
ТЕЛНЕТ	✓	✓	✓
ТРАНС БОЛКАН ТЕЛЕКОМ			✓
ТЮРК ТЕЛЕКОМ	✓	✓	✓
ЦИФРОВА КАБЕЛНА ТЕЛЕВИЗИЯ	✓	✓	✓
Брой активни предприятия, предоставящи услуги от обхвата на пазара на едро на висококачествен достъп в определено местоположение	35	44	45

Източник: Данни, подадени в КРС

На фигура 7 по-долу е показано разпределението на пазарните дялове на предприятията на пазара на висококачествен достъп в определено местоположение, които притежават дял над 1% на съответния пазар, изчислени на база брой линии за периода 2013 - 2015 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 7

В периода 2013 – 2015 г. пазарният дял на БТК на пазара на едро на висококачествен достъп в определено местоположение (на база брой линии) следва тенденция на спад, като в края на периода намалява до 17%. Намалението е не само в относителни, но и в абсолютни стойности, като броят на линиите, предоставени от историческото предприятие спада с 14%. Сумарният дял на конкурентите нараства с 4,4 процентни пункта, а два от основните конкурента на този пазар притежават близки до пазарния дял на БТК дялове - (14% и 13%).

При оценка на дяловете на предприятията на съответния пазар следва да се отчете и степента на пазарна концентрация. Индексът на Херфиндал-Хиршман (ННН)²⁹, изчислен на база брой линии на пазара на едро на висококачествен достъп, има стойност 919 през 2015 г., което говори за нормален конкурентен пазар с ниско ниво на концентрация.

Въз основа на представените данни относно пазарните дялове и тяхната динамика, КРС счита, че на съответния пазар на едро не са налице предприятия със значително въздействие и е малко вероятно историческото предприятие (като притежаващо най-висок пазарен дял) да се възползва от значително въздействие на разглеждания пазар. Все пак, отчитайки същественото значение на достъпа до инфраструктура на този пазар, КРС следва да вземе предвид и други критерии, съгласно посочените в чл. 31 от Методиката.

2.2.2. Наличие на бариери за навлизане и разширяване на пазара

Бариерите за навлизане на пазара³⁰ са събирателен термин на няколко различни фактора, влияещи върху пазарната сила на предприятието. Ако бариерите за навлизане

²⁹Чл. 30 от Методиката

³⁰Чл. 81 от Насоките за извършване на пазарни анализи

на даден пазар са ниски и ако са налице възможности за реализиране на печалба, то тогава този пазар би бил привлекателен за нови предприятия. Потенциалната конкуренция от новонавлезлите предприятия може да има положителен ефект върху поведението на предприятието със значително въздействие на пазара, например като го стимулира да инвестира в иновации или като окаже натиск върху цените на предлаганите от него услуги. И обратно – наличието на бариери за навлизане на пазара води до отслабване или предотвратяване на потенциална конкуренция на пазара, което има отрицателен ефект върху крайните потребители.

Бариерите за навлизане на пазара могат да приемат различни форми, например да представляват значителни първоначални невъзстановими разходи или икономии от мащаба и обхвата, произтичащи от присъствието на голямо предприятие на пазара. Наличието на такива бариери създава условия едно предприятие да притежава и упражнява значително въздействие на съответния пазар.

2.2.2.1. Контрол върху инфраструктура, която не може лесно да бъде дублирана

Мрежовата инфраструктура е от съществено значение за наличието и развитието на пазара на едро на висококачествен достъп. Притежаването на добре развита мрежова инфраструктура осигурява на предприятията значително предимство при предоставяне на услуги както на дребно, така и на едро, спрямо предприятията, които не притежават собствена такава или имат ограничено покритие.

В предходния кръг на анализ на съответния пазар КРС стигна до заключението, че на пазара на едро на терминиращи сегменти на линии под наем със скорости до и включително 8 Mbit/s съществуват значителни бариери, възникващи основно от наличието на инфраструктура, която не може лесно да бъде дублирана. Изводът се основава на факта, че за предоставянето на терминиращи сегменти на линии под наем на едро се използват предимно мрежите за достъп на предприятията, които представляват най-трудната за дублиране мрежова инфраструктура, предвид големия обем необходими инвестиции за нейното изграждане, свързания с тях риск и високият процент на невъзстановими разходи. Мрежата на историческото предприятие, базирана на усукана метална двойка, се явява към момента на извършване на първия кръг на анализа съществено и трайно преимущество за БТК, като първи навлязъл на пазара участник.

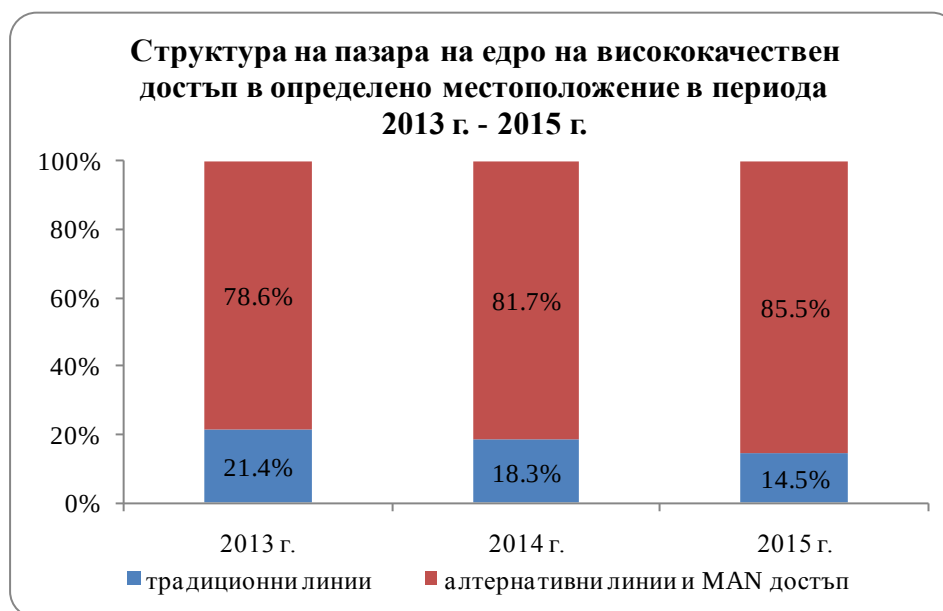
Понастоящем БТК отново разполага с най-добре развита опорна мрежа и мрежа за достъп в страната от гледна точка на покритие по население и по територия, факт, който създава определени предимства на дружеството спрямо конкурентите му на пазара.

Както е отбелязано обаче в приложението към Решение № 1954/2012 г., с развитието на технологиите, тази инфраструктура запазва конкурентното си значение по-скоро за тези електронни съобщителни услуги, чиито вид и предназначение позволява безусловно ползването на традиционната мрежа за предоставянето им и предизвиква значителни бариери при дублирането на услугите от страна на алтернативните предприятия. В тази връзка следва да се има предвид разгледаната подробно в т. 4 от Раздел III изградена мрежова инфраструктура от страна на конкурентните предприятия. Към момента на извършване на настоящия анализ те успешно разгръщат собствени мрежи за достъп до крайните потребители, включително с национален обхват.

Допълнителен аргумент в полза на твърдението, че значението на традиционната инфраструктура на БТК е намаляло, е фактът, че 19 от конкурентните предприятия, предоставящи услуги на пазара на едро през 2015 г., използват собствената си инфраструктура, за да предоставят и услуги на свързания пазар на дребно, като притежават сумарно над 37% на база брой предоставени линии с включени вътрешни доставки. В този смисъл, чрез изградените си мрежи, те могат да окажат конкурентен натиск върху поведението на историческото предприятие и на двата пазара.

С оглед на гореизложеното КРС счита, че значението на исторически изградената мрежа за достъп на БТК (изградена на базата на усукана метална двойка), като бариера за навлизане и разширяване на пазара е намаляло и вече не представлява безусловна бариера, която не може да бъде преодоляна за навлизане на пазара на едро на висококачествен достъп в определено местоположение.

Изводът, че е налице намаляване на значението на традиционната мрежа на БТК за развитието на пазара на висококачествен достъп се подкрепя и от данните, представени на фигура 8.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 8

Видно от данните на фигура 8, делът на линиите, предоставяни чрез традиционни мрежи (аналогови и цифрови линии), намалява с 6,9 процентни пункта за тригодишния период, а в абсолютни стойности това намаление е в размер на 20,2%. Тук следва да се обърне по-специално внимание на дела на историческото предприятие в така представената структура на пазара. През 2015 г. делът на линиите, предоставяни през традиционната мрежа на БТК в общия обем на пазара е едва 6,3%. Спрямо 2013 г., през 2015 г. се отчита значително намаление (с 30%) в броя на предоставените традиционни линии за висококачествен достъп от страна на БТК. Спад се отчита и в броя на клиентите на БТК, ползвали традиционни линии за висококачествен достъп през 2015 г. спрямо 2013 г. - те са намалели с 21%, за сметка на увеличението с 29% на клиентите на

историческото предприятие, ползващи услугата „MAN достъп от вида „точка-много точки“. Това потвърждава направеното заключение, в рамките на първи кръг пазарен анализ, във връзка с тенденцията на миграция от традиционни към алтернативни линии, като регулаторът очаква тази тенденция да продължи и в обхванатия в перспектива период от настоящия анализ.

По отношение на услугите, предоставяни чрез оптична инфраструктура в мрежи за достъп, КРС поддържа изводът, направен в Приложението към Решение № 1954/2012 г., че няма предприятие, което да разполага с контрол върху изградена оптична инфраструктура в мрежи за достъп с такова покритие по територия и по население, която да му осигурява конкурентни предимства пред останалите участници на пазара. Всички предприятия, предоставящи услуги на пазара на едро на висококачествен достъп, са изправени пред достатъчно еквивалентни предизвикателства от гледна точка на изградената инфраструктура.

В този смисъл, предимството на БТК, което дава националното покритие на медната абонатна мрежа не представлява бариера за развитие на пазара, защото чрез нея се предлагат линии под наем и MAN услуги с относително ниска скорост. По отношение на изграждането на оптични MAN мрежи, БТК и алтернативните предприятия са изправени пред едни и същи бариери за навлизане на пазара.

В допълнение, от съществено значение е да се изследват не само възможностите за навлизане на пазара, но и дали това навлизане би се осъществило достатъчно бързо и да остане стабилно при липса на регулация, така че новонавлезлите предприятия да могат да ограничат пазарната мощ, особено при пазари, водени от иновации в резултат от технологичния прогрес.

Увеличаването на дела на основните конкуренти на историческото предприятие през 2015 г. спрямо 2013 г. и фактът, че те притежават мрежи с национален или близък до националния обхват - по-специално „Мобилтел“ ЕАД (съвместно с „Близу медиа енд броудбанд“ ЕАД), „Новател“ ЕООД и „Нет 1“ ЕООД, които предоставят услуги на територията на почти цялата страна, водят до извода, че на пазара са налице предприятия, които могат да оказват натиск върху поведението на БТК. Тези предприятия осъществяват дейност не само на пазара на едро на висококачествен достъп, но и на редица свързани хоризонтално и вертикално пазари, поради което могат да се възползват от икономии от обхвата и от мащаба, които притежават (подробно разгледани в т. 2.2.2.4. от настоящия раздел). В допълнение, основните конкуренти на БТК предоставят и тъмно влакно, като през 2015 г. генерират 65% от приходите от предоставянето на тази услуга, което повишава потенциалните им възможности за предоставяне на услуги за висококачествен достъп.

В този смисъл, КРС е на мнение, че при липса на регулация на пазара на едро на висококачествен достъп, навлизането на пазара ще може да се осъществява в относително кратки срокове, а дейността на предприятията на него ще бъде достатъчно устойчива, така че да ограничи евентуално неконкурентно поведение от страна на историческото предприятие.

Предвид изложеното, КРС счита, че на пазара на едро на висококачествен достъп в определено местоположение няма предприятие, което да разполага с контрол върху

инфраструктура, която не може лесно да бъде дублирана и която би представлявала бариера за навлизане на други участници на този пазар и за неговото разширяване.

2.2.2.2. Разходи за навлизане на пазара, които не могат лесно да се възстановят при неговото напускане (sunk costs)

Към края на 2015 г. всички предприятия, участници на съответния пазар (с изключение на едно), предоставят реално и други електронни съобщителни услуги, предимно услуги за пренос на данни и за достъп до интернет. Освен обстоятелството, че тези предприятия реализират икономии от обхвата чрез предоставянето на повече от една услуга посредством мрежовата си инфраструктура, те понижават и риска от реализиране на невъзстановими разходи (sunk costs) при напускане на разглеждания пазар. Ако предприятието се откаже да предоставя услугите, включени в обхвата на разглеждания пазар, то може да продължи да използва изградената си мрежа за предоставяне на други електронни съобщителни услуги.

Допълнително, изграждането на мрежа за достъп с оглед предоставяне на услуги както на пазари на едро, така и на дребно, е свързано с наличието на значителен финансов ресурс. В периода 2013-2015 г. предприятията, притежаващи над 1% на разглеждания пазар са инвестирали³¹ близо 550 млн. лв. (45% от общия обем на инвестициите, вложени от всички предприятия, осъществяващи електронни съобщения), като инвестициите се увеличават във всяка от годините от разглеждания период. Делът на инвестициите на историческото предприятие през посочения период достига 25% от общия обем на инвестициите, вложени от предприятията, предоставяли обществени електронни съобщения в България, а съвкупният обем на инвестициите на основните му конкуренти - 20%.

Голяма част от предприятията отчитат ръст на вложените инвестиции през 2015 г. спрямо 2014 г., а спрямо 2013 г. четири от предприятията са увеличили инвестициите си с над 100%. Видно от данните, на пазара на висококачествен достъп в определено местоположение участват предприятия, които разполагат със значителни средства, които влагат в изграждането и поддържането на мрежи в България.

Предвид изложеното, КРС счита, че „разходите за навлизане на пазара, които не могат лесно да се възстановят при неговото напускане” не представляват бариера за навлизане на пазара на едро на висококачествен достъп в определено местоположение.

2.2.2.3. Вертикална интеграция

Изложените по-горе мотиви са относими и към изследването на степента на влияние на фактора „вертикална интеграция” по отношение на разглеждания пазар. Възможността на някой от участниците на този пазар да действа като доставчик на услуги на пазара на едро и същевременно да предлага услуги на крайни потребители на пазара на дребно (като на пазара на дребно се конкурира с потребителите на предлаганите от него услуги на пазара на едро) изцяло зависи от изградената мрежа за достъп, която осигурява предоставянето на услуги от обхвата на съответния пазар на едро, респективно – зависи от наличието на моментното търсене.

³¹ Не са включени инвестициите на предприятията, вложени в изграждане и поддържане на мобилни мрежи.

Предвид изложеното, КРС счита, че на пазара на едро на висококачествен достъп в определено местоположение всеки от участниците, който е изградил мрежа за достъп, би могъл да се възползва от предимствата на вертикалната интеграция.

2.2.2.4. Икономии от мащаба и обхвата

При оценка съгласно критерия „икономии от мащаба“ се отчита дали в резултат на нарастване обема на предоставяните от дадено предприятие електронни съобщителни мрежи и/или услуги намаляват средните му разходи за единица³².

Гъстотата и структурата на мрежата на БТК биха позволили на предприятието да се възползва от икономии от мащаба, изразяващи се в спад в средните му разходи за единица в резултат на нарастване обема на предоставяните от предприятието електронни съобщителни услуги. Следва да се отбележи обаче, че към 31.12.2015 г. броят на предоставените линии от страна на БТК са намалели спрямо 2013 г. с 14%. От друга страна, броят на линиите, предоставени от конкурентните предприятия бележи ръст от 27% за разглеждания период.

При икономии от обхвата намаление на разходите може да бъде постигнато, когато дадено предприятие използва общ капацитет за предоставяне на няколко услуги. Както беше посочено по-горе, всички предприятия, които участват на съответния пазар, предоставят поне още една електронна съобщителна услуга през 2015 г., а 7 от основните конкуренти на историческото предприятие на този пазар предоставят всички услуги в определено местоположение, които предоставя и БТК. Сумата на общите приходи от електронни съобщения, реализирани от основните конкуренти на БТК на разглеждания пазар, възлиза на 29% от общия обем на пазара на електронни съобщения в България.

Въз основа на гореизложеното КРС очаква както историческото, така и основните конкурентни предприятия да продължат да се възползват от икономии от мащаба и от обхвата.

КРС счита, че от икономии от мащаба и от обхвата се възползват както историческото предприятие, така и основните му конкуренти и в този смисъл на пазара на едро на висококачествен достъп в определено местоположение те не представляват бариера за навлизане на нови предприятия или за разширяване на позициите на участниците на този пазар.

2.2.3. Липса на или недостатъчна пазарна сила на потребителите

При оценка съгласно този критерий се отчита дали дадено предприятие има потребители със силни позиции при водене на преговори, които упражняват значително въздействие върху конкуренцията и ограничават способността на предприятието да следва поведение независимо от своите потребители. Такава покупателна способност е налице, когато тези потребители закупуват голям дял от предлаганите от предприятието електронни съобщителни мрежи и/или услуги, реализират значителна част от постъпленията на предприятието, добре са информирани за алтернативни предприятия, предлагащи сходни електронни съобщителни мрежи и/или услуги, и са в състояние да преминат лесно и без значителни разходи към електронни съобщителни мрежи и/или

³² Чл. 31, т. 7 от Методиката

услуги, предлагани от други предприятия и/или дори да започнат сами да предоставят съответните електронни съобщителни мрежи и/или услуги. Ако се установи, че дадено предприятие няма потребители, за които са налице изброените характеристики, може да се приеме, че потребителите на предприятието имат недостатъчна или слаба покупателна способност³³.

КРС анализира до каква степен има предприятие-потребител, способно да упражни въздействие, като окаже натиск, например, върху ценовата политика на БТК (като предприятие с най-висок пазарен дял на пазара на едро на висококачествен достъп). През 2015 г. потребители на услуги на изследвания пазар са били 228 предприятия, осъществяващи електронни съобщения, като клиенти на БТК са 107 от тях. В таблица 11 са представени основните клиенти, закупили линии на едро от историческото предприятие през 2015 г.

Дялове на най-големите предприятия, наемали линии от БТК през 2015 г.

Таблица 11

Предприятие-клиент на БТК	брой линии	относителен дял
МОБИЛТЕЛ	Търговска тайна!	13,7%
НУРТС БЪЛГАРИЯ		13,0%
ЕКУАНТ БЪЛГАРИЯ		4,0%
ТЕЛЕХАУС		4,0%

Таблицата съдържа данни, обявени за търговска тайна.

Източник: Данни, подадени в КРС

От таблица 11 е видно, че въз основа на относителните дялове, които заемат в предоставените от БТК линии, не са налице клиенти, които да закупуват съществена част от линиите на БТК, т.е. те не биха могли да оказват съществено въздействие върху поведението на историческото предприятие.

Поради тази причина, комисията направи допълнителен анализ по отношение на закупените линии от предприятия-клиенти. В следващата таблица, предвид техния брой (228) са представени предприятия-клиенти, закупили 80% от линиите, предоставяни на разглеждания пазар през 2015 г.

³³ Чл. 31, т. 4 от Методиката

Таблица 12

Предприятие, наело линията през 2015 г.	брой линии	относителен дял
МОБИЛТЕЛ	Търговска тайна!	Търговска тайна!
ЕВОЛИНК		
НОВАТЕЛ		
МАКС ТЕЛЕКОМ		
ИНТЕРУУТ БЪЛГАРИЯ		
ТЕЛЕНОР БЪЛГАРИЯ		
НЕТ 1		
НЕТЕРА		
БТ БЪЛГАРИЯ		
НУРТС БЪЛГАРИЯ		
ЕКУАНТ БЪЛГАРИЯ		
РАККОМ		
ТЕЛЕХАУС		
КОМНЕТ БЪЛГАРИЯ ХОЛДИНГ		
НЕТ ИС САТ		
БЛИЗУ МЕДИА ЕНД БРОУДБЕНД		
VERIZON UK		
БЪЛГАРСКА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ		

Таблицата съдържа данни, обявени за търговска тайна

Източник:Данни, подадени в КРС

Първите девет предприятия от таблица 12 ползват почти изключително мрежите на основните конкуренти на БТК - общо над 85% от линиите, закупени от тези предприятия са от конкурентите, 9% - от предприятията с под 1% пазарен дял и едва 5% от общия брой закупени линии от тези 9 предприятия са от БТК. През 2015 г. спрямо 2014 г. тези девет предприятия са увеличили с 10% закупените от основните конкуренти брой линии, като в същото време с 18% са намалили ползването на линии от БТК.

„Мобилтел“ ЕАД е най-големият клиент на разглеждания пазар. В общия обем линии, ползвани от предприятието през 2015 г., едва 10% от тях са закупени от БТК, а приблизително 80% от тях - от основните конкуренти. В допълнение, броят на ползваните от Мобилтел линии от останалите предприятия (тези с под 1% пазарен дял) надвишава с 20% броят на ползваните от БТК. Следващото в списъка предприятие ползва едва 1% от общия брой линии от БТК, а 90% от общия брой линии са от основните конкуренти. При третото предприятие ситуацията е аналогична, като делът на ползваните от конкурентите линии е 75%.

Видно от представената информация, предприятията, закупуващи услуги на едро на пазара на висококачествен достъп са добре информирани за алтернативни предприятия, предлагащи сходни на предлаганите от историческото предприятие услуги на едро и са в състояние да преминат лесно и без значителни разходи към услуги на едро за висококачествен достъп, предлагани от други предприятия. Възможностите за преминаване към друг доставчик са налице, предвид констатираните по-горе ниски бариери за навлизане или разширяване на съответния пазар.

В допълнение, една част от посочените в таблица 12 предприятия предоставят самите те услуги на разглеждания пазар, като притежават общ пазарен дял от 44% през 2015 г. Също така, следва да се отчете и възможността на предприятията, които предоставят услуги на свързания пазар на дребно на висококачествен достъп и имат изградени собствени мрежи за достъп да започнат в кратки срокове да предоставят услуги и на съответния пазар на едро. Следователно е изпълнена още една от характеристиките (потребителите да започнат сами да предоставят съответните електронни съобщителни мрежи и/или услуги), които водят до извода, че на разглеждания пазар на едро са налице предприятия, които биха могли да ограничат способност да бъде следвано поведение, независимо от потребителите.

В заключение, КРС е на мнение, че покупателната способност на потребителите на пазара на едро на висококачествен достъп в определено местоположение е достатъчна да ограничи възможностите за следване на поведение, независимо от потребителите.

2.3. Заключение

В резултат на извършения пазарен анализ, имащ за цел да оцени състоянието на конкуренцията на *пазара на едро на висококачествен достъп в определено местоположение* и вземайки предвид изводите, направени при анализа на всеки един от разгледаните критерии, КРС стигна до заключението, че на разглеждания пазар е налице ефективна конкуренция, тъй като нито едно предприятие не притежава значително въздействие върху този пазар.

V. Отмяна на наложените задължения

С оглед заключенията от анализа по-горе, КРС счита че е налице ефективна конкуренция на пазара на едро на предоставяне на висококачествен достъп в определено местоположение (пазар № 4 от Препоръка 2014/710/ЕС). Съгласно чл. 155, ал. 1 и ал. 2 от ЗЕС, в случаите, когато въз основа на анализ на съответния пазар се установи, че е налице ефективна конкуренция, КРС не налага специфични задължения на предприятията, предоставящи обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги на съответния пазар, а ако такива са били наложени на предходен етап, КРС ги отменя.

Действащите задължения на БТК, които при действието на Решение № 1954/27.09.2012 г. на КРС са се прилагали само по отношение на подпазара на терминиращи сегменти на линии под наем на едро със скорости до и включително 8 Mbit/s, са следните:

1. Задължение за достъп:

1.1. Задължение за предоставяне на достъп до необходими мрежови елементи и съоръжения с оглед ползване на терминиращи сегменти на линии под наем на едро със скорости до и включително 8 Mbit/s”, независимо от използваната технология за предоставяне на наетия или резервиран капацитет.

1.2. Добросъвестно водене на преговори.

1.3. Запазване на предоставения достъп.

1.4. Допълнителни условия във връзка със задълженията за достъп:

- Осигуряване на възможност за ползване на услуги на едро при неценови условия и при срокове, които кореспондират с условията за предоставяне на услугите на дребно на БТК. Услугите на дребно могат да се предлагат на крайните потребители най-рано един месец след осигуряване на възможност за ползване на съответните услуги на едро от заинтересованите предприятия при условия, осигуряващи възможност за ефективна конкуренция, и след публикуване на измененията в неценовите условия за ползване на услугите на едро, както и в сроковете за тяхното предоставяне.
- Уведомяване, писмено и мотивирано, на предприятията, с които БТК води преговори, когато не може да сключи договора и/или да предостави достъпа в срока и при условията, съгласно наложените задължения.
- Определяне на срокове за предоставяне на достъп при следните изисквания:
 - сроковете за предоставяне на достъп да са с минимум 3 (три) дни по-кратки от сроковете, в които БТК предоставя линии под наем на дребно съответно разпределени по скорости, както следва: до и включително 64 Kbit/s, над 64 Kbit/s до и включително 8 Mbit/s, като последните се определят като средно аритметична величина от сроковете, в които БТК е предоставило достъп с оглед ползване на 95% от линиите под наем на дребно, съответно разпределени по посочените скорости, за предходната календарна година в съответствие със срока за актуализиране;

- сроковете за предоставяне на достъп обхващат периода от получаване на заявка от БТК до осигуряване на възможност за ефективно ползване на заявения терминиращ сегмент на линия под наем на едро, представен в дни.

- Ежегодно актуализиране от БТК на сроковете най-късно до 31 януари на съответната календарна година.

1.2.4. До определяне на сроковете за предоставяне на достъп – прилагане на максимални срокове за предоставяне на достъп за линии до и включително 64 Kbit/s – 15 дни и линии над 64 Kbit/s до и включително 8 Mbit/s – 30 дни.

1.2.5. Определяне на срокове за отстраняване на възникнали повреди на терминиращи сегменти на линии под наем на едро със скорости до и включително 8 Mbit/s. Сроковете се актуализират ежегодно най-късно до 31 януари на съответната календарна година, в съответствие с постигнатото средно време за отстраняване на повреди на линии под наем на дребно, с аналогични характеристики, в предходната календарна година.

1.2.6. Представяне в комисията подробна информация, въз основа на която са определени сроковете за предоставяне на достъп и за отстраняване на повреди на терминиращи сегменти на линии под наем на едро със скорости до и включително 8 Mbit/s, 10 (десет) дни преди сроковете за актуализиране на тази информация, в съответствие със специфичните задължения на „Българска телекомуникационна компания” АД, определени в настоящото решение.

2. Задължение за прозрачност:

2.1. Публикуване и актуализиране на официалната страница в интернет и предоставяне при поискване от заинтересованите предприятия на следната информация:

2.1.1. Описание на услугата и на условията и сроковете за предоставяне на достъп: приложими технически характеристики; стандарти и технически спецификации; изисквания за качество, включително гарантирана скорост и достъпност на услугата; процедури и срокове за предоставяне, включително срокове за отговор на заявки; процедури и срокове и за прекратяване на предоставянето на услугата; условия, процедури и срокове при промяна в техническите характеристики на услугата; срокове и процедури за отстраняване на повреди и за възстановяване на услугата и нейното качество.

2.1.2. Цени за предоставяне на услугата в срокове, определени съгласно условията на задължението за ценови контрол, включително условията за предоставяне и ползване на отстъпки, когато е приложимо.

2.1.1.3. Други договорни условия: отговорност при неизпълнение на условията и сроковете за предоставяне на достъп, включително обезщетения при неизпълнение на сроковете за предоставяне на услугата и за отстраняване на повреди; минимален срок на договора; условия за предварително уведомяване за прекъсване или влошено качество на услугите, както и за сроковете на прекъсването или влошаването на качеството на услугата; стандартни условия –в т.ч. сключване и прекратяване на договора, опазването на конфиденциалността; друга относима информация, необходима за предоставяне на достъпа и ползване на услугата.

2.2. Информацията в изпълнение на задължението за прозрачност се актуализира в срок до три работни дни от настъпване на промяна или при дадени от комисията указания.

2.3. Публикуване на информация по отношение за постигнато качество:

- срокове за предоставяне на достъп с оглед ползване на услугата терминиращи сегменти на линии под наем на едро, съответно разпределени по скорости до и включително 64 Kbit/s, и над 64 Kbit/s до и включително 8 Mbit/s:
 - Процент на терминиращите сегменти, за които е спазен срокът за предоставяне на достъп, спрямо общия брой терминиращи сегменти, за които е предоставен достъп с оглед ползване през съответната година;
 - Средно време (в дни) за предоставяне на достъп с оглед ползване на терминиращи сегменти, постигнато през съответната година;
 - Средно време (в дни) на закъснението за предоставяне на достъп с оглед ползване за терминиращите сегменти, които не са предоставени в срок през съответната година;
 - Максимално закъснение (в дни) за предоставяне на достъп с оглед ползване на терминиращи сегменти, които не са предоставени в срок през съответната година. За максимално закъснение се счита най-дългият срок, в който е предоставен достъп с оглед ползване на терминиращи сегменти през съответната година.
- Срокове за отстраняване на възникнали повреди на терминиращи сегменти на линии под наем на едро със скорости до и включително 8 Mbit/s:
 - Процент на терминиращите сегменти с отстранени в определения срок повреди спрямо общия брой терминиращи сегменти с възникнали повреди през съответната година.
 - Средно време за отстраняване на повреди, постигнато през съответната година;
 - Максимално закъснение при отстраняване на повреди на терминиращи сегменти през съответната година. За максимално закъснение се счита най-дългият срок, в който е отстранена възникнала повреда на терминиращ сегмент, над определения срок за отстраняване на повреди.
- Публикуване и актуализиране на информацията ежегодно, най-късно до 31 януари на текущата година, на основата на отчетни данни за предходната календарна година, и да я публикува на страницата на предприятието в интернет във формат, който позволява сравнимост между постигнатите показатели за терминиращи сегменти на линии под наем на едро със скорости до и включително 64 Kbit/s, и за скорости над 64 Kbit/s до и включително 8 Mbit/s, с постигнатите показатели за линии под наем на дребно с аналогични технически характеристики. Информацията следва да се актуализира и при дадени от комисията указания, на основание чл. 167, ал. 2 от ЗЕС в случай, че са дадени указания относно степента на подробност на публикуваната информация.
- Представяне данни, обосноваващи коректността на публикуваната информация, при поискване от комисията.

3. Задължение за равнопоставеност:

3.1. Предоставянето на услугата „терминиращи сегменти на линии под наем на едро със скорости до и включително 8 Mbit/s” се осъществява при равностойни условия за сходни обстоятелства, при които вече е предоставена услугата на други предприятия, предоставящи еквивалентни електронни съобщителни услуги, включително и на свързани лица.

3.2. Предоставянето на услуги и информация на предприятие, искащо услугата „терминиращи сегменти на линии под наем на едро със скорости до и включително 8 Mbit/s”, се осъществява при същите условия (ценови и неценови) и качество като тези, ползвани от предприятието със значително въздействие върху пазара при предоставяне на собствени услуги, както и предлагани от предприятието със значително въздействие на пазара на свързаните с него лица и на предприятията, с които вече е сключен договор.

4. Ценови ограничения:

- Ценови праг по отношение на цените за месечен абонамент на терминиращи сегменти на линии под наем със скорости до и включително 2 Mbit/s при марж в размер на 18%.
- Ценови праг на цените за месечен абонамент за терминиращи сегменти на линии под наем със скорости над 2 Mbit/s до и включително 8 Mbit/s, определен въз основа на прага на цената за линии под наем със скорост 2 Mbit/s чрез съотношенията:

линии под наем	съотношение спрямо цената за 2 Mbit/s
2 Mbit/s	1
4 Mbit/s	1,35
8 Mbit/s	1,97

- Задължение за внасяне в КРС на информация за планираното изменение на цените на дребно най-малко два месеца преди започване на търговското предлагане на услугите на дребно, заедно с документите за ценообразуване и предложение за изменение в условията и цените на терминиращи сегменти на линии под наем на едро.
- Задължение за внасяне в КРС на информация за планираното изменение на цените на едро най-малко два месеца преди публикуването им, заедно с документите за тяхното ценообразуване и предложение за изменение в условията и цените на дребно. С Решение № 6434/2013 г. на ВАС, VII отд., потвърдено с Решение № 14080/2013 г. на ВАС, 5 чл. с-в. този срок е намален на един месец. Измененото от съда задължение се прилага от 28.10.2013 г. с оглед предварителното изпълнение на Решение № 1954/2012 г., което е оставено в сила и не е спирено по време на съдебния спор.
- Задължение за предоставяне на достъп до услугите на едро, съобразно изменените условия, един месец преди старта на предоставяне на услугите си на дребно.

С оглед заключенията в настоящия анализ за наличие на ефективна конкуренция на съответния пазар на едро на предоставяне на висококачествен достъп в определено местоположение и в изпълнение на чл. 155, ал. 2 от ЗЕС, КРС отменя всички специфични задължения, наложени на „Българска телекомуникационна компания“ ЕАД с Решение № 1954/27.09.2012 г. на КРС.

Съгласно чл. 16(3) от Директива 2002/21/ЕО засегнатите страни от изменението или отмяната на наложените специфични задължения получават предизвестие с достатъчен срок за предстоящото изменение или отмяна на задълженията. Поради това КРС определя преходен период за прилагане на отменените специфични задължения на пазара на едро на терминиращи сегменти на линии под наем на едро. По изключение специфичните задължения, наложени с Решение № 1954/27.09.2012 г., продължават да се прилагат за период от шест месеца от приемане на настоящото решение. Това ще позволи на пазарните участници да се адаптират към новите условия на пазара след отпадане на наложените задължения.

Приложения

Становища към Решение № 281/11.05.2016 г.

Становище на Европейската комисия